

228

36670

28

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ ՄԱՏԹԵՅՈՍԻ

THE GOSPEL ACCORDING TO
ST. MATTHEW.

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک ۲۶ شعبان ۳۱۲ و
۹ شباط ۳۱۰ تاریخی و ۷۶۳ نومرولی رخصتنامه سیله
نشر اولمشدر

مصارفی آمریقان بیبل شراکتی طرفندن تسویه اولنه رق طبع اولمشدر

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

1895

36670

(ԱԻՑ ԵՈՎԼԱՆՆԻՍԵԱՆ)

1960

ՆՈՐ - ԶՈՐԱՍ

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

THE GOSPEL ACCORDING TO
ST. MATTHEW.

ԳԼՈՒԽ Ա.

CHAPTER I.

1 Գրիբ ճնդեան Յիսուսի ֆրեստոսի Դաւիթի որդւոյն, Աբրահամի որդւոյն :

1 THE book of the generation of Jesus Christ, the son of David, the son of Abraham.

2 Աբրահամ ծնաւ Իսահակը . Իսահակ ծնաւ Յակոբը . Յակոբ ծնաւ Յուդան ու անոր եղբայրները .

2 Abraham begat Isaac; and Isaac begat Jacob; and Jacob begat Judas and his brethren;

3 Յուդա ծնաւ Փարէսը ու Չարան Թամարէն . Փարէս ծնաւ Եսրոնը . Եսրոն ծնաւ Արամը .

3 And Judas begat Phares and Zara of Thamar; and Phares begat Esrom; and Esrom begat Aram;

4 Արամ ծնաւ Ամինադարը . Ամինադար ծնաւ Նասասոնը . Նասասոն ծնաւ Սաղմոնը .

4 And Aram begat Aminadab; and Aminadab begat Naasson; and Naasson begat Salmon;

5 Սաղմոն ծնաւ Բոոսը Ռախարէն . Բոոս ծնաւ Ոբէդը Հուրթէն . Ոբէդ ծնաւ Յեսսէն .

5 And Salmon begat Booz of Rachab; and Booz begat Obed of Ruth; and Obed begat Jesse;

6 Յեսսէ ծնաւ Դաւիթ

6 And Jesse begat David

Թադաւորը . Գաւիթ Թա-
գաւորը ծնաւ Սողոմոնը
Ուրիայի կնիկէն .

7 Սողոմոն ծնաւ Ռոբո-
վամբ . Ռոբովամ ծնաւ Ա-
բիան . Աբիա ծնաւ Ասան .

8 Ասա ծնաւ Յովսափատը .
Յովսափատ ծնաւ Յովրամը .
Յովրամ ծնաւ Ոզիան .

9 Ոզիա ծնաւ Յովթամը .
Յովթամ ծնաւ Աքազը .
Աքազ ծնաւ Եզեկիան .

10 Եզեկիա ծնաւ Մանա-
սէն . Մանասէ ծնաւ Ամո-
նը . Ամոն ծնաւ Յովսիան .

11 Յովսիա ծնաւ Յեքո-
նիան ու անոր եղբայրները
Բաբելոնեան գերութեանը
ատենները .

12 Բաբելոն գերութեան
երթալնէն ետեւ Յեքոնիա
ծնաւ Սաղաթիելը . Սաղա-
թիել ծնաւ Զորաբաբելը .

13 Զորաբաբել ծնաւ Ա-
բիուդը . Աբիուդ ծնաւ Ե-
ղիակիմը . Եղիակիմ ծնաւ
Ազորը .

14 Ազորը ծնաւ Սադովը .
Սադովը ծնաւ Աքիմը . Ա-
քին ծնաւ Եղիուդը .

the king; and David the
king begat Solomon of her
that had been the wife of
Urias;

7 And Solomon begat Ro-
boam; and Roboam begat
Abia; and Abia begat Asa;

8 And Asa begat Josaphat;
and Josaphat begat Joram;
and Joram begat Ozias;

9 And Ozias begat Joa-
tham; and Joatham begat
Achaz; and Achaz begat
Ezekias;

10 And Ezekias begat
Manasses; and Manasses
begat Amon; and Amon
begat Josias;

11 And Josias begat Je-
chonias and his brethren,
about the time they were
carried away to Babylon:

12 And after they were
brought to Babylon, Jechonias
begat Salathiel; and
Salathiel begat Zorobabel;

13 And Zorobabel begat
Abiud; and Abiud begat
Eliakim; and Eliakim be-
gat Azor;

14 And Azor begat Sadoc;
and Sadoc begat Achim;
and Achim begat Eliud;

15 Եղիուդ ծնաւ Եղիա-
զարը . Եղիազար ծնաւ
Մատթանը . Մատթան
ծնաւ Յակոբը .

16 Յակոբ ծնաւ ՂՅովսէփ
ղայրն Մարիամայ, որմէ
ծնաւ Յիսուս, որ կ'ըսուի
Քրիստոս :

17 Արդ բոլոր ազգերը Աբ-
րահամէն մինչեւ Գաւիթ
տասնուչորս ազգ, և Գա-
ւիթէն մինչեւ Բաբելոնեան
գերութիւնը տասնուչորս
ազգ, ու Բաբելոնեան գե-
րութենէն մինչեւ Քրիստոս
տասնուչորս ազգ :

18 Եւ Յիսուսի Քրիստո-
սի ծնունդը աս կերպով էր .
անոր մայրը Մարիամ Յով-
սէփին նշանուած, գեւ ի-
րարու քով չեկած՝ Սուրբ
Հոգիէն յղացած դտնուե-
ցաւ :

19 Եւ Յովսէփ անոր էրիկը
արդար իւրիւր լլայլով ու չու-
զեցով որ զանկիպ խոյտա-
ւակ ընէ, մտածեց որ ծած-
կաբար արձակէ զանկիպ :

20 Եւ քանի որ անկիպ աս
բառ կը մտածէր, ահա Տէ-

15 And Eliud begat Elea-
zar; and Eleazar begat
Matthan; and Matthan be-
gat Jacob;

16 And Jacob begat Jo-
seph the husband of Mary,
of whom was born Jesus,
who is called Christ.

17 So all the generations
from Abraham to David
are fourteen generations;
and from David until the
carrying away into Baby-
lon are fourteen genera-
tions; and from the car-
rying away into Babylon
unto Christ are fourteen
generations.

18 Now the birth of Jes-
us Christ was on this
wise: When as his mother
Mary was espoused to Jo-
seph, before they came to-
gether, she was found with
child of the Holy Ghost.

19 Then Joseph her hus-
band, being a just man,
and not willing to make
her a public example, was
minded to put her away
privily.

20 But while he thought
on these things, behold, the

ընջը հրեշտակը երազի մէջ երեւցաւ անոր ու ըսաւ, Յովսէփ՝ Դաւիթի որդին, մի վախճար քեզի առնել ըսու Մարիամ կնիկդ, ինչու չու որ անոր ներսի դին ծնածը Սուրբ Հոգիէն է :

21 Եւ որդի մը պիտի ծնանի, ու անոր անունը Յիսուս դնես, քանզի անկիս իր ժողովուրդը իրենց մեղքերէն պիտի փրկէ :

22 Եւ աս ամէնը եղաւ ըսկատարուի Տէրոյմէն ըսուածը մարգարէին ձեռքովը, որ կ'ըսէ,

23 Ահա կոյսը պիտի յղանայ ու որդի պիտի ծնանի, և անոր անունը Էմանուէլ պիտի կոչեն, որ կը թարգմանուի՝ Աստուած մեզի հետ :

24 Եւ Յովսէփ քունէն արթըննայով՝ ինչպէս որ Տէրոյնը հրեշտակը իրեն հրամայեց, առաւ ու իր կնիկը քովն առաւ :

25 Եւ չէր գիտեր զանկիկա՝ մինչև իր անդրանիկ որդին ծնաւ, ու անոր անունը Յիսուս դրաւ :

angel of the Lord appeared unto him in a dream, saying, Joseph, thou son of David, fear not to take unto thee Mary thy wife: for that which is conceived in her is of the Holy Ghost.

21 And she shall bring forth a son, and thou shalt call his name JESUS: for he shall save his people from their sins.

22 Now all this was done, that it might be fulfilled which was spoken of the Lord by the prophet, saying,

23 Behold, a virgin shall be with child, and shall bring forth a son, and they shall call his name Emmanuel, which being interpreted is, God with us.

24 Then Joseph being raised from sleep did as the angel of the Lord had bidden him, and took unto him his wife:

25 And knew her not till she had brought forth her firstborn son: and he called his name JESUS.

ԳԼՈՒԽ Բ

CHAPTER II.

1 Ու երբոր Յիսուս ծնաւ Հրէաստանի Բեթլէհեմի մէջ Հերովդէս Թագաւորին օրերը, ահա արեւելքէն մտաւ գերեզման Երուսաղէմ,

2 Ու ըսին, Ո՛ր տեղ է ան՝ որ Հրէաներուն թագաւոր ծնաւ: Ինչու որ մենք արեւելքի մէջ անոր աստղը տեսանք, ու եկանք անոր երկրպագութիւն ընելու:

3 Ու երբոր Հերովդէս թագաւորը լսեց, խռովեցաւ, և բոլոր Երուսաղէմ՝ իրեն հետ:

4 Եւ ժողովելով բոլոր քահանայապետները ու ժողովուրդին գլխերները, հարցուց անոնց՝ թէ Քրիստոսը ո՛ր պիտի ծնանի:

5 Անոնք ալ իրենք իրենք, Հրէաստանի Բեթլէհեմի մէջ: Ինչու որ ասանկ գրուած է մարգարէին ձեռքովը:

6 Եւ դուն, Բեթլէհեմ, Յուդայի երկիրը, Յուդայի եղբայրներուն մէջ ընաւ պղտիկ մը չես: Ինչու որ քեզմէ եղևան մը պիտի ելլէ, որ իմ Խորայէլ ժողովուրդս պիտի հովուէ:

1 NOW when Jesus was born in Bethlehem of Judea in the days of Herod the king, behold, there came wise men from the east to Jerusalem,

2 Saying, Where is he that is born King of the Jews? for we have seen his star in the east, and are come to worship him.

3 When Herod the king had heard these things, he was troubled, and all Jerusalem with him.

4 And when he had gathered all the chief priests and scribes of the people together, he demanded of them where Christ should be born.

5 And they said unto him, In Bethlehem of Judea: for thus it is written by the prophet,

6 And thou Bethlehem, in the land of Juda, art not the least among the princes of Juda: for out of thee shall come a Governor, that shall rule my people Israel.

7 Ան ատենը Հերովդէս ծածկաբար մոգերը կանչեց, ու ստուգեց անոնցմէ աստղին երեւցած ատենը .

7 Then Herod, when he had privily called the wise men, inquired of them diligently what time the star appeared.

8 Եւ զանոնք Բեթլէհէմ իրկելով ըսաւ, Գացէք ստոյգը իմացէք ու մանուկին վրայով, ու երբոր գտնէք՝ ինձի խնայուցէք, որ ես այլ գամ՝ անոր երկըրպագութիւն ընեմ :

8 And he sent them to Bethlehem, and said, Go and search diligently for the young child; and when ye have found him, bring me word again, that I may come and worship him also.

9 Ու երբոր անոնք թագաւորէն ու Բուր լսեցին, գացին . և ահա ան աստղը որ արեւելքի մէջ տեսեր էին, անոնց առջեւէն գնաց, մինչեւ որ եկաւ կեցաւ մանուկին եղած տեղին վրայ :

9 When they had heard the king, they departed; and, lo, the star, which they saw in the east, went before them, till it came and stood over where the young child was.

10 Երբոր տեսան աստղը, շատ մեծ ուրախութիւնով ուրախացան :

10 When they saw the star, they rejoiced with exceeding great joy.

11 Եւ առևը մտնելով տեսան մանուկը իր մօրը Մարիամին հետ, ու ինկան երկրպագութիւն ըրին ասոր, և իրենց գանձերը բանալով ընծաներ տուին անոր, ոսկի ու կնդրուկ և զմուսս :

11 And when they were come into the house, they saw the young child with Mary his mother, and fell down, and worshipped him: and when they had opened their treasures, they presented unto him gifts; gold, and frankincense, and myrrh.

12 Ու հրաման առնելով

12 And being warned of

երազի մէջ որ նորէն Հերովդէսին չգառնան, ուրիշ ճամբով գացին իրենց երկրը :

God in a dream that they should not return to Herod, they departed into their own country another way.

13 Ու երբոր անկէ գացին անոնք, ահա Տերովդէ Տրեշտակը երազի մէջ երեւցաւ Յովսեփին ու ըսաւ, Ելի՛ր առ մանուկն ու անոր մայրը, ու եգիպտոս փախիր, և հոն կեցիր մինչեւ որ ես քեզի բռնմ. քան զհերովդէս պիտի փնտռէ աստ մանուկը՝ կորսընցրնելու համար :

13 And when they were departed, behold, the angel of the Lord appeareth to Joseph in a dream, saying, Arise, and take the young child and his mother, and flee into Egypt, and be thou there until I bring thee word: for Herod will seek the young child to destroy him.

14 Ան ալ ելաւ, մանուկը ու անոր մայրը գիշերով առաւ և գնաց Եգիպտոս, ու մինչեւ Հերովդէսին մահը հոն էր .

14 When he arose, he took the young child and his mother by night, and departed into Egypt:

15 Որ կատարուի Տերովդէն ըսուածը մարգարէին ձեռքովը, որ կ'ըսէ, Եգիպտոսէն կանչեցի իմ որդիս,

15 And was there until the death of Herod: that it might be fulfilled which was spoken of the Lord by the prophet, saying, Out of Egypt have I called my son.

16 Ան ատենը երբոր տեսաւ Հերովդէս թէ խաբուեցաւ մոգերէն, աստիկ սրտողեցաւ, ու խրկեց ջարդեց Բեթլէհէմի և անոր ամէն սահմաններուն մէջ գտնուած բոլոր տղաքը երկու տարուէնէն վար, ան

16 Then Herod, when he saw that he was mocked of the wise men, was exceeding wroth, and sent forth, and slew all the children that were in Bethlehem, and in all the coasts thereof, from two years old

ժամանակին համեմատ որ մոզերէն ստուգեց :

17 Ան ատենը կատարուեցաւ Երեմիա մարգարէին ձեռքով ըսուածը, որ կ'ըսէ,

18 Ռամայի մէջ ձայն մը լսուեցաւ, ողբ, լաց ու մեծ կոծ : Ռաբել կու լար էր տղոցը համար, ու չէր ուղեր մխիթարուել, ինչու որ չկային :

19 Ու երբ որ շերովդէս մեռաւ, ահա Տերոջը հրեշտակը Եգիպտոս երազի մէջ Յովեփին երեւցաւ,

20 Ու ըսաւ, Ելեր առ մանուկը ու անոր մայրը, և գնա Իսրայելի երկիրը, քանզի մեռան անոնք որ մանուկին կեանքը կը փնտռէին :

21 Ան ալ ելաւ՝ մանուկը ու անոր մայրը առաւ և եկաւ Իսրայելի երկիրը :

22 Իսկ երբ որ լսեց թէ Արքեղայոս թագաւորեց Յուդեայի վրայ իր հօրը շերովդէսին տեղը, վախցաւ հոն երթալու. ու երազի մէջ պատգամ առ-

and under, according to the time which he had diligently inquired of the wise men.

17 Then was fulfilled that which was spoken by Jeremy the prophet, saying,

18 In Rama was there a voice heard, lamentation, and weeping, and great mourning, Rachel weeping for her children, and would not be comforted, because they are not.

19 But when Herod was dead, behold, an angel of the Lord appeareth in a dream to Joseph in Egypt,

20 Saying, Arise, and take the young child and his mother, and go into the land of Israel: for they are dead which sought the young child's life.

21 And he arose, and took the young child and his mother, and came into the land of Israel.

22 But when he heard that Archelaus did reign in Judea in the room of his father Herod, he was afraid to go thither: notwithstanding, being warned of God

նելով Գալիլեայի կողմերը գնաց .

23 Եւ եկաւ Նազարէթ ըսուած քաղաքը բնակեցաւ, որ մարգարէներուն խօսքը կատարուի՝ Թէ Նազովրեցի պետի կոչուի :

ԳԼՈՒԽ Գ

1 Ան օրերը Յովհաննէս մկրտիչը եկաւ, ու շրջատանի անապատին մէջ կը քարոզէր,

2 Ու կ'ըսէր, Ապաշխարեցէք, ինչու որ երկնից թագաւորութիւնը մտնեցած է :

3 Վասն զի ստիկա ան է՝ որուն համար Եսայի մարգարէին ձեռքով ըսուեցաւ, որ կ'ըսէ, Անապատի մէջ կանչողին ձայնը, Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէք, անոր շաւիղները շիտկեցէք :

4 Եւ սա Յովհաննէսը իր հանդերձը ուղտի մազէ, ու իր մէջքը կաշիէ գօտի ունէր. և իր կերակուրը մալուխ ու վայրենի մեղր էր :

5 Ան ատենը Երուսաղէմ և բոլոր շրջանտան ու Յորդանանու ընդ կողմերը իրեն կ'ելէին,

in a dream, he turned aside into the parts of Galilee:

23 And he came and dwelt in a city called Nazareth: that it might be fulfilled which was spoken by the prophets, He shall be called a Nazarene .

CHAPTER III.

1 IN those days came John the Baptist, preaching in the wilderness of Judea,

2 And saying, Repent ye: for the kingdom of heaven is at hand.

3 For this is he that was spoken of by the prophet Esaias, saying, The voice of one crying in the wilderness, Prepare ye the way of the Lord, make his paths straight.

4 And the same John had his raiment of camel's hair, and a leathern girdle about his loins; and his meat was locusts and wild honey.

5 Then went out to him Jerusalem, and all Judea, and all the region round about Jordan,

6 Եւ կը մկրտուէին իրմէն Յորդանանու մէջ, ու իրենց մեղքերը կը բոստովանէին :

7 Ու երբոր տեսաւ փարիսեցիներէն ու սադուկեացիներէն շատերը իր մկրտութեանը եկած, ըսաւ անոնց, իժերու ծնունդներ, ո՞վ իմացուց ձեզի գալլու բարկութենէն փախչիլ :

8 Ուրեմն ապաշխարութեան արժանաւոր պտուղ բերէք :

9 Եւ մի խորհիք դուք ձեր ներսի դին ըսել թէ Մեռել ֆոյի Տայր՝ Աբրահամը ծառնիք : քանզի կ'ըսեմ՝ ձեզի որ Աստուած կարող է աս քարերէս Աբրահամին որդիներ հանել :

10 Այլ հիմա կացինը ծառերուն արմատին քովը կը գորուի . ուստի ամէն ծառ որ բարի պտուղ չբերէր, կը կտրուի ու կրակը կը ձգուի :

11 Ես ձեզ ջրով կը մկրտեմ՝ ապաշխարութեան համար, բայց իմ ետեւէս եկողը ինծմէ զօրաւոր է, ու ես անոր կօշիկները կրելու արժանի չեմ . անիկա

6 And were baptized of him in Jordan, confessing their sins.

7 But when he saw many of the Pharisees and Sadducees come to his baptism, he said unto them, O generation of vipers, who hath warned you to flee from the wrath to come?

8 Bring forth therefore fruits meet for repentance:

9 And think not to say within yourselves, We have Abraham to our father: for I say unto you, that God is able of these stones to raise up children unto Abraham.

10 And now also the axe is laid unto the root of the trees: therefore every tree which bringeth not forth good fruit is hewn down, and cast into the fire.

11 I indeed baptize you with water unto repentance: but he that cometh after me is mightier than I, whose shoes I am not worthy to bear: he shall baptize you

ձեզ պիտի մկրտէ Հոգւով Սրբով ու կրակով :

12 Որուն հեծանոցը իր ձեռքն է, և իր կայը պիտի մաքրէ ու իր ցորենը համբարը պիտի փողկէ, և յարդը չմարելու կրակով պիտի այրէ :

13 Ան ատենը Յիսուս Գալիլեայէն Յորդանան եկաւ Յովհաննէսին, որ անկէ մկրտուի :

14 Եւ Յովհաննէս կ'արգիլէր անիկա ու կ'ըսէր, ինծի պէտք է որ քեզմէ մկրտուիմ, ու դուն ինծի՞ կու գաս :

15 Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Թող տուր հիմա, ինչու որ այսպէս կը լայելէ մեզի որ ըսողը արդարութեանը կատարենք . ետքը թող տուաւ անոր :

16 Ու երբոր Յիսուս մկրտուեցաւ, շուտ մը ջուրէն դուրս ելաւ, և ահա երկինքը անոր բացուեցաւ, ու տեսաւ Աստուծոյ Հոգին որ աղաւնիի պէս կ'իջնէր, ու կու գար իր վրայ :

17 Եւ ահա երկինքէն ձայն

with the Holy Ghost, and with fire:

12 Whose fan is in his hand, and he will thoroughly purge his floor, and gather his wheat into the garner; but he will burn up the chaff with unquenchable fire.

13 Then cometh Jesus from Galilee to Jordan unto John, to be baptized of him.

14 But John forbade him, saying, I have need to be baptized of thee, and comest thou to me?

15 And Jesus answering said unto him, Suffer it to be so now: for thus it becometh us to fulfil all righteousness. Then he suffered him.

16 And Jesus, when he was baptized, went up straightway out of the water: and, lo, the heavens were opened unto him, and he saw the Spirit of God descending like a dove, and lighting upon him:

17 And lo a voice from

մը եկաւ որ կ'ըսէր, Աստիկա է իմ սիրելի Որդիս, որուն հաւնեք եմ:

ԳԼՈՒԻՒ Դ

1 Ան ատենը Յիսուս անապատը տարուեցաւ Սաւրբ Հոգիէն որ Սատանայէն փորձուի:

2 Եւ քառասուն ցորեկ ու քառասուն գիշեր ծոմ պահելէն ետքը անօթեցաւ:

3 Եւ փորձողը անոր մօտենալով ըսաւ, Թէ որ դուն Աստուծոյ Որդին ես, բո՛ւ է որ աս քարերը հաց բլան:

4 Անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Գրուած է Թէ Ոչ միայն հացով կ'ապրի մարդ, հապա ան ամէն խօսքով որ Աստուծոյ բերնէն կ'ելէ:

5 Ան ատենը Սատանան առաւ տարաւ զանիկա սուրբ քաղաքը, և կայեցուց զանիկա տաճարին աշտարակին վրայ:

6 Ու ըսաւ անոր, Թէ որ դուն Աստուծոյ որդին ես, քեզ ապէ վար ձգէ, ինչու որ գրուած է Թէ Իր հրեշ-

heaven, saying, This is my beloved Son, in whom I am well pleased.

CHAPTER IV.

1 THEN was Jesus led up of the Spirit into the wilderness to be tempted of the devil.

2 And when he had fasted forty days and forty nights, he was afterward a hungered.

3 And when the tempter came to him, he said, If thou be the Son of God, command that these stones be made bread.

4 But he answered and said, It is written, Man shall not live by bread alone, but by every word that proceedeth out of the mouth of God.

5 Then the devil taketh him up into the holy city, and setteth him on a pinnacle of the temple,

6 And saith unto him, If thou be the Son of God, cast thyself down: for it is written, He shall give his

տակներուն պիտի ապարկէքզի համար, ու ձեռքերուն վրայ պիտի վեցընենքզի, որ չըլլայ Թէ ոտքդ քարի զարնես:

7 Յիսուս ըսաւ անոր, Դարձեալ գրուած է Թէ ԳուՏէր Աստուածդ չփորձես:

8 Սատանան նորէն առաւ հանեց զանիկա խիտ բարձր լեռան մը վրայ, և ցուցուց անոր աշխարհի բոլոր Թագաւորութիւնները ու անոնց փառքը:

9 Ու ըսաւ անոր, Աստիք ամէնք քեզի կու տամ, Թէ որ իյնաս ինծի երկրպագութիւն ընես:

10 Ան ատենը Յիսուս ըսաւ անոր, [Ետիս] գնա, Սատանայ, ինչու որ գրուած է Թէ ԳուՏէր Աստուծոյդ երկրպագութիւն ընես, ու միայն զանիկա պաշտես:

11 Ան ատենը Սատանան զանիկա Թողուց. և ահա հրեշտակներ եկան ու անոր սպասաւորութիւն կ'ընէին:

12 Եւ երբոր լսեց Յիսուս Թէ Յովհաննէս մատնուեցաւ, ելաւ գնաց Գալիլեա:

angels charge concerning thee: and in their hands they shall bear thee up, lest at any time thou dash thy foot against a stone.

7 Jesus said unto him, It is written again, Thou shalt not tempt the Lord thy God.

8 Again, the devil taketh him up into an exceeding high mountain, and sheweth him all the kingdoms of the world, and the glory of them;

9 And saith unto him, All these things will I give thee, if thou wilt fall down and worship me.

10 Then saith Jesus unto him, Get thee hence, Satan: for it is written, Thou shalt worship the Lord thy God, and him only shalt thou serve.

11 Then the devil leaveth him, and, behold, angels came and ministered unto him.

12 Now when Jesus had heard that John was cast into prison, he departed into Galilee;

13 Աւ ձգելով Նազարէթը՝ եկաւ քնակեցաւ Կափառնայում ծովեզերեայ տաւր՝ Զարուղոնի ու Նեփթաղիմի սահմաններուն մէջ:

14 Որ կատարուի իսայի մարգարէին ձեռքով ըստած խօսքը:

15 Զարուղոնի երկիրը ու Նեփթաղիմի երկիրը, ծովու ճամբով Յորդանանու պարի կողմը, Հեթանոսաց Գաղղեան:

16 Խաւարի մէջ նստող ժողովուրդը մեծ լոյս տեսաւ, և լոյս ծագեցաւ տանոց՝ որ մահուան երկրին ու շուքին մէջ կը նստին:

17 Անկէ ետեւ Յիսուս սկսաւ քարոզել ու ըսել, Ապաշարեցէք, ինչու որ երկնից թագաւորութիւնը մօտ է:

18 Երբոր Յիսուս Գալիլեացոց ծովուն քովերը կը պարտէր, տեսաւ երկու եղբայրներ՝ Պետրոս կոչուած Սիմոնը և անոր եղբայրը Անդրէասը՝ որ ծովը սուկան կը ձգէին, ինչու որ ձկնորս էին:

19 Էս ըսաւ անոնց, Իմ ետեւէս եկէք, ու ձեզ մարդոց որսորդ ընեմ:

13 And leaving Nazareth, he came and dwelt in Capernaum, which is upon the sea coast, in the borders of Zabulon and Nephthaim:

14 That it might be fulfilled which was spoken by Esaias the prophet, saying,

15 The land of Zabulon, and the land of Nephthaim, by the way of the sea, beyond Jordan, Galilee of the Gentiles;

16 The people which sat in darkness saw great light; and to them which sat in the region and shadow of death light is sprung up.

17 From that time Jesus began to preach, and to say, Repent: for the kingdom of heaven is at hand.

18 And Jesus, walking by the sea of Galilee, saw two brethren, Simon called Peter, and Andrew his brother, casting a net into the sea: for they were fishers.

19 And he saith unto them, Follow me, and I will make you fishers of men.

20 Անոնք ալ շուտ մը սուկանները թողուցին ու անոր ետեւէն գացին:

21 Եւ անկէ յառաջ երթալով տեսաւ ուրիշ երկու եղբայրներ՝ Զերեդեան Յակորոսը ու անոր եղբայրը Յովնանէսը նաւին մէջ իրենց հօրը Զերեդեսին հետ, երբ իրենց սուկանները կը կարկատէին. ու կանչեց զանոնք:

22 Անոնք ալ շուտ մը նսար ու հայրերին թողուցին, ու անոր ետեւէն գացին:

23 Եւ Յիսուս ըրոր Գալիլեան պարտելով կը սորվեցընէր անոնց ժողովարաններուն մէջ, և տըբաւած թեան աւետարանը կը քարոզէր, ու ժողովուրդին մէջի ամէն կերպ հիւանդութիւնները ու ամէն կերպ ցաւերը կը բժշկէր:

24 Եւ անոր համբաւը ըր Սիւրիա տարածուեցաւ, և բերին անոր՝ ըսորը հիւանդները որ կերպ կերպ ցաւերով ու տանջանքներով կը նեղուէին, և դիւահարները ու լուսնոտները և անդամալոյծները. ու բժշկեց զանոնք:

25 Եւ շատ ժողովուրդներ

20 And they straightway left their nets, and followed him.

21 And going on from thence, he saw other two brethren, James the son of Zebedee, and John his brother, in a ship with Zebedee their father, mending their nets; and he called them.

22 And they immediately left the ship and their father, and followed him.

23 And Jesus went about all Galilee, teaching in their synagogues, and preaching the gospel of the kingdom, and healing all manner of sickness and all manner of disease among the people.

24 And his fame went throughout all Syria; and they brought unto him all sick people that were taken with divers diseases and torments, and those which were possessed with devils, and those which were lunatic, and those that had the palsy; and he healed them.

25 And there followed

անոր ետեւէն կ'երթային՝ Գալիլեայէն ու Գեկապոլիսէն և Երուսաղեմէն ու Հրեաստանէն և Յորդանանու անդի կողմէն :

him great multitudes of people from Galilee, and from Decapolis, and from Jerusalem, and from Judea, and from beyond Jordan.

ԳԼՈՒԽ Ե

CHAPTER V.

1 Եւ տեսնելով ժողովուրդները՝ լեռը ելաւ . եւ երբոր նստաւ հօ՛ւ իր աշակերտները քովը գացին :

1 AND seeing the multitudes, he went up into a mountain: and when he was set, his disciples came unto him:

2 Եւ իր բերանը բանալով կը սորվեցնէր անոնց ու կ'ըսէր ,

2 And he opened his mouth, and taught them, saying,

3 Երանի հոգւով աղքատներուն, ինչու որ երկեկեց թագաւորութիւնը անոնցն է :

3 Blessed are the poor in spirit: for theirs is the kingdom of heaven.

4 Երանի սգաւորներուն, ինչու որ անոնք պիտի մխիթարուին :

4 Blessed are they that mourn: for they shall be comforted.

5 Երանի հեղերուն, ինչու որ անոնք պիտի ժառանգեն երկիրը :

5 Blessed are the meek: for they shall inherit the earth.

6 Երանի անոնց՝ որ անօթի ու ծարաւ են արդարութեան, ինչու որ անոնք պիտի կշտանան :

6 Blessed are they which do hunger and thirst after righteousness: for they shall be filled.

7 Երանի ողորմածներուն, ինչու որ անոնք ողորմութիւն պիտի գանեն :

7 Blessed are the merciful: for they shall obtain mercy.

8 Երանի անոնց՝ որ սրտով

8 Blessed are the pure

36670

մաքուր են, ինչու որ անոնք պիտի տեսնեն զԱստուած :

in heart: for they shall see God.

9 Երանի խաղաղութիւն բնորներուն, ինչու որ անոնք Աստուծոյ որդիներ պիտի կոչուին :

9 Blessed are the peacemakers: for they shall be called the children of God.

10 Երանի անոնց՝ որ հալածուած են արդարութեան համար, ինչու որ երկեկեց թագաւորութիւնը անոնցն է :

10 Blessed are they which are persecuted for righteousness' sake: for theirs is the kingdom of heaven.

11 Երանի է ձեզի՛ երբոր կը նախատեն ձեզ ու կը հայածեն, և սուտ սեղք ամէն կերպ դէշ խօսքեր կը խօսին վրանիդ ինծի համար :

11 Blessed are ye, when men shall revile you, and persecute you, and shall say all manner of evil against you falsely, for my sake.

12 Յնծացեք և ուրախ եղէք, ինչու որ ձեր վարձքը շատ է երկինքը . քանզի աս կերպով հայածեցին ձեզմէ սուտ իշխան մարգարէները :

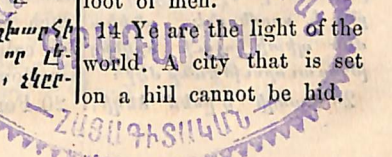
12 Rejoice, and be exceeding glad: for great is your reward in heaven: for so persecuted they the prophets which were before you.

13 Գուր էք երկրի աղբ . հապա թէ որ աղբ իր համը կորսնցընէ, ինքը ինչով պիտի աղուի . անկէ ետեւ բանի մը չգար, միայն թէ դուրս ձգուելու և մարդոց ոտքին տակը կտրուելու :

13 Ye are the salt of the earth: but if the salt have lost his savour, wherewith shall it be salted? it is thenceforth good for nothing, but to be cast out, and to be trodden under foot of men.

14 Գուր էք աշխարհի լոյսը . քաղաք մը որ Լեւան վրայ կեցած է, չկրնար պահուիլ :

14 Ye are the light of the world. A city that is set on a hill cannot be hid.

15 Ու ճրագը չեն վառեր
և դնելը գրուանի տակ
հասկա աշտանակի վրայ, և
լոյս կու տայ բոլոր տանը
մէջ եղողներուն:

16 Անանկ թող լուսառ-
բէ ձեր լոյսը մարդոց առ-
ջին, որ տեսնեն ձեր բարի
գործերը, ու փառասորին
ձեր Հայրը որ երկինքն է:

17 Մի կարծէք թէ ես
եկայ օրէնքը կամ մարգա-
րէնները աւերելու. չեկայ
աւերելու, հասկա կատա-
րելու:

18 Քանզի ճշմարտագէտ
կ'ըսեմ ձեզի, Մինչեւ որ
երկինք ու երկիր անցնին,
օրէնքէն յովտ մը կամ նշա-
նագիր մը պիտի չանցնի,
մինչեւ որ բոլորն ալ կա-
տարուի:

19 Ուստի ով որ աս ա.
մենափոքր պատուիրանը-
ներուն մէկը աւրէ, ու
մարդոց անանկ սորվեցընէ,
անիկա ամենափոքր պիտի
կոչուի երկնից թագաւո-
րութեանը մէջ. բայց ով որ
ընէ և սորվեցընէ, անիկա
մեծ պիտի կոչուի երկնից
թագաւորութեանը մէջ:

20 Քանզի կ'ըսեմ ձեզի,

15 Neither do men light
a candle, and put it under
a bushel, but on a candle-
stick; and it giveth light
unto all that are in the
house.

16 Let your light so shine
before men, that they may
see your good works, and
glorify your Father which
is in heaven.

17 Think not that I am
come to destroy the law,
or the prophets: I am not
come to destroy, but to
fulfil.

18 For verily I say unto
you, Till heaven and earth
pass, one jot or one tittle
shall in no wise pass from
the law, till all be fulfilled.

19 Whosoever therefore
shall break one of these
least commandments, and
shall teach men so, he
shall be called the least in
the kingdom of heaven: but
whosoever shall do and
teach them, the same shall
be called great in the
kingdom of heaven.

20 For I say unto you,

Թէ որ ձեր արդարութե-
ւը դպիրներուն ու փարի-
սեցիներուն արդարութե-
ւակի չըլլայ, բնաւ պիտի
չմտնէք երկնից թագաւո-
րութիւնը:

21 Լսեր էք որ ըսուե-
ցաւ առաջիններուն, Սպա-
նութիւն մի ըներ. և ով
որ սպանութիւն ընէ, դա-
տաստանի պարտաւոր պի-
տի ըլլայ:

22 Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ,
Ով որ իր եղբորը պարսպ
սեղը օրդողի, դատաստա-
նի պարտաւոր պիտի ըլլայ.
և ով որ իր եղբորը Յի-
մար ըսէ, տեսնի պար-
տաւոր պիտի ըլլայ. և ով
որ եր եղբօր Անմիտ ըսէ,
գեհէնի կրակին պարտաւոր
պիտի ըլլայ:

23 Ուրեմն թէ որ քու ըն-
ծագ սեղանին վրայ բերես,
ու հոն միտքդ գայ թէ քու
եղբայրդ քեզի դէմ բան
մը ունի,

24 Հոն ձգէ քու ընծագ
սեղանին առջեքը, և զնա
առաջ եղբորդ հետ հաշ-
տուէ, ու ետքը եկուր որ
քու ընծագ մատուցանես:

That except your right-
eousness shall exceed the
righteousness of the scribes
and Pharisees, ye shall in
no case enter into the
kingdom of heaven.

21 Ye have heard that
it was said by them of old
time, Thou shalt not kill;
and whosoever shall kill
shall be in danger of the
judgment:

22 But I say unto you,
That whosoever is angry
with his brother without a
cause shall be in danger
of the judgment: and who-
soever shall say to his
brother, Raca, shall be in
danger of the council: but
whosoever shall say, Thou
fool, shall be in danger of
hell fire.

23 Therefore if thou bring
thy gift to the altar, and
there rememberest that thy
brother hath aught against
thee;

24 Leave there thy gift
before the altar, and go
thy way; first be reconciled
to thy brother, and then
come and offer thy gift.

25 Գուս սոսիելդ հետ շուսուով միարանէ՛ քանի որ անոր հետ ճամբունն մէջն ես. չըլլայ որ քու սոսիդ քեզ դատաւորին մատնէ, և դատաւորը դահիճին, և բանար ձգուելի :

26 Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, պիտի չեղլես անկէ՛ մինչեւ որ վերջի նաքարակիտը չիճարես :

27 Լսեր էք որ ըսուեցաւ, Շնուծիւն մի ընելի,

28 Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ, Ով որ կնիկ մարդու կը նայի անոր ցանկանալու համար, ալ անիկա իր սրտին մէջ շնուծիւն ըրաւ անոր հետ :

29 Արդ թէ որ քու աջ աչքդ քեզ կը գայլթակղեցընէ, Տանէ զանիկա ու քեզմէ՛ ձգէ, ինչու որ աղէկ է քեզի որ անդամներուդ մէկը կորսուի, ու քու բոլոր մարմինդ դժոխքը չձգուի :

30 Եւ թէ որ աջ ձեռքդ քեզ կը գայլթակղեցընէ,

25 Agree with thine adversary quickly, while thou art in the way with him; lest at any time the adversary deliver thee to the judge, and the judge deliver thee to the officer, and thou be cast into prison.

26 Verily I say unto thee, Thou shalt by no means come out thence, till thou hast paid the uttermost farthing.

27 Ye have heard that it was said by them of old time, Thou shalt not commit adultery :

28 But I say unto you, That whosoever looketh on a woman to lust after her hath committed adultery with her already in his heart.

29 And if thy right eye offend thee, pluck it out, and cast it from thee: for it is profitable for thee that one of thy members should perish, and not that thy whole body should be cast into hell.

30 And if thy right hand offend thee, cut it off, and

կորէ զանիկա ու քեզմէ՛ ձգէ. ինչու որ աղէկ է քեզի որ անդամներուդ մէկը կորսուի, ու քու բոլոր մարմինդ դժոխքը չձգուի :

31 Իբրեւ ըսուեցաւ թէ Ով որ իր կնիկը կ'արձակէ, թող անոր արձակման թուղթ տայ :

32 Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ թէ Ով որ իր կնիկը կ'արձակէ առանց պոռնկուծեան պատճառի, ինքը պատճառ կ'ըլլայ անոր շնուծիւն ընելուն, և ով որ ան արձակուածը առնէ՛ շնուծիւն կը դործէ :

33 Դարձեալ լսեր էք որ ըսուեցաւ առաջիններուն, Սուս երդում մի ընելի, հապա ըրած երդումներդ վճարէ Տերոջը :

34 Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ, Ամենեւին երդում մի ընէք, ոչ երկնից վրայ՝ որ Աստուծոյ արժանն է :

35 Եւ ոչ երկրի վրայ՝ որ անոր ոտքերուն պատուանդանն է, ոչ ալ Երուսաղեմի վրայ՝ որ մեծ թաւաւորին քաղաքն է :

cast it from thee: for it is profitable for thee that one of thy members should perish, and not that thy whole body should be cast into hell.

31 It hath been said, Whosoever shall put away his wife, let him give her a writing of divorcement:

32 But I say unto you, That whosoever shall put away his wife, saving for the cause of fornication, causeth her to commit adultery: and whosoever shall marry her that is divorced committeth adultery.

33 Again, ye have heard that it hath been said by them of old time, Thou shalt not forswear thyself, but shalt perform unto the Lord thine oaths:

34 But I say unto you, Swear not at all; neither by heaven; for it is God's throne:

35 Nor by the earth; for it is his footstool: neither by Jerusalem; for it is the city of the great King.

36 Եւ ոչ քու գլխուդ վրայ երդուամ ընես, ինչու որ չես կրնար մէկ մաղ մը ճերմը կցընել կամ սեւցընել:

37 Հապա մեր խօսքը ըլլայ պոյն՝ այո, և ոչք ոչ. ու ասկէ աւելին չարէն յառաջ կու գայ:

38 Լսեր էք որ ըսուեցաւ, Աչքի տեղ աչք, ու ակույի տեղ ակույ:

39 Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ, Չարին հակառակ մի կէ. քաբ, հապա թէ որ մէկը ազատակ մը զարնէ աջ ծնօտիդ՝ դարձուր անոր միւսն ալ:

40 Եւ մէկը որ կ'ուզէ քեզի հետ դատ վարել ու քու շապիկդ առնել, թող սուր անոր աս վերարկուդ ալ:

41 Եւ ով որ քեզ պահակ ընէ ու մշոն մը ծամբայ քէէ, քնա անոր հետ երկուք:

42 Քեզմէ ուզողին սուր, ու երես մի դարձնէր ան. կէ որ կ'ուզէ քեզմէ փոխ առնել:

43 Լսեր էք որ ըսուեցաւ, Քու ընկերդ սիրես ու թշամիդ ատես:

36 Neither shalt thou swear by thy head, because thou canst not make one hair white or black.

37 But let your communication be Yea, yea; Nay, nay: for whatsoever is more than these cometh of evil.

38 Ye have heard that it hath been said, An eye for an eye, and a tooth for a tooth:

39 But I say unto you, That ye resist not evil: but whosoever shall smite thee on thy right cheek, turn to him the other also.

40 And if any man will sue thee at the law, and take away thy coat, let him have thy cloak also.

41 And whosoever shall compel thee to go a mile, go with him twain.

42 Give to him that asketh thee, and from him that would borrow of thee turn not thou away.

43 Ye have heard that it hath been said, Thou shalt love thy neighbour, and hate thine enemy,

44 Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ, Արեցէք մեր թշամիները, օրհնեցէք մեզ անիծողները, բարի ըրէք անոնց որ մեզ կ'ատեն, և աղօթք ըրէք անոնց համար՝ որ մեզ կը չարընկեն ու կը հալածեն:

45 Որ մեր երկնաւոր Հօր որդիք ըլլաք. ինչու որ եր արեւը կը ծագեցընէ թէ չարերուն և թէ բարիներուն վրայ, և անձրեւ կը իրկէ թէ արդարնիրուն և թէ մեղաւորներուն վրայ:

46 Վասն զի թէ որ դուք մեզ սիրողներ օրհնէք, ինչ զվարձք կ'առնենաք. չէ՞ որ մարտաւորներն ալ նոյնը կ'ընեն:

47 Եւ թէ որ միայն մեր եղբայրներուն բարեւ սաք, ինչ աւելի կ'ընէք որքէնք: չէ՞ որ մարտաւորներն ալ նոյնը կ'ընեն:

48 Ուրեմն դուք կատարեալ եղէք՝ ինչպէս որ մեր երկնաւոր Հայրն ալ կատարեալ է:

44 But I say unto you, Love your enemies, bless them that curse you, do good to them that hate you, and pray for them which despitefully use you, and persecute you;

45 That ye may be the children of your Father which is in heaven: for he maketh his sun to rise on the evil and on the good, and sendeth rain on the just and on the unjust.

46 For if ye love them which love you, what reward have ye? do not even the publicans the same?

47 And if ye salute your brethren only, what do ye more than others? do not even the publicans so?

48 Be ye therefore perfect, even as your Father which is in heaven is perfect.

ԳԼՈՒԽ Զ CHAPTER VI.

1 Չգտչը եղէք որ մեր ողորմութիւնը մարդոց առջեւ չընէք՝ անոնց երեւնալու համար, եթէ ոչ վարձք

1 TAKE heed that ye do not your alms before men, to be seen of them: otherwise ye have no reward

չէք առներ ձեր Հօրմէն որ երկինքն է :

2 Ուստի երբոր ողորմութիւն կ'ընես, առջեւդ փող մի հնչեցընէր, ինչպէս որ կեղծաւորները ժողովարաններուն ու փողոցներուն մէջ կ'ընեն, որ մարդոցմէ փառաւորուին : Ճմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, անոնք իրենց վարձքը առած կ'ըլլան :

3 Իսկ դուն ներոր ողորմութիւն կ'ընես, ձախ ձեռքդ թող չգրտնայ աջ ձեռքիդ ինչ գործելը :

4 Որ քու ողորմութիւնդ գաղտուկ ըլլայ, և քու Հայրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ, քեզի յայտնապէս հատուցում պիտի ընէ :

5 Ու երբոր աղօթք կ'ընես, կեղծաւորներուն նման չըլլաս, որ կը սիրեն ժողովարաններուն մէջ ու հրապարակներուն անկիւնները կայնելով աղօթք ընել, որ մարդոց երեւնան : Ճմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, անոնք իրենց վարձքը առած կ'ըլլան :

6 Իսկ դուն երբոր աղօթք կ'ընես, մտիւր քու ներքին սենեակդ ու դուռդ գոցէ, և աղօթք ըրէ քու Հօրդ որ գաղտուկ տեղ իւրեւր-

of your Father which is in heaven.

2 Therefore when thou doest *thine* alms, do not sound a trumpet before thee, as the hypocrites do in the synagogues and in the streets, that they may have glory of men. Verily I say unto you, They have their reward.

3 But when thou doest alms, let not thy left hand know what thy right hand doeth :

4 That thine alms may be in secret: and thy Father which seeth in secret himself shall reward thee openly.

5 And when thou prayest, thou shalt not be as the hypocrites are: for they love to pray standing in the synagogues and in the corners of the streets, that they may be seen of men. Verily I say unto you, They have their reward.

6 But thou, when thou prayest, enter into thy closet, and when thou hast shut thy door, pray to thy

նախ . և քու Հայրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ, քեզի յայտնապէս հատուցում պիտի ընէ :

7 Ու երբոր աղօթք կ'ընէք, հետանոսներուն պէս շատախօս մի ըլլաք, վասն զի կարծեն թէ իրենց շատ կրօնելուն համար պիտի լուսին :

8 Ուրեմն անոնց նմանիք, ինչու որ ձեր Հայրը ձեզի պէտք եղածը գիտէ՝ գեւադուք իրմէ չեմդրած :

9 Ուստի ասանկ աղօթք ըրէք դուք :

Ով Հայր մեր որ երկինքն էս, քու անունդ սուբբ ըլլայ :

10 Քու թագաւորութիւնդ գայ, քու կամքը ըլլայ՝ ինչպէս որ երկինքը անանկ ալ երկրիս վրայ :

11 Մեր ամէն աւուր հացը այսօր մեզի տուր :

12 Եւ մեզի ներքէ մեր պարտքերը՝ ինչպէս որ մենք ալ կը ներենք մեր պարտականներուն :

13 Ու մեզ փորձութեան մի տանիւր, հապա չարէն մեզ ազատէ : Ինչու որ քուկդ է թագաւորութիւնը և զօրութիւնը ու

Father which is in secret; and thy Father which seeth in secret shall reward thee openly.

7 But when ye pray, use not vain repetitions, as the heathen do: for they think that they shall be heard for their much speaking.

8 Be not ye therefore like unto them: for your Father knoweth what things ye have need of, before ye ask him.

9 After this manner therefore pray ye:

Our Father which art in heaven, Hallowed be thy name.

10 Thy kingdom come. Thy will be done in earth, as *it is* in heaven.

11 Give us this day our daily bread.

12 And forgive us our debts, as we forgive our debtors.

13 And lead us not into temptation, but deliver us from evil: For thine is the kingdom, and the power,

վառքը յաւիտեանս : Ամէն :

14 Վասն զի թէ որ դուք ներէք մարդոց իրենց յանցանքները, ձեր երկնաւոր Հայրն ալ ձեզի կը ներէ :

15 Հապա թէ որ դուք չներէք մարդոց իրենց յանցանքները, ձեր Հայրն ալ ձեզի չներեր ձեր յանցանքները :

16 Ու երբոր ծոմ կը պահէք, կեղծաւորներուն պէս արտուներես մի ըլլաք . քանզի իրենց երեսները կ'աւրեն որ մարդոց երեւնան թէ ծոմ կը պահեն . ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Աննք իրենց վարձքը առած կ'ըլլան :

17 Բայց դուն երբոր ծոմ կը պահես, գլուխդ օծէ ու երեսդ լուսա :

18 Որ մարդոց ծոմ պահողի պէս չերեւնաս, Հապա որ չօրդ՝ որ ճաշատուկ տեղ չը գործուի . և քու Հայրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ, քեզի Հաստուցում պիտի ընէ :

19 Երկրի վրայ ձեզի դանձեր մի դեղէք, ուր որ ցեցը ու ժանկը կ'ապականեն, և ուր գողերը պարկը ծակեն ու կը գողնան :

and the glory, for ever. Amen.

14 For if ye forgive men their trespasses, your heavenly Father will also forgive you:

15 But if ye forgive not men their trespasses, neither will your Father forgive your trespasses.

16 Moreover when ye fast, be not, as the hypocrites, of a sad countenance; for they disfigure their faces, that they may appear unto men to fast. Verily I say unto you, They have their reward.

17 But thou, when thou fastest, anoint thine head, and wash thy face:

18 That thou appear not unto men to fast, but unto thy Father which is in secret: and thy Father which seeth in secret shall reward thee openly.

19 Lay not up for yourselves treasures upon earth, where moth and rust doth corrupt, and where thieves break through and steal:

20 Հապա ձեզի դանձեր զդեղէք երկնքը, ուր որ ոչ ցեցը և ոչ ժանկը կ'ապականէ, ու ոչ գողերը պարկը ծակեն և կը գողնան :

21 Քանզի ձեր դանձը ուր որ է, սիրտերնիդ ալ Հոն պիտի ըլլայ :

22 Մարմինն ճրագը աչքն է . հապա թէ որ քու աչքըդ պարզ է, բոլոր մարմինդ լուսաւոր կ'ըլլայ :

23 Բայց թէ որ քու աչքդ վատ է, բոլոր մարմինդ մութ կ'ըլլայ . ուրեմն թէ որ քու մէջդ եղած լոյսը խաւար է, ալ ան խաւարը որջափ է :

24 Մարդ մը չկրնար երկու տերոջ ծառայութիւն ընել . ինչու որ կամ մէկը պիտի ստէ և միւսը սիրէ, կամ մէկուն պիտի յարի և միւսը պիտի արհամարհէ . չէք կրնար ծառայիլ Աստուծոյ ու մամոնայի :

25 Ուստի կ'ըսեմ ձեզի, Հոգ մի ընէք ձեր կեանքն ճամար թէ ինչ պիտի ուտեք, կամ ինչ պիտի խրմէք . ոչ ալ ձեր մարմիններուն ճամար, թէ ինչ պիտի հագնիք . չէ՞ որ

20 But lay up for yourselves treasures in heaven, where neither moth nor rust doth corrupt, and where thieves do not break through nor steal:

21 For where your treasure is, there will your heart be also.

22 The light of the body is the eye: if therefore thine eye be single, thy whole body shall be full of light.

23 But if thine eye be evil, thy whole body shall be full of darkness. If therefore the light that is in thee be darkness, how great is that darkness!

24 No man can serve two masters: for either he will hate the one, and love the other; or else he will hold to the one, and despise the other. Ye cannot serve God and mammon.

25 Therefore I say unto you, Take no thought for your life, what ye shall eat, or what ye shall drink; nor yet for your body, what ye shall put on. Is

կեանքը կերակուրէն աւելի է, ու մարմինը հագուուտէն :

26 Նայեցէք երկնից թռուչուններուն, որ ոչ կը սերմանեն և ոչ կը հնձեն և ոչ ամբարն մէջ կը ժողվեն, ու ձեր երկնաւոր Հայրը կը կերակրէ զանոնք : Ի՞նչ որ դուք անոնցմէ աւելի լաւ էք :

27 Հիմա ձեզմէ ո՞վ կրնայ իր հոգ ընկրովը իր հասակին վրայ կանգուն մը աւելցրնել :

28 Աւ հագուուտի համար ինչո՞ւ հոգ կ'ընէք. նայեցէք դաշտի շուշաններուն ինչպէս կ'աճին. ոչ կ'աշխատին և ոչ կը մասնեն :

29 Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ Սողոմոն ալ իր բոլոր փառաւորութեանը մէջ ա. նոնցմէ մէկուն պէս չհագուեցաւ :

30 Ուստի թէ որ դաշտի էոտը որ սյուսը կայ և վաղը փուռը կը ձգուի՝ Աստուած անանկ կը հագուեցընէ, հապա որչափ աւելի ձեզ, թերահաւատներ :

31 Ուրեմն հոգ մի ընէք՝ ընկրով, ի՞նչ պիտի ուտենք, կամ ի՞նչ պիտի

not the life more than meat, and the body than raiment?

26 Behold the fowls of the air: for they sow not, neither do they reap, nor gather into barns; yet your heavenly Father feedeth them. Are ye not much better than they?

27 Which of you by taking thought can add one cubit unto his stature?

28 And why take ye thought for raiment? Consider the lilies of the field, how they grow; they toil not, neither do they spin:

29 And yet I say unto you, That even Solomon in all his glory was not arrayed like one of these.

30 Wherefore, if God so clothe the grass of the field, which to day is, and to morrow is cast into the oven, shall he not much more clothe you, O ye of little faith?

31 Therefore take no thought, saying, What shall we eat? or, What shall we

խմենք, կամ ի՞նչ պիտի հագնինք .

32 (Ինչու որ աս բոլոր բաները հեթանոսները կը խնդրեն.) վասն զի ձեր կրկնաւոր Հայրը գիտէ թէ աս բոլոր բաները ձեզի պէտք են :

33 Բայց առաջ խնդրեցէք Աստուծոյ թագաւորութիւնը և անոր սրբաբարութիւնը, ու աս բոլոր բաներն ալ ձեզի պիտի արուի :

34 Ուստի վաղուան համար հոգ մի ընէք, ինչու որ վաղուան օրը իրեն համար հոգ պիտի ընէ. հերիք է օրուան իր նեղութիւնը :

drink? or, Wherewithal shall we be clothed?

32 (For after all these things do the Gentiles seek:) for your heavenly Father knoweth that ye have need of all these things,

33 But seek ye first the kingdom of God, and his righteousness; and all these things shall be added unto you.

34 Take therefore no thought for the morrow: for the morrow shall take thought for the things of itself. Sufficient unto the day is the evil thereof.

ԳԼՈՒԽ Ե

CHAPTER VII.

1 Մի դատէք՝ որ չդատուիք :

2 Քանզի ինչ դատաստանով որ դատէք, անով պիտի դատուիք. և ինչ չափով որ չափէք, անով պիտի չափուի ձեզի :

3 Եւ ինչո՞ւ քու եղբորդ աչքին մէջի շիւղը կը տեսնես, ու քու աչքիդ մէջի գերանին չես նայիր :

1 JUDGE not, that ye be not judged.

2 For with what judgment ye judge, ye shall be judged: and with what measure ye mete, it shall be measured to you again.

3 And why beholdest thou the mote that is in thy brother's eye, but considerest not the beam that is in thine own eye?

4 Կամ Բնչպէս կրնաս
բաւել քու եղբորդ, Թո՛ղ
տուր աչքէդ շուրջ Տա-
նեմ. և ահա քու աչքիդ
մէջը գերան կայ :

5 Կեղծաւոր, առաջ քու
աչքէդ գերանը հանէ, ու
ես քը պարզ պիտի տեսնես
եղբորդ աչքէն շուրջ հա-
նելու :

6 Սուրբ բանը շունե-
րուն մի տաք, և ձեր մար-
գարիաները խոզերուն առ-
ջեւը մի ձգէք, որ ոտքերը-
նուն տակը չկոխկըռտեն
զանոնք, ու դառնան ձեզ
պատուան :

7 Խնդրեցէք՝ և պիտի
տրուի ձեզի. փնտռեցէք՝ և
պիտի գտնէք. Խարու զար-
կէք՝ և պիտի բացուի ձեզի :

8 Վասն զի ամէն ով որ կը
խնդրէ՝ կ'առնէ, և ով որ
կը փնտռէ՝ կը գտնէ, և
ով որ Խարու կը զարնէ՝
պիտի բացուի անոր :

9 Զեղմէ ո՞ր մարդը կայ՝
որմէն իր որդին հաց որ
ուզէ, միթէ քա՞ր պիտի
տայ անոր :

10 Եւ կամ Թէ որ ձուկ
ուզէ, միթէ օ՞ձ պիտի
տայ անոր :

4 Or how wilt thou say to
thy brother, Let me pull
out the mote out of thine
eye; and, behold, a beam
is in thine own eye?

5 Thou hypocrite, first
cast out the beam out of
thine own eye; and then
shalt thou see clearly to
cast out the mote out of
thy brother's eye.

6 Give not that which is
holy unto the dogs, neither
cast ye your pearls before
swine, lest they trample
them under their feet, and
turn again and rend you.

7 Ask, and it shall be
given you; seek, and ye
shall find; knock, and it
shall be opened unto you:

8 For every one that ask-
eth receiveth; and he that
seeketh findeth; and to him
that knocketh it shall be
opened.

9 Or what man is there
of you, whom if his son
ask bread, will he give
him a stone?

10 Or if he ask a fish,
will he give him a serpent?

11 Ուստի՝ եթէ դուք որ
չար էք, ձեր զաւակնե-
րուն աղէկ ընծաներ տալ
գիտէք, ո՞րչափ աւելի ձեր
Հայրը որ Երկինքն է՝ բա-
րի բաներ պիտի տայ ա-
նոնց որ իրմէ կը խնդրեն :

12 Ուստի ամէն ինչ որ
կ'ուզէք որ մարդիկ ձեզի
ընեն, դուք ալ անոնց ա-
նանկ ըրէք, քանզի աս է
օրէնքը ու մարգարէները :

13 Նեղ դռնէն ներս
մտէք, ինչու որ լայն է
ան դուռը ու ընդարձակ
ան ճամբան, որ զէպ ի
կորուստ կը տանի. և շատ
ւոր են անոնք որ անկէ
կը մտնեն :

14 Խնուր որ նեղ է ան
դուռը ու նեղուածք է ան
ճամբան, որ զէպ ի կեանք
կը տանի. և քիչւոր են
անոնք որ զանկա կը
գտնեն :

15 Զգոյշ կեցէք սուս
մարգարէներէն որոնք ձեզի
կու գան ոչխարի հանդերձ.
Ներով, բայց ներսէն յա-
փշտակող գայլեր են :

16 Իրենց պտուղէն պիտի
ճանչնաք զանոնք. միթէ
փուշերէն խողով կը քա-
ղէն, կամ տատակէն
Թուղ :

11 If ye then, being evil,
know how to give good
gifts unto your children,
how much more shall your
Father which is in heaven
give good things to them
that ask him?

12 Therefore all things
whatsoever ye would that
men should do to you, do
ye even so to them: for
this is the law and the
prophets.

13 Enter ye in at the
strait gate: for wide is the
gate, and broad is the way,
that leadeth to destruction,
and many there be which
go in thereat:

14 Because strait is the
gate, and narrow is the
way, which leadeth unto
life, and few there be that
find it.

15 Beware of false pro-
phets, which come to you
in sheep's clothing, but
inwardly they are ravening
wolves.

16 Ye shall know them
by their fruits. Do men
gather grapes of thorns, or
figs of thistles?

17 Ասանկ ալ ամէն բա-
րի ծառ բարի պտուղ կու
տայ, և չար ծառ չար
պտուղ կուտայ:

18 Բարի ծառը չկրնար
չար պտուղ տալ, ոչ ալ
չար ծառը բարի պտուղ
տալ:

19 Ամէն ծառ որ բարի
պտուղ չտար՝ կը կտրուի
ու կրակը կը ձգուի:

20 Ուրեմն իրենց պտու-
ղէն պիտի ճանչնաք զա-
նոնք:

21 Ոչ թէ ամէն մէկը որ
ինծի Տէր, Տէր կ'ըսէ, պի-
տի մտնէ երկնից թագա-
ւորութիւնը, հասա անի-
կա որ իմ երկնավար Հօրս
կամբը կը կատարէ:

22 Շատերը ան օրը ինծի
պիտի բսնն, Տէր, Տէր, չէ՞
որ քու անունովդ մտնա-
րէութիւն ըրինք, և քու
անունովդ դեւեր հանեցինք,
ու քու անունովդ շատ
հրաշքներ ըրինք:

23 Եւ ան ատենը անոնց
յայտնապէս պիտի բսնմ
թէ Ես բնաւ ձեզ չէի
ճանչնար. մէկդի դացէք
քովէս դուք որ ստորէնու-
թիւն կը գործէիք:

17 Even so every good
tree bringeth forth good
fruit; but a corrupt tree
bringeth forth evil fruit.

18 A good tree cannot
bring forth evil fruit,
neither can a corrupt tree
bring forth good fruit.

19 Every tree that bringeth
not forth good fruit is
hewn down, and cast into
the fire.

20 Wherefore by their
fruits ye shall know
them.

21 Not every one that
saith unto me, Lord, Lord,
shall enter into the king-
dom of heaven; but he
that doeth the will of my
Father which is in heaven.

22 Many will say to me
in that day, Lord, Lord,
have we not prophesied in
thy name? and in thy name
have cast out devils? and
in thy name done many
wonderful works?

23 And then will I profess
unto them, I never knew
you: depart from me, ye
that work iniquity.

24 Արդ ով որ աս իմ
խօսքերս կը լսէ ու կը
կատարէ անոնք, զանիկա
պիտի նմանցընեմ ինչպիսի
մարդու մը՝ որ իր տունը
վէժի վրայ շինեց:

25 Եւ անձրեւ իջաւ ու
գետերը վազեցին ու հո-
վերը փչեցին, և զարկին ան
տանը, ու չփլաւ, ինչու
որ վէժի վրայ հաստա-
տուած էր:

26 Եւ ով որ աս իմ
խօսքերս կը լսէ ու չկա-
տարէր անոնք, կը նմանի
անխելք մարդու մը՝ որ իր
տունը աւազի վրայ շինեց:

27 Եւ անձրեւ իջաւ ու
գետերը վազեցին ու հովե-
րը փչեցին, և զարկին ան
տանը, ու փլաւ, և մեծ
էր անոր կործանումը:

28 Ու երբոր Յիսուս լմն-
ցուց աս խօսքերը, Տո-
ղովուրդները կը զարմա-
նային անոր վարդապետու-
թեանը վրայ:

29 Ինչու որ իշխանութիւն
ունեցողի մը պէս կը սոր-
վեցընէր անոնց՝ ու չէ թէ
դպրներուն պէս:

24 Therefore whosoever
heareth these sayings of
mine, and doeth them, I
will liken him unto a wise
man, which built his house
upon a rock:

25 And the rain descended,
and the floods came, and
the winds blew, and beat
upon that house; and it
fell not: for it was founded
upon a rock.

26 And every one that
heareth these sayings of
mine, and doeth them not,
shall be likened unto a
foolish man, which built
his house upon the sand:

27 And the rain descended,
and the floods came, and
the winds blew, and beat
upon that house; and it
fell: and great was the fall
of it.

28 And it came to pass,
when Jesus had ended these
sayings, the people were
astonished at his doctrine:

29 For he taught them
as one having authority,
and not as the scribes.

ԳԼՈՒԽ Ը

CHAPTER VIII.

1 Աւերբոր ան լեռնէն վար իջաւ, շատ ժողովուրդսն զացին անոր ետեւէն:

1 WHEN he was come down from the mountain, great multitudes followed him.

2 Եւ ահա բորոտ մը եկաւ, երկրպագութիւն կ'ընէր անոր ու կ'ըսէր, Տէր, թէ որ ուզեմ՝ կրնաս զիս մաքրել:

2 And, behold, there came a leper and worshipped him, saying, Lord, if thou wilt, thou canst make me clean.

3 Եւ Յիսուս իր ձեռքը երկընցընելով դպաւ անոր ու բաւաւ, կ'ուզեմ՝ մաքրուէ. և շուտ մը անոր բորոտութիւնը մաքրուեցաւ:

3 And Jesus put forth his hand, and touched him, saying, I will; be thou clean. And immediately his leprosy was cleansed.

4 Եւ Յիսուս բաւ անոր, Չգոյշ կեցիր մէկու մը չըսես, հապա գնա՛ թեղ քահանային ցուցուր, և Թովմայի պատուեալ ճշն՝ ծան տուր՝ անոնց վկայութիւն ըլլալու համար:

4 And Jesus saith unto him, See thou tell no man; but go thy way, shew thyself to the priest, and offer the gift that Moses commanded, for a testimony unto them.

5 Ու երբոր Կափառնա-յովմ մտաւ՝ հարեւրապետ մը եկաւ քովը, կ'աղաչէր անոր,

5 And when Jesus was entered into Capernaum, there came unto him a centurion, beseeching him, 6 And saying, Lord, my servant lieth at home sick of the palsy, grievously tormented.

6 Ու կ'ըսէր, Տէր, իմ ծառայ տունը անդամալք յ պառկած չարաչար կը տանջուի:

7 And Jesus saith unto him, I will come and heal him.

7 Եւ Յիսուս բաւ անոր, Ես կուգամ ու զանիկա կը բժշկեմ:

8 Եւ հարեւրապետը պատահան տարով բաւաւ, Տէր, ես արժանի չեմ որ դուն իմ յարկիս տակը մտնես. միայն թէ խօսքով զրուցէ, ու իմ ծառայս պիտի բժշկուի:

8 The centurion answered and said, Lord, I am not worthy that thou shouldst come under my roof: but speak the word only, and my servant shall be healed.

9 Ինչու որ ես ալ իշխանութեան տակ մարդ մըն եմ, ու իմ հրահանգիս տակը զինուորներ ունիմ. և ասոր կ'ըսեմ, Գնա, ու կ'երթայ. և միւսին՝ թէ Եկուր, ու կու գայ. և ծառայիս թէ ուս բանը ըրէ, ու կ'ընէ:

9 For I am a man under authority, having soldiers under me: and I say to this man, Go, and he goeth; and to another, Come, and he cometh; and to my servant, Do this, and he doeth it.

10 Յիսուս երբոր լսեց՝ դարմայաւ, և էր ետեւէն զացողներուն բաւաւ, ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Իսրայելի մէջ անգամ ես այսչափ հաւատը չգտայ:

10 When Jesus heard it, he marvelled, and said to them that followed, Verily I say unto you, I have not found so great faith, no, not in Israel.

11 Եւ ձեզի կ'ըսեմ որ արեւելքէն ու արեւմուտքէն շատեր պիտի գան, ու երկնից թագաւորութեանը մէջ պիտի բազմին Աբրահամին ու Իսահակին և Յակոբին հետ:

11 And I say unto you, That many shall come from the east and west, and shall sit down with Abraham, and Isaac, and Jacob, in the kingdom of heaven:

12 Իսկ թագաւորութեանը որդիքը դուրսի խաւալը պիտի հանուին. հոն պիտի ըլլայ լալ ու ախաւաներ կրճուել:

12 But the children of the kingdom shall be cast out into outer darkness: there shall be weeping and gnashing of teeth.

13 Եւ Յիսուս հարիւրաւ պետին ըսաւ, Գնա, ու ինչպէս որ դուն հաւատացիր, ահա թող ըլլայ քեզի. և նոյն ժամուս նոր ծառան ըժշկուեցաւ:

14 Եւ Յիսուս Պետրոսին տունը գալով՝ տեսաւ որ անոր զոքահնը ջերմէն բռնուած՝ պառկած էր:

15 Եւ անոր ձեռքէն բռնեց, ու ջերմը թող տուաւ զանիկա. ան ալ ստքի վրայ ելաւ և անոնց սպասաւորութիւն կ'ընէր:

16 Երբոր իրիկուն եղաւ շատ դիւահարներ բերին անոր, ու խօսքով հանեց շէր ոգիները. և բոլոր հեւանդները ըժշկեց:

17 Որ Եսայի մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը կատարուի, Անիկա մեր հիւանդութիւնները վերջուց և Ֆէրցաւերը կրեց:

18 Յիսուս իր բոլորտիքը շատ ժողովուրդ տեսնելով, հրաման բրաւ որ միւս կողմը երթան:

19 Եւ դպիր մը մօտենալով՝ ըսաւ անոր, Վարդա-

13 And Jesus said unto the centurion, Go thy way; and as thou hast believed, so be it done unto thee. And his servant was healed in the selfsame hour.

14 And when Jesus was come into Peter's house, he saw his wife's mother laid, and sick of a fever.

15 And he touched her hand, and the fever left her: and she arose, and ministered unto them.

16 When the even was come, they brought unto him many that were possessed with devils: and he cast out the spirits with his word, and healed all that were sick:

17 That it might be fulfilled which was spoken by Esaias the prophet, saying, Himself took our infirmities, and bare our sicknesses.

18 Now when Jesus saw great multitudes about him, he gave commandment to depart unto the other side.

19 And a certain scribe came, and said unto him,

պետ, ես քու ետեւէդ պիտի գամ՝ ուր որ երթաս:

20 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Աղուէսները որջեր ունին, ու երկնից թռչունները բոյներ, բայց Որդին մարդոյ ո՞ր է և չունի, որ հոն իր գլուխը դնէ:

21 Եւ մէկ ուրիշը՝ որ անոր աշակերտներէն էր, ըսաւ անոր, Տէր, ինձի հրաման տուր, որ երթամ առաջ իմ հայրս թաղեմ:

22 Յիսուս ըսաւ անոր, Եկուր իմ ետեւէս, ու թող տուր մեռելներուն որ թաղեն իրենց մեռելները:

23 Ու երբոր նաւը մտաւ, իր աշակերտները իր ետեւէն գացին:

24 Եւ ահա մեծ ալէկոծութիւն մը եղաւ ծովուն մէջ, անանկ որ նաւը ալիքներէն կը ծածկուէր. եսկ ինքը կը քնանար:

25 Եւ աշակերտները մօտ գացին արթնցուցին զանիկա ու ըսին, Տէր, ազատէ մեզ. ահա կը կորսուինք:

26 Եւ ըսաւ անոնց, Թեւահաւատներ, ինչո՞ւ որա՞նի վախկոտ էք. ան առտեղ ելաւ հովերուն ու ծովուն սաստեց, և մեծ

Master, I will follow thee whithersoever thou goest.

20 And Jesus saith unto him, The foxes have holes, and the birds of the air have nests; but the Son of man hath not where to lay his head.

21 And another of his disciples said unto him, Lord, suffer me first to go and bury my father.

22 But Jesus said unto him, Follow me; and let the dead bury their dead.

23 And when he was entered into a ship, his disciples followed him.

24 And, behold, there arose a great tempest in the sea, insomuch that the ship was covered with the waves: but he was asleep.

25 And his disciples came to him, and awoke him, saying, Lord, save us: we perish.

26 And he saith unto them, Why are ye fearful, O ye of little faith? Then he arose, and rebuked the winds and the sea; and

Խաղաղութիւն եղաւ :
27 Ու մարդիկը զարմացան
և կ'ըսէին, Ի՞նչպէս մարդ
է աս՝ որ հովերը ու ծովը
ստոր կը հնազանդին :

28 Ու երբոր մեւս կող-
մը Գերդեսացւոց երկերը
անցաւ, երկու դիւահար
պատահեցան իրեն զերեղ-
մաններէն ելած՝ սաստիկ
կատորած, անանկ որ հնար
չէր մէկու մը ան ճամբա-
յէն անցնիլ :

29 Եւ ահա աղաղակեցին
ու ըսին, Յիսուս՝ Որդի
Աստուծոյ, դուն մեր հետը
ի՞նչ բան ունիս, ատենէն
սուսջ մեզ տանջելու հա-
մար հոս եկար :

30 Եւ անոնցմէ հեռու
շատ խոզերու երամակ մը
կար, որ կ'արածուէին :

31 Ու դեւերը կ'աղաչէին
իրեն ու կ'ըսէին, Թէ որ
մեզ կը հանես, հրաման
տուր մեզի որ երթանք
խոզերուն երամակին մէջը
հոնն :

32 Եւ ըսաւ անոնց, Գա-
ցէք. ու անոք կան դա-
ցին խոզերուն երամակին
մէջը մտան, և ահա բոլոր

there was a great calm.
27 But the men marvelled,
saying, What manner of
man is this, that even the
winds and the sea obey
him!

28 And when he was
come to the other side
into the country of the
Gergesenes, there met him
two possessed with devils,
coming out of the tombs,
exceeding fierce, so that
no man might pass by
that way.

29 And, behold, they
cried out, saying, What
have we to do with thee,
Jesus, thou Son of God?
art thou come hither to
torment us before the time?

30 And there was a good
way off from them a herd
of many swine feeding.

31 So the devils besought
him, saying, If thou cast
us out, suffer us to go a-
way into the herd of swine.

32 And he said unto
them, Go. And when they
were come out, they went
into the herd of swine:

երամակը դահաւէժ տեղէն
ծովը վազեցին, ու ջուրե-
րուն մէջը մեռան :

33 Խոզարածներն ալ փա-
խան, և քաղաքը երթա-
լով բոլորը պատմեցին ու
դիւահարներուն պարհա-
րաները :

34 Եւ ահա բոլոր քաղա-
քը Յիսուսին դէմը ելաւ.
ու երբոր տեսան զանիկա,
աղաչեցին որ իրենց սա-
մաններէն երթայ :

and, behold, the whole
herd of swine ran violent-
ly down a steep place into
the sea, and perished in
the waters.

33 And they that kept
them fled, and went their
ways into the city, and
told every thing, and what
was befallen to the possessed
of the devils.

34 And, behold, the whole
city came out to meet
Jesus: and when they saw
him, they besought him
that he would depart out
of their coasts.

ԳԼՈՒԽ Թ. CHAPTER IX.

1 Եւ նաւը մտնելով՝
անդիկ կողմը անցաւ, ու
եկաւ իր քաղաքը :

2 Եւ ահա բերին իրեն
անդամալոյժ մը, որ մահի-
ճի մէջ պառկած էր. և
Յիսուս անոնց հաւատքը
տեսնելով՝ ըսաւ անդամա-
լոյժին, Քաջալերուէ, որդե-
կակ, քու մեղքերդ քեզի
ներուած են :

3 Եւ ահա դպիրներէն
սոմնք իրենց հոռի մէջ

1 AND he entered into
a ship, and passed over,
and came into his own
city.

2 And, behold, they
brought to him a man
sick of the palsy, lying
on a bed: and Jesus see-
ing their faith said unto
the sick of the palsy; Son,
be of good cheer; thy sins
be forgiven thee.

3 And, behold, certain of

բսին, Ատիկա հայհոյու-
թիւն կ'ընէ :

4 Յիսուս ալ անոնց խոր-
հոսքները իմանալով
բսաւ, ինչո՞ւ սրտերնուդ
մէջ չար բաներ կը խորհիք :

5 Քանզի ո՞րը աւելի դիւ-
րին է, Քու մեղքերդ ներ-
ուած են ըսելը, թէ էլիք
ու քալէ՛ ըսելը :

6 Բայց որպէս զի գիտնաք
թէ Ողբին մարդոյ իշխա-
նութիւն ունի երկրի վրայ
մեղքերու թողութիւն աւ-
լու, (ան առենք անդամա-
լոյձին ըսաւ.) Ելիք՝ մա-
հիճդ առ ու տունդ գնա :

7 Ու անիկա ելաւ՝ էր
տունը գնաց :

8 Ժողովուրդները երբոր
տեսան՝ զարմացան, ու
փառաւորեցին զԱստուած,
որ մարդոց անանկ իշխա-
նութիւն տուեր էր :

9 Եւ Յիսուս անկէ ա-
ռաջ անցնելով՝ մարդ մը
տեսաւ Մատթէոս անու-
նով, որ մաքս ընդունելու
տեղը նստեր էր, ու ըսաւ
անոր, Ետեւէս եկուր՝ ան
ալ ելաւ անոր ետեւէն
գնաց :

the scribes said within
themselves, This man blas-
phemeth.

4 And Jesus knowing
their thoughts said, Where-
fore think ye evil in your
hearts?

5 For whether is easier,
to say, Thy sins be for-
given thee; or to say,
Arise, and walk?

6 But that ye may know
that the Son of man hath
power on earth to forgive
sins, (then saith he to the
sick of the palsy,) Arise,
take up thy bed, and go
unto thine house.

7 And he arose, and de-
parted to his house.

8 But when the multitudes
saw it, they marvelled, and
glorified God, which had
given such power unto men.

9 And as Jesus passed
forth from thence, he saw
a man, named Matthew,
sitting at the receipt of
custom: and he saith un-
to him, Follow me. And
he arose, and followed
him.

10 Ու եղաւ որ տունը
սեղան նստած առենք՝ ա-
հա ուրիշ շատ մաքսա-
ւորներ և մեղաւորներ և
կած՝ ու սեղան նստած
էին Յիսուսին ու անոր ա-
շակերտներուն հետ :

11 Ու փարիսեցիները եր-
բոր տեսան, ըսին անոր ա-
շակերտներուն, ինչո՞ւ ձեր
վարդապետը մաքսաւորնե-
րուն ու մեղաւորներուն
հետ կ'ուտէ :

12 Բայց Յիսուս երբոր
լսեց՝ ըսաւ անոնց, Ա-
ռողջներուն բժիշկ պէտք
է՛, հապա հիւանդներուն :

13 Գացէք՝ սորվեցէք թէ
ինչ է առ Խօսու՛ր Ողբումու-
թիւն կ'ուղեմ՝ և չէ թէ
զոհ՝. ինչու որ ես արդար-
ները կանչելու չեկայ, հա-
պա մեղաւորները ապաշ-
խարութեան :

14 Ան առենք Յովհան-
նէսին աշակերտները անոր
եկան ու ըսին, ինչո՞ւ
մեք ու փարիսեցիները
շատ անգամ ծոմ կը պա-
հենք, և քու աշակերտ-
ներդ չեն պահեր :

15 Ու Յիսուս ըսաւ ա-
նոնց, Միթէ կարելի՞ է որ
հարսնեքն տղաքը սուգ
պահեն՝ քանի որ փեսան
իրենց հետն է. ըսյց օրեր

10 And it came to pass,
as Jesus sat at meat in
the house, behold, many
publicans and sinners came
and sat down with him
and his disciples.

11 And when the Pha-
risees saw it, they said
unto his disciples, Why
eateth your master with
publicans and sinners?

12 But when Jesus heard
that, he said unto them,
They that be whole need
not a physician, but they
that are sick.

13 But go ye and learn
what that meaneth, I will
have mercy, and not sacri-
fice: for I am not come
to call the righteous, but
sinners to repentance.

14 Then came to him
the disciples of John, say-
ing, Why do we and the
Pharisees fast oft, but thy
disciples fast not?

15 And Jesus said unto
them, Can the children of
the bridechamber mourn,
as long as the bridegroom

պիտի գան որ երբ փեսան
կրնցոմէ վերցուի, ան ա.
տենը ծով պիտի պահեն:

16 Ու մէկը չձգեր նոր
լաթի կտոր հին հանդերձի
վրայ, քանզի ու որ անոր
լըութեանը հաւաք արու-
նէ, կ'առնէ հանդերձէն,
ու պատուածը ար ալ ա-
ւելի գէշ կ'ըլլայ:

17 Ոչ ալ նոր գինին հին
տիկերու մէջ կը դնեն.
Եթէ ոչ՝ տիկերը կը պատ-
ուին ու գինին կը թափի,
և տիկերը կը կորնչին.
Հապա նոր գինին նոր տի-
կերու մէջ կը դնեն, ու
երկուքն ալ կը պահուին:

18 Երբոր անիկա անոնց
հետ աս ըսնեը կը խօսու,
ասա իշխան մը եկաւ,
երկրպագութիւն կ'ընէր
անոր ու կ'ըսէր, Աղջիկ
ալ մինչեւ հիմա մեռած է,
ըսյց եկուր ձեռքդ անի-
վրայ դիր, ու պիտի ապրի:

19 Եւ Յիսուս ելաւ ու
իր աշակերտներուն հետ
անոր ետեւէն զնաց:

20 Եւ ասա տասուեր-
կու տարուան տեւատես
կին մը մօտեցաւ ետեւէն՝

is with them? but the days
will come, when the bride-
groom shall be taken from
them, and then shall they
fast.

16 No man putteth a
piece of new cloth unto
an old garment; for that
which is put in to fill it
up taketh from the garment,
and the rent is made worse.

17 Neither do men put
new wine into old bottles:
else the bottles break, and
the wine runneth out, and
the bottles perish: but they
put new wine into new
bottles, and both are pre-
served.

18 While he spake these
things unto them, behold,
there came a certain ruler,
and worshipped him, say-
ing, My daughter is even
now dead: but come and
lay thy hand upon her,
and she shall live.

19 And Jesus arose, and
followed him, and so did
his disciples.

20 And, behold, a woman,
which was diseased with
an issue of blood twelve

անոր հանդերձին քղանց-
քին դպաւ.

21 Քանզի իր մոտէ մէջ
կ'ըսէր, Թէ որ միայն անոր
հանդերձին դպիմ՝ պիտի
բժշկուիմ:

22 Բայց Յիսուս երբոր
ետին գործաւ ու տեսաւ
զանիկա, ըսաւ, Քաջա-
լըուէ, աղջիկ, քու հա-
ւատքդ քեզ բժշկեց. և
կնիկը նոյն ժամէն բժը-
կուեցաւ:

23 Ու երբոր Յիսուս
իշխանին տունը եկաւ, ու
տեսաւ փողահարները և
խառնած ըսպմութիւնը,

24 Ըսաւ անոնց, Մէկդի
գացէք, ինչու որ աղջիկը
մեռած չէ, հապա կը
քնանայ. և ծաղր կ'ընէին
անիկա:

25 Ու երբոր բազմութիւնը
դուրս ձգուեցաւ, ինքը
ներս մտաւ՝ անոր ձեռքէն
բռնեց, ու աղջիկը սպ-
եկաւ:

26 Եւ աս լուրը ան բո-
լոր երկիրը տարածուեցաւ:

27 Ու երբոր Յիսուս
անկէ առաջ անցաւ, եր-
կու կոյր ինկան անոր ե-
տեւէն, կ'աղաղակէին ու

years, came behind him,
and touched the hem of
his garment:

21 For she said within
herself, If I may but touch
his garment, I shall be
whole.

22 But Jesus turned him
about, and when he saw
her, he said, Daughter, be
of good comfort; thy faith
hath made thee whole. And
the woman was made whole
from that hour.

23 And when Jesus came
into the ruler's house, and
saw the minstrels and the
people making a noise,

24 He said unto them,
Give place: for the maid is
not dead, but sleepeth. And
they laughed him to scorn.

25 But when the people
were put forth, he went
in, and took her by the
hand, and the maid arose.

26 And the fame hereof
went abroad into all that
land.

27 And when Jesus de-
parted thence, two blind
men followed him, crying,
and saying, Thou Son of

կ'ըսէին, Ողորմէ մեզի, Որդի Գաւթի :

28 Ու երբոր տունն եկաւ, կոյրերը իրեն եկան. և Յիսուս անոնց ըսաւ, Կը հաւատաս՞ք թէ կրնամ աս բանը յեզի ընել. ըսին ա. նոր, Այո, Տէր :

29 Ան ատենը անոնց աչքերուն դպաւ ու ըսաւ, Ձեր հաւատքին պէս ըլլայ ձեզի :

30 Ու անոնց աչքերը բացուեցան. և Յիսուս սաստիկ պատուէր տուաւ անոնց ու ըսաւ, Ձգոյշ կեցէք, մէկը չիմանայ :

31 Բայց անոնք ելան ան բոլոր երկրին մէջ անոր համբաւը տարածեցին :

32 Ու երբոր անոնք դուրս ելան, ահա մէկ համր դիււահար մարդ մը բերին իրեն :

33 Ու երբոր դեւը ելաւ, համը խօսեցաւ. և ժողովուրդները զարմացան ու կ'ըսէին թէ Իսրայէլի մէջ ընաւ ասանկ բան մը տեսնուած չէ :

34 Բայց փարիսեցիները կ'ըսէին թէ Ատիկա դեւերուն իշխանովը դեւերը կը հանէ :

David, have mercy on us.

28 And when he was come into the house, the blind men came to him: and Jesus saith unto them, Believe ye that I am able to do this? They said unto him, Yea, Lord.

29 Then touched he their eyes, saying, According to your faith be it unto you.

30 And their eyes were opened; and Jesus straitly charged them, saying, See that no man know it.

31 But they, when they were departed, spread abroad his fame in all that country.

32 As they went out, behold, they brought to him a dumb man possessed with a devil.

33 And when the devil was cast out, the dumb spake: and the multitudes marvelled, saying, It was never so seen in Israel.

34 But the Pharisees said, He casteth out devils through the prince of the devils.

35 Եւ Յիսուս կը պտըտէր բոլոր քաղաքները ու գեղերը, և անոնց ժողովուրդներուն մէջ կը սորվեցընէր ու կը քարոզէր արքայութեան աւետարանը, և կը բժշկէր բոլոր անեղբայրները ու բոլոր հիւանդութիւնները ժողովուրդին մէջ :

36 Եւ ժողովուրդները տեսնելով անոնց վրայ խղճաց, ինչու որ հոգնած ու ցերրուցան եղած էին հովիւ չունեցող ոչխարներու պէս :

37 Ան ատենը ըսաւ իր աշակերտներուն, Հոնձքը շատ է, բայց մշակները քիչ :

38 Ուստի հունձքին Տէրովը աղաչեցէք, որ մշակները հանէ իր հունձքին :

35 And Jesus went about all the cities and villages, teaching in their synagogues, and preaching the gospel of the kingdom, and healing every sickness and every disease among the people.

36 But when he saw the multitudes, he was moved with compassion on them, because they fainted, and were scattered abroad, as sheep having no shepherd.

37 Then saith he unto his disciples, The harvest truly is plenteous, but the labourers are few;

38 Pray ye therefore the Lord of the harvest, that he will send forth labourers into his harvest.

ԳԼՈՒԽ Ժ

CHAPTER X.

1 Եւ իր քովը կանչելով իր աստուերկրու աշակերտները, անոնց իշխանութիւն տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ որ զանոնք հանեն, և ամէն ցաւերը ու ամէն հիւանդութիւնները բժշկէին :

1 AND when he had called unto him his twelve disciples, he gave them power against unclean spirits, to cast them out, and to heal all manner of sickness and all manner of disease,

2 Ու տասուերկու ա-
գաքելոց անունները ասոնք
են. առաջինը Սիմոն՝ Պետ-
րոս ըսուածը և անոր եղ-
բայրը Անդրէաս :

3 Յակոբոս Զերեդեան և
անոր եղբայրը Յովհաննէս,
Փիլիպպոս և Բարթողոմէոս,
Թովմաս և Մատթէոս
մաքսաւոր, Յակոբոս Ալփ-
եան և Ղերէոս որ Թա-
դէոս մականունանեցաւ,
4 Սիմոն կանանացի և
Յուդա Իսկարիովտացի,
որ նաեւ մատնեց զանիկա :

5 Աս տասուերկուքը Յի-
սուս խրկեց, և անոնց
պատուիրեց ըսելով, Հեթա-
նոսներու ճամբայ մի եր-
թաք ու Սամարացիներու
քաղաք մի մտնէք :

6 Հապա աւելի իրապէլի
տանը կորուսած ոչխարնե-
րուն գացէք :

7 Ու երբոր կ'երթաք,
քարոզեցէք ու ըսէք թէ
Նրկից թագաւորութիւնը
մտնեցած է :

8 Հիւանդները ըժշկեցէք,
բորոտները մաքրեցէք, զե-
ւերը հանեցէք. ձրի աւեր
էք, ձրի տուէք :

9 Մի ստանաք ոսկի՝ և

2 Now the names of the
twelve apostles are these;
The first, Simon, who is
called Peter, and Andrew
his brother; James the son
of Zebedee, and John his
brother;

3 Philip, and Bartholo-
mew; Thomas, and Matthew
the publican; James the
son of Alpheus, and Leb-
beus, whose surname was
Thaddeus;

4 Simon the Canaanite,
and Judas Iscariot, who
also betrayed him.

5 These twelve Jesus sent
forth, and commanded them,
saying, Go not into the
way of the Gentiles, and
into any city of the Sa-
maritans enter ye not:

6 But go rather to the
lost sheep of the house of
Israel.

7 And as ye go, preach,
saying, The kingdom of
heaven is at hand.

8 Heal the sick, cleanse
the lepers, raise the dead,
cast out devils: freely ye
have received, freely give.

9 Provide neither gold,

նչ արծաթ՝ և ոչ պղինձ
ձեր գօտիներուն մէջ,

10 Ոչ ճամբու չամար
պարկ, և ոչ կրկին հան-
դերձ, ոչ կոշիկ, ոչ գա-
ւազան. Ինչու որ մշակը
իր կերակուրին արժանի է :

11 Եւ որ քաղաք կամ
գեղ մտնէք, հարցուցէք
թէ ո՛վ է անոր մէջը ար-
ժանաւոր, ու հոն կեցէք
մինչեւ որ ա՛յլ ելլէք :

12 Երբոր տունը կը
մտնէք, բարեւ տուէք ա-
նոր :

13 Եւ թէ որ ան տունը
արժանաւոր է, ձեր բա-
րեւը անոր վրայ գալ. հա-
պա թէ որ արժանաւոր չէ,
ձեր բարեւը ձեզի դառնայ :

14 Եւ ո՛վ որ ձեզ չընդու-
նի ու ձեր խօսքերը մտիկ
չընէ, երբոր ան տունէն
կամ քաղաքէն կ'ելլէք,
ձեր ոտքերուն փոշին թօթ-
վեցէք :

15 Ճմարիտ կ'ըսեմ ձե-
զի, Սոդոմացոց ու Գոմո-
րացոց երկրին աւելի
դէւրնի պիտի ըլլայ դա-
տաստանին օրը քան թէ
ան քաղաքին :

16 Ահա ես ձեզ կը

nor silver, nor brass in
your purses;

10 Nor scrip for your
journey, neither two coats,
neither shoes, nor yet staves:
for the workman is worthy
of his meat.

11 And into whatsoever
city or town ye shall enter,
inquire who in it is worthy;
and there abide till ye go
thence.

12 And when ye come
into a house, salute it.

13 And if the house be
worthy, let your peace
come upon it: but if it be
not worthy, let your peace
return to you.

14 And whosoever shall
not receive you, nor hear
your words, when ye de-
part out of that house or
city, shake off the dust of
your feet.

15 Verily I say unto you,
It shall be more tolerable
for the land of Sodom
and Gomorrah in the day
of judgment, than for that
city.

16 Behold, I send you

խրկեմ իբրև ոչխարներ
գայլերու մէջ. ուստի օձե-
րու պէս խորագէտ եղէք և
աղաւնիներու պէս միամիտ:

17 Իսկ մարդոցմէ զգու-
շացէք, ինչու որ ձեզ
ատահաններու պիտի մատ-
նեն, ու իրենց Ժողովարան-
ներուն մէջը ձեզ պիտի
ծեծեն:

18 Եւ իմ անունն հա-
մար կուսակալներու ու
Թագաւորներու առջեւ
պիտի տարուիք, անոնց
և հեթանոսներուն վկայու-
թիւնն ըլլալու համար:

19 Բայց երբ որ ձեզ մատ-
նեն հոգ մի ընէք թէ
ինտոր կամ ինչ պիտի
խօսիք, ինչու որ ձեզի պի-
տի արուել ան Ժամանն ինչ
որ պիտի խօսիք:

20 Վասն զի չէ թէ դուք
էք որ կը խօսիք, հասպա
ձեր Հօրը Հոգին՝ որ ձեր
ներսի դին կը խօսի:

21 Ու եղբայր եղբայրը
մահուան պիտի մատնէ,
և հայրը՝ որդին. և որդիք
երեսն ծնողացը վրայ պիտի
եղին ու մեռցընեն զանոնք:

22 Եւ իմ անուանս հա-
մար ամենուն ատելի պի-

forth as sheep in the midst
of wolves: be ye therefore
wise as serpents, and harm-
less as doves.

17 But beware of men:
for they will deliver you
up to the councils, and
they will scourge you in
their synagogues;

18 And ye shall be brought
before governors and kings
for my sake, for a testi-
mony against them and
the Gentiles.

19 But when they deliver
you up, take no thought
how or what ye shall speak:
for it shall be given you
in that same hour what
ye shall speak.

20 For it is not ye that
speak, but the Spirit of
your Father which speak-
eth in you.

21 And the brother shall
deliver up the brother to
death, and the father the
child: and the children
shall rise up against their
parents, and cause them
to be put to death.

22 And ye shall be hated
of all men for my name's

տի ըլլաք. բայց ով որ
մինչեւ վերջը համբերէ՝ ա-
նիկա պիտի ապրի:

23 Ու երբ որ աս քաղա-
քին մէջ ձեզ կը հալածեն,
ուրիշ քաղաքի մէջ
ուրիշ քաղաքի մէջ
իսրայելի քաղաքները պի-
տի չհասցընէք, մինչեւ որ
Որդին մարդոյ գայ:

24 Աշակերտը իր վարդա-
պետէն աւելի չէ, և ոչ
ծառան՝ իր տիրոջմէն:

25 Հերիք է աշակերտին՝
որ իր վարդապետին պէս
ըլլայ, ու ծառային՝ իր
տիրոջը պէս. թէ որ տա-
նուտերը Բեէզբուբ կո-
չեցին, ո՛րչափ աւելի անոր
ընտանիքը:

26 Ուստի մի վախնաք ա-
նոնցմէ, ինչու որ բան մը
չկայ ծածուկ՝ որ պիտի
չյայտնուի, և դաղատուկ
որ պիտի չգիտցուի:

27 Ինչ որ ձեզի մուծի
մէջ կ'ըսեմ, անկա լայտի
մէջ խօսեցէք, և ինչ որ
պակնջի ի վար կը լսէք,
տանիքներուն վրայ քարո-
ղեցէք:

28 Եւ մի վախնաք անոնց-
մէ՝ որ մարմինը կը սպան-
նեն, ու չեն կրնար հոգին

sake: but he that endureth
to the end shall be saved.

23 But when they perse-
cute you in this city, flee
ye into another: for verily
I say unto you, Ye shall
not have gone over the
cities of Israel, till the
Son of man be come.

24 The disciple is not
above his master, nor the
servant above his lord.

25 It is enough for the
disciple that he be as his
master, and the servant as his
lord. If they have called
the master of the house
Beelzebub, how much more
shall they call them of his
household?

26 Fear them not there-
fore: for there is nothing
covered, that shall not be
revealed; and hid, that
shall not be known.

27 What I tell you in
darkness, that speak ye in
light: and what ye hear
in the ear, that preach ye
upon the housetops.

28 And fear not them
which kill the body, but

ուպանել. հասպա աւելի
անկէ վախցեք դուք, որ
կրնայ հոգին ու մարմինը
գեհեննին մէջ կորսնցընել.

29 Չէ որ երկու ճնճորուկ
մէկ դանկի կը ծախուի, և
անոնցմէ մէկը գետինը չի-
նար առանց ձեր Հօրը:

30 Բայց ձեր գլխուս ըսոր
մազերն ալ համրուած են:

31 Ուրեմն մի՛ վախնաք,
ինչ որ շատ ճնճորուկնե-
րէն լաւ էք դուք:

32 Արդ ով որ մարդոց
առջև զիս կը դաւանի, ես
ալ անիկա պիտի դաւա-
նիմ իմ Հօրս առջև որ
երկինքն է:

33 Եւ ով որ մարդոց
առջև զիս կ'ուրանայ, ես
ալ անիկա պիտի սուրա-
նամ իմ Հօրս առջև որ
երկինքն է:

34 Մի՛ կարծեք թէ ես
երկրի վրայ խաղաղութիւն
ձգելու եկայ. խաղաղու-
թիւն ձգելու չեկայ հա-
պա սուր:

35 Ինչու որ եկայ մարդը
եր հօրմէն զատելու, ու
այլիկը՝ եր մօրմէն, ու
հարող՝ եր կեսուրէն:

are not able to kill the
soul: but rather fear him
which is able to destroy
both soul and body in hell.

29 Are not two sparrows
sold for a farthing? and
one of them shall not fall
on the ground without
your Father.

30 But the very hairs of
your head are all numbered.

31 Fear ye not therefore,
ye are of more value than
many sparrows.

32 Whosoever therefore
shall confess me before
men, him will I confess
also before my Father
which is in heaven.

33 But whosoever shall
deny me before men, him
will I also deny before my
Father which is in heaven.

34 Think not that I am
come to send peace on
earth: I came not to send
peace, but a sword.

35 For I am come to set
a man at variance against
his father, and the daughter
against her mother, and
the daughter in law a-
gainst her mother in law.

36 Եւ մարդուն թշնա-
միները եր ընտանիքը պիտի
ըլլան:

37 Ան որ հայրը կամ
մայրը ինծմէ աւելի կը սի-
րէ, ինծի արժանի չէ. և
ան որ աղան կամ արջիկը
ինծմէ աւելի կը սիրէ, ին-
ծի արժանի չէ:

38 Եւ ան որ եր խաչը
չաւանդը ու իմ ետեւէս
գար, ինծի արժանի չէ:

39 Ան որ եր անձը կը
գտնէ, պիտի կորսնցընէ
զանիկա. և ան որ եր ան-
ձը ինծի համար կը կոր-
սնցընէ, պիտի գտնէ զա-
նիկա:

40 Ան որ ձեզ կ'ընդու-
նի, զիս կ'ընդունի. և ան
որ զիս կ'ընդունի, զիս
երկողը կ'ընդունի:

41 Ան որ մարգարէ մը
կ'ընդունի մարգարէի ա-
նունով, մարգարէի վարձը
կ'առնէ. և ան որ արդար
մը կ'ընդունի արդարի ա-
նունով, արդարի վարձը
կ'առնէ:

42 Ու ան որ աս պղտիկ-
ներէն մէկուն միայն գա-
ւաթ մը պաղ ջուր կը

36 And a man's foes shall
be they of his own house-
hold.

37 He that loveth father
or mother more than me
is not worthy of me: and
he that loveth son or daugh-
ter more than me is not
worthy of me.

38 And he that taketh
not his cross, and followeth
after me, is not worthy
of me.

39 He that findeth his
life shall lose it: and he
that loseth his life for my
sake shall find it.

40 He that receiveth you
receiveth me; and he that
receiveth me receiveth him
that sent me.

41 He that receiveth a
prophet in the name of a proph-
et shall receive a prophet's
reward; and he that
receiveth a righteous man
in the name of a righteous
man shall receive a right-
eous man's reward.

42 And whosoever shall
give to drink unto one of
these little ones a cup of

խմցնէ աշակերտի անու-
նով, Տշմարտ կ'ըսեմ՝ ձե-
զի, բնաւ իր վարձքը պի-
տի չկորսընցընէ :

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

1 Եւ եղաւ որ երբ Յի-
սուս լընցուց իր տաս-
ուերկու աշակերտներուն
պատուէր տալը, գնաց
անկէ անոնց քաղաքներուն
մէջ քարոզելու և սորվե-
ցնելու :

2 Իսկ Յովհաննէս բան-
տին մէջը երբոր լսեց
Քրիստոսի գործքերը, իր
աշակերտներէն երկուքը
խրկելով՝

3 Ըսաւ անոր, Գրուն ա՛ն
ես որ գալու էիր, թէ ու-
րիշ մը սպասենք :

4 Եւ Յիսուս պատասխան
տալով՝ անոնց ըսաւ,
Գացէք պատմեցէք Յով-
հաննէսին ինչ որ կը լսէք
ու կը տեսնէք :

5 Կիպրերը կը տեսնեն,
կաղերը կը քալեն, բորոտ-
ները կը մաքրուին, խուլե-
րը կը լսեն, մեռելները
յարուցանուին կ'առնեն ու
ազգատներուն աւետարան
կը քարոզուի :

6 Եւ երանի անոր որ իմ՝

cold water only in the name
of a disciple, verily I say
unto you, he shall in no
wise lose his reward.

CHAPTER XI.

1 AND it came to pass,
when Jesus had made an
end of commanding his
twelve disciples, he de-
parted thence to teach and
to preach in their cities.

2 Now when John had
heard in the prison the
works of Christ, he sent
two of his disciples,

3 And said unto him,
Art thou he that should
come, or do we look for
another?

4 Jesus answered and said
unto them, Go and shew
John again those things
which ye do hear and see:

5 The blind receive their
sight, and the lame walk,
the lepers are cleansed,
and the deaf hear, and
the dead are raised up, and
the poor have the gospel
preached to them.

6 And blessed is he, who-

վրայովս չբայլթակղեր :

7 Ու երբոր անոնք գացնի,
Յիսուս սկսաւ ժողովուրդ-
ներուն ըսել Յովհաննէսին
համար, Ի՞նչ տեսնելու
էաք անապատին մէջ,
եղջ՞գ մը հովէն շար-
ժուած :

8 Հապա ի՞նչ տեսնելու
էլաք. փափուկ հանդերձ-
անք հագած մա՞րդ մը.
սհա պափուկ հանդերձե՞ր
հագնողները թագաւորաց
սուկներն են :

9 Հապա ի՞նչ տեսնելու ե-
լաք. մարգարէ՞. այո, կ'ը-
սեմ՝ ձեզի, մարգարէէ մըն
ալ աւելի :

10 Ինչու որ ասկիւ է՝
որուն համար գրուած է,
Ս,հա ես իմ դեսպանս կը
խրկեմ՝ քու երեսփոք առջե-
ւէն, որ քու ճամբադ պի-
տի պատրաստէ քու առ-
ջեւէդ :

11 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
Կնիկներէն ծնածներուն
մէջը Յովհաննէս մկրտիչէն
մեծը ելած չէ. սակայն
երկնից թագաւորութեանը
մէջ պինտ պղտիկը անկէ
մեծ է :

12 Ու Յովհաննէս մկրտի-

soever shall not be offend-
ed in me.

7 And as they departed,
Jesus began to say unto
the multitudes concerning
John, What went ye out
into the wilderness to see?
A reed shaken with the
wind?

8 But what went ye out
for to see? A man clothed
in soft raiment? behold,
they that wear soft clothing
are in kings' houses.

9 But what went ye out
for to see? A prophet?
yea, I say unto you, and
more than a prophet.

10 For this is he, of
whom it is written, Behold,
I send my messenger be-
fore thy face, which shall
prepare thy way before
thee.

11 Verily I say unto you,
Among them that are born
of women there hath not
risen a greater than John
the Baptist: notwithstanding,
he that is least in the
kingdom of heaven is
greater than he.

12 And from the days

չին օրերէն մինչեւ Հիմա
երկնից թագաւորութիւնը
ուժով կ'առնուի, և ու-
ժեղները կը յափշտակեն
անիկայ :

13 Ինչու որ բոլոր մարգա-
րէները ու օրէնքը մինչեւ
Յովհաննէս մարգարէու-
թիւն ըրին :

14 Եւ եթէ կ'ուզէք ըն-
դունիլ, անիկայ է Եղիան՝
որ պիտի գար :

15 Ան որ լսելու ականջ
ունի, թող լսէ :

16 Բայց որո՞ւ նմանքը-
նեմ աս ազգը . կը նմանի
ազց, որ շուկաները նստե-
լով իրենց ընկերներուն
կը կանչեն ,

17 Ու կ'ըսեն, Փող հչչե-
ցուցինք ձեզի՝ ու չխաղա-
ցիք, ողբ կարդացինք ձեզի՝
ու կոծ չըրիք :

18 Վասն զի Յովհաննէս
եկաւ, ոչ կ'ուտէր և ոչ
կը խմէր, ու կ'ըսեն, Դեւ
կայ անոր ներսի զին :

19 Որդին մարդոյ եկաւ,
կ'ուտէ ու կը խմէ, և
կ'ըսեն, Ա՛հա ստուղ և
արբեցող մարդ մը՝ մար-
տաւորներու ու մեղաւոր-
ների ըրարեկամ . և իմաս-
տութիւնը արդարացաւ իր
որդուցմէն :

of John the Baptist until
now the kingdom of heaven
suffereth violence, and the
violent take it by force.

13 For all the prophets
and the law prophesied
until John.

14 And if ye will receive
it, this is Elias, which was
for to come.

15 He that hath ears to
hear, let him hear.

16 But whereunto shall
I liken this generation? It
is like unto children sit-
ting in the markets, and
calling unto their fellows,

17 And saying, We have
piped unto you, and ye
have not danced; we have
mourned unto you, and
ye have not lamented .

18 For John came neither
eating nor drinking, and
they say, He hath a devil.

19 The Son of man came
eating and drinking, and
they say, Behold a man
gluttonous, and a winebib-
ber, a friend of publicans
and sinners. But wisdom is
justified of her children .

20 Ան ասեւր սկսաւ
նախատել ան քաղաքները,
որոնց մէջ գործուեր էին
իւ հրաշքերուն շատերը,
քանզի չապաշխարեցին :

21 Վա՛յ քեզ, Քորազին,
վա՛յ քեզ, Բեթսայիդա,
ինչու որ եթէ Տիւրոսի ու
Սիդոնի մէջ եղած ըլլային
ան հրաշքերը՝ որ ձեր մե-
ջը եղան, շատոնցէ քուր-
ձով ու մոխիրով ապաշ-
խարած պիտի ըլլային :

22 Բայց ձեզի կ'ըսեմ,
Տիւրոսին և Սիդոնին աւե-
լի դիւրին պիտի ըլլայ
դատաստանին օրը՝ քան
թէ ձեզի :

23 Եւ դուն, Կափառնա-
յում, որ մինչեւ երկինքը
ըարձացած էս, մինչեւ
դժուրը պիտի իջնես, ին-
չու որ եթէ Մոզովի մէջ
եղած ըլլային ան հրաշքե-
րները՝ որ քու մէջը եղան,
եւս ո՞ր մինչեւ աս օրս
դեռ պիտի մնար :

24 Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ
Մոզմացուց երկրին աւե-
լի դիւրին պիտի ըլլայ
դատաստանին օրը՝ քան
թէ քեզի :

25 Նոյն ժամանակին պա-

20 Then began he to
upbraid the cities wherein
most of his mighty works
were done, because they
repented not:

21 Woe unto thee, Cho-
razin! woe unto thee, Beth-
saida! for if the mighty
works, which were done
in you, had been done in
Tyre and Sidon, they would
have repented long ago in
sackcloth and ashes.

22 But I say unto you,
It shall be more tolerable
for Tyre and Sidon at
the day of judgment, than
for you.

23 And thou, Capernaum,
which art exalted unto
heaven, shalt be brought
down to hell: for if the
mighty works, which have
been done in thee, had
been done in Sodom, it
would have remained until
this day.

24 But I say unto you,
That it shall be more toler-
able for the land of Sodom
in the day of judgment,
than for thee.

25 At that time Jesus

տասխան տուաւ Յիսուս
ու ըսաւ, Շնորհակալ եմ
քեզմէ, ով Հայր, Տէր երկ-
նի և երկրի, որ աս բաները
ծածուկ պահեցիր իմաս-
տուաներէն ու գիտուանե-
րէն, ու տղոց յայտնեցիր :

26 Այո, ով Հայր, ինչու
որ քու առջիդ ասանկ
հաստիք եղաւ :

27 Ամէն բան ինծի տրուե-
ցաւ իմ Հօրմէս, ու մէկը
չճանչնար Որդին՝ բայց
Հայրը, և մէկը չճանչնար
Հայրը՝ բայց Որդին, և ան
որուն որ Որդին կ'ուզէ
յայտնել :

28 Եկէք ինծի, բարձր յոդ-
նած ու բեռնաւորածներ, և ես
ձեզ պիտի հանդէ-
քընեմ :

29 Իմ լուծս ձեր վրայ ա-
ռէք, և ինծմէ սորվեցէք որ
հեղ եմ ու սրտով խոնարհ,
և ձեր անձերուն հանդըս-
տուծիւն պիտի դանեք :

30 Ինչու որ իմ լուծս
քաղցր է՝ և իմ բեռս
թեթեւ :

answered and said, I thank
thee, O Father, Lord of
heaven and earth, because
thou hast hid these things
from the wise and prudent,
and hast revealed them
unto babes.

26 Even so, Father; for
so it seemed good in thy
sight.

27 All things are de-
livered unto me of my
Father: and no man knoweth
the Son, but the Father;
neither knoweth any man
the Father, save the Son,
and he to whomsoever the
Son will reveal him.

28 Come unto me, all ye
that labour and are heavy
laden, and I will give you
rest.

29 Take my yoke upon
you, and learn of me; for
I am meek and lowly in
heart: and ye shall find
rest unto your souls.

30 For my yoke is easy,
and my burden is light.

ԳԼՈՒԽ ԺԲ

CHAPTER XII.

1 Ան ատենը Յիսուս շա-
բաթօրը գնաց արտերուն
մէջէն, և իր աշակերտները
անօթեցան, ու սկսան յը-
բէն հասկեր փրցընել և
ուտել :

2 Փարիսեցիները երբոր
տեսան՝ ըսին անոր, Ահա
քու աշակերտներդ կը
դործեն ինչ որ արժան չէ
շաբաթօրը դործել :

3 Ան ալ անոնց ըսաւ,
Զէք կարդացեր էրուք
Գաւիթին ըրածը, երբոր
անօթեցաւ ինքը ու անոնք
որ իր հետն էին :

4 Ինչպէս մտաւ Աստու-
ծոյ տունը, և առաջաւոր-
ուածեան հացերը կերաւ,
որ ոչ իրեն օրինաւոր էր
ուտել, և ոչ անոնց որ
իր հետն էին, բայց միայն
քահանաներուն :

5 Կամ թէ օրէնքին մէջը
չէք կարդացեր, որ քահա-
նաները շաբաթօրերը տա-
ճարին մէջ շաբաթը կը
պղծեն՝ ու անմեղ են :

6 Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ
աս տեղը տաճարէն մեծ
մեկը կայ :

1 AT that time Jesus
went on the sabbath day
through the corn; and his
disciples were a hungered,
and began to pluck the
ears of corn, and to eat.

2 But when the Pharisees
saw it, they said unto him,
Behold, thy disciples do
that which is not lawful to
do upon the sabbath day.

3 But he said unto them,
Have ye not read what
David did, when he was
a hungered, and they that
were with him;

4 How he entered into
the house of God, and did
eat the shewbread, which
was not lawful for him to
eat, neither for them which
were with him, but only
for the priests?

5 Or have ye not read
in the law, how that on
the sabbath days the priests
in the temple profane the
sabbath, and are blameless?

6 But I say unto you,
That in this place is one
greater than the temple.

7 Եւ թէ որ գիտնայի թէ ինչ բաւ է, Ողորմութիւն կ'ուզեմ ու չէ թէ զը՛հ, առ արեւը անպարտեմ երբ չէիք դատապարտեր .

8 Քանզի Որդին մարդոյ շարաթիւն տէրն է :

9 Եւ անկէ երթալով՝ եկաւ անոնց ժողովարանը :

10 Եւ հոն մէկ մարդ մը կար որուն ձեռքը չըրցած էր . և հարցուցին անոր ու ետին թէ Շարաթօ՛րը բժշկել արժան է, որ անոր վրայով ամբաստանութիւն ընեն :

11 Ան ալ ըսաւ անոնց, Զեղձն ո՛ր մարդը կայ՝ որ մէկ ոչխար մը ունենայ, և անիկա շարաթօ՛րը փոսի մէջ իյնայ, պիտի չըռնէ՞ ու վեր հանէ զանիկա :

12 Արդ ո՛րչափ աւելի է մարդը ոչխարէն . ուրեմն շարաթօ՛րը բարի գործել արժան է :

13 Ան աստեղ ըսաւ ան մարդուն, Երկընցուր ձեռքդ . ան ալ երկընցուր ,

7 But if ye had known what *this* meaneth, I will have mercy, and not sacrifice, ye would not have condemned the guiltless.

8 For the Son of man is Lord even of the sabbath day.

9 And when he was departed thence, he went into their synagogue:

10 And, behold, there was a man which had *his* hand withered. And they asked him, saying, Is it lawful to heal on the sabbath days? that they might accuse him.

11 And he said unto them, What man shall there be among you, that shall have one sheep, and if it fall into a pit on the sabbath day, will he not lay hold on it and lift *it* out?

12 How much then is a man better than a sheep? Wherefore it is lawful to do well on the sabbath days.

13 Then saith he to the man, Stretch forth thine hand. And he stretched

ու ողջացաւ միւսին պէս :

14 Իսկ փարիսեցիները դուրս ելլելով՝ անոր վրայ խորհուրդ կ'ընէին թէ ինչ տո՛ր անիկա կորսընցընեն :

15 Եւ Յիսուս երբոր գետնէն դատուեցաւ անկէ և շատ ժողովուրդներ անոր ետեւէն դացին, ու ամէնը բժշկեց :

16 Եւ օտտտիկ պատուիւրեց անոնց որ զինքը զէջնէն չյայտնեն .

17 Որ կատարուի Եսայի մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը ,

18 Այ՛ս իմ ծառաս՝ որ ընտրեցի, և իմ սիրելիս որուն հաւանեցաւ իմ անձս . իմ Հոգիս անոր վրայ պիտի դնեմ, ու հեթանոսներուն իրաւունք պիտի պատմէ :

19 Ոչ պիտի վեճի, և ոչ պիտի տղարակէ, և ոչ մէկը պիտի լսէ անոր ձայնը հրապարակներուն մէջ :

20 Զտեղտած եղէղը պիտի չփշրէ, ու պլպլած պատըյղը պիտի չմարէ, մինչեւ որ դատաստանը յաղթութեան հանէ :

ed whole, like as the other. 14 Then the Pharisees went out, and held a council against him, how they might destroy him.

15 But when Jesus knew *it*, he withdrew himself from thence: and great multitudes followed him, and he healed them all;

16 And charged them that they should not make him known:

17 That it might be fulfilled which was spoken by Esaias the prophet, saying,

18 Behold my servant, whom I have chosen; my beloved, in whom my soul is well pleased: I will put my Spirit upon him, and he shall shew judgment to the Gentiles.

19 He shall not strive, nor cry; neither shall any man hear his voice in the streets.

20 A bruised reed shall he not break, and smoking flax shall he not quench, till he send forth judgment unto victory.

21 Եւ հեթանոսները ա- նոր անուանը պիտի յու- սան :

22 Ան առեւնը կոյր ու համբ դեւահար մը բերին իրեն, և զանիկա բժշկեց, անանկ որ համբ ու կոյրը խօսեցաւ ու տեսաւ :

23 Եւ բոլոր ժողովուրդ- ները զորմացան ու կ'ըսե- ին, Արդեօք ստիկո՞ւ է Դաւիթի որդին :

24 Բայց փարիսեցիները երբոր լսեցին՝ բռին, Ատի- կա ուրիշ Բաւու՛ւ չհաներ դեւերը՝ բայց դեւերուն Բէեզբուբու իշխանովը :

25 Եւ Յիսուս անոնց խոր- հուրդները իմանալով՝ ը- սուս անոնց, Ամէն թագա- ւորութիւն իրեն դէմ՝ բաժնուած՝ կ'աւերի. և ա- մէն քաղաք կամ տուն ի- րեն դէմ՝ բաժնուած՝ չկը- նար կենալ :

26 Եւ թէ որ Սատանան Սատանայ կը հանէ, իրեն դէմ՝ բաժնուեցաւ. ուստի ինտո՞ր պիտի կենայ անոր թագաւորութիւնը :

27 Ու թէ որ ես Բէեզբու- բուրով դեւերը կը հանեմ, ձեր որդիները ինչո՞վ կը հանեն. ուրեմն անոնք պե-

21 And in his name shall the Gentiles trust.

22 Then was brought unto him one possessed with a devil, blind, and dumb: and he healed him, inso- much that the blind and dumb both spake and saw.

23 And all the people were amazed, and said, Is not this the Son of David?

24 But when the Pharisees heard it, they said, This fellow doth not cast out devils, but by Beelzebub the prince of the devils.

25 And Jesus knew their thoughts, and said unto them, Every kingdom di- vided against itself is brought to desolation; and every city or house divided against itself shall not stand:

26 And if Satan cast out Satan, he is divided against himself; how shall then his kingdom stand?

27 And if I by Beelzebub cast out devils, by whom do your children cast them

տի ըլլան ձեր դատաւոր- ները :

28 Բայց թէ որ ես Աս- տուծոյ Հոգիովը կը հա- նեմ դեւերը, ուրեմն Աս- տուծոյ թագաւորութիւնը ձեր վրայ հասած է :

29 Կամ ինտո՞ր կրնայ մէկը զօրաւոր մարդու մը տունը մտնել, և անոր կարասիները յափշտակել, թէ որ առաջ ան զբա- ւոր մարդը չկապէ, ու ետքը անոր տունը կողոպ- տէ :

30 Ան որ իմ հետս չէ՝ ինծի հակառակ է, և ան որ ինծի հետ չժողվէր՝ ցիրուցան կ'ընէ :

31 Անոր համար ձեզի կ'ը- սան, Ամէն մեղք ու հայ- չսյուլութիւն պիտի ներուի մարդոց, բայց Սուրբ Հոգ- ւոյն դեմ եղած հայհայու- թիւնը պիտի չներուի մար- դոց :

32 Եւ ով որ Որդւոյ մարդոյ դէմ՝ բան կ'ըսէ՝ պիտի ներուի անոր, բայց ով որ Հոգւոյն Սրբոյ դէմ՝ կ'ըսէ՝ պիտի չներուի անոր, ոչ առ աշխարհիս մէջ և ոչ դաւրու աշխարհի մէջ :

out? therefore they shall be your judges.

28 But if I cast out devils by the Spirit of God, then the kingdom of God is come unto you.

29 Or else, how can one enter into a strong man's house, and spoil his goods, except he first bind the strong man? and then he will spoil his house.

30 He that is not with me is against me; and he that gathereth not with me scattereth abroad.

31 Wherefore I say unto you, All manner of sin and blasphemy shall be forgiven unto man: but the blasphemy against the Holy Ghost shall not be forgiven unto men.

32 And whosoever speaketh a word against the Son of man, it shall be forgiven him: but whosoever speaketh against the Holy Ghost, it shall not be forgiven him, neither in this world, neither in the world to come.

33 Կամ ծառը բարի ըրէք՝
ու անոր պտուղը բարիք:
կամ ծառը չար ըրէք՝
ու անոր պտուղը չար: Ինչու
որ ծառը պտուղէն կը
ճանչցուի:

34 Իժերու ծնունդներ,
ինչպէս կրնաք բարի խօսիլ,
որ չար էք: Ինչու որ
սրտին աւելցուքէն բերանը
կը խօսի:

35 Բարի մարդը իր սրտին
բարի գանձէն բարի բաներ
կը հանէ, և չար մարդը եւ
"ոհ" չար գանձէն չար
բաներ կը հանէ:

36 Բայց ձեզի կ'ըսեմ
թէ Ամեն դատարկ խօսքերու
համար՝ որ մարդիկ կը
խօսին, դատաստանին օրը
հաշիւ պիտի տան:

37 Ինչու որ քու խօսքերէդ
պիտի սրբարանաս, և քու
խօսքերէդ պիտի դատապարտուի:

38 Ան ատենը դպիրներէն
ու փարիսեցիներէն ոմանք
պատասխան տուին իրեն
ու ըսին, Վարդապետ,
կ'ուզենք քեզմէ նշան մը
տեսնել:

39 Անիկա պատասխան
տուաւ ու անոնց ըսաւ,

33 Either make the tree
good, and his fruit good;
or else make the tree cor-
rupt, and his fruit corrupt:
for the tree is known by
his fruit.

34 O generation of vipers,
how can ye, being evil,
speak good things? for
out of the abundance of the
heart the mouth speaketh.

35 A good man out of the
good treasure of the heart
bringeth forth good things:
and an evil man out of the
evil treasure bringeth
forth evil things.

36 But I say unto you,
That every idle word that
men shall speak, they shall
give account thereof in
the day of judgment.

37 For by thy words
thou shalt be justified, and
by thy words thou shalt
be condemned.

38 Then certain of the
scribes and of the Pharisees
answered, saying, Master,
we would see a sign from
thee.

39 But he answered and
said unto them, An evil

Չար և շնացող ազգը նշան
կ'ուզէ, և "արեւ նշան պի-
տի չարուի անոր, բայց
միայն Յովնան մարգարէին
նշանը:

40 Քանզի ինչպէս որ
Յովնան երեք օր ու երեք
գիշեր կէտ ձուկին փորին
մէջն էր, անանկ ալ Որ-
դին մարդոյ պիտի ըլլայ
երկրես սրտին մէջը երեք
օր ու երեք գիշեր:

41 Նինուէի մարդիկը դա-
տաստանին օրը աս ազգին
դէմ պիտի ելլեն ու պիտի
դատապարտեն ասիկա,
ինչու որ Յովնանին քարո-
ղութեամբ զեղջի եկան.
և ասա Յովնանէն մեծ մէ-
կը կայ հոս:

42 Հարաւի Թագուհին
դատաստանին օրը աս ազ-
գին դէմ պիտի ելլէ ու
պիտի դատապարտէ ասի-
կա, ինչու որ ինքը երկրի
ծայրերէն եկաւ Սողոմոնին
իմաստութիւնը լսելու. և
ասա Սողոմոնէն մեծ մէկը
կայ հոս:

43 Ու երբոր պիղծ ոգին
մարդէ մը կ'ելլէ, անբուր
տեղուանք կը պտըտի,
հասնուողութիւն կը փնտուէ
ու չգտներ:

44 Ան ասենը կ'ըսէ,

and adulterous generation
seeketh after a sign; and
there shall no sign be
given to it, but the sign
of the prophet Jonas:

40 For as Jonas was three
days and three nights in
the whale's belly; so shall
the Son of man be three
days and three nights in
the heart of the earth.

41 The men of Nineveh
shall rise in judgment with
this generation, and shall
condemn it: because they
repented at the preaching
of Jonas; and, behold, a
greater than Jonas is here.

42 The queen of the south
shall rise up in the judg-
ment with this generation,
and shall condemn it: for
she came from the utter-
most parts of the earth to
hear the wisdom of Solo-
mon; and, behold, a greater
than Solomon is here.

43 When the unclean
spirit is gone out of a man,
he walketh through dry
places, seeking rest, and
findeth none.

44 Then he saith, I will

Դառնամ նորէն իմ տունն ուսկից որ ելայ. և կուգայ զնոցէս կը գտնէ պարագ մաքրուած ու յարարուած :

45 Ան ատենը կ'երթայ և իր հետը կ'առնէ եօթը ուրիշ ոգիներ իրմէ աւելի չար, ու մտնելով հոն կը բնակին, և ան մարդուն վերջը առջինէն դէշ կ'ըլլայ. ասանկ պիտի ըլլայ աս չար ազգին ալ :

46 Ու քանի որ ինքը ժողովուրդին կը խօսէր, ահա իր մայրը ու եղբայրները դուրսը կայներ էին, և կ'ուզէին իր հետը խօսիլ :

47 Ու մէկը իրեն ըսաւ, Ահա քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը կայներ են, և կ'ուզեն հետդ խօսիլ :

48 Ան ալ իրեն ըողին պատասխան տուաւ ու ըսաւ, (Մի է իմ մայրս, և ո՞վ են իմ եղբայրներս :

49 Եւ իր ձեռքը դէպ իր աչակերտներուն երկընջընելով ըսաւ, Ահա իմ մայրս և իմ եղբայրներս :

return into my house from whence I came out; and when he is come, he findeth it empty, swept, and garnished.

45 Then goeth he, and taketh with himself seven other spirits more wicked than himself, and they enter in and dwell there: and the last state of that man is worse than the first. Even so shall it be also unto this wicked generation.

46 While he yet talked to the people, behold, his mother and his brethren stood without, desiring to speak with him.

47 Then one said unto him, Behold, thy mother and thy brethren stand without, desiring to speak with thee.

48 But he answered and said unto him that told him, Who is my mother? and who are my brethren?

49 And he stretched forth his hand toward his disciples, and said, Behold my mother and my brethren!

50 Վասն զի ով որ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը կատարէ, անիկա է իմ եղբայրս և քոյրս ու մայրս :

ԳԼ. ԺԳ

1 Ան օրը Յիսուս տունէն ելելով՝ ծովուն եզերքը նստաւ :

2 Եւ շատ ժողովուրդներ քովը ժողովուեցան, անանկ որ ինքը նաւը մտաւ ու նստաւ, և բոլոր ժողովուրդը ծովեզերքը կայներ էր :

3 Ու շատ բաներ խօսեցաւ անոնց առականերով, և ըսաւ,

4 Ահա սերմ ցանողը ելաւ որ սերմ ցանէ. ու երբոր կը ցանէր՝ մէկ քանիները ճամբուն քովը ինկան, և թռչունները եկան ու կերան զանոնք :

5 Եւ ուրիշները ապուստուտ տեղերու վրայ ինկան՝ ուր որ շատ հող չկար, և շուտ մը բուսան հողը խորունկութիւն չուներալուն համար :

6 Սակայն արեւուն ծագած ատենը այրեցան, ու

50 For whosoever shall do the will of my Father which is in heaven, the same is my brother, and sister, and mother.

CHAPTER XIII.

1 THE same day went Jesus out of the house, and sat by the sea side.

2 And great multitudes were gathered together unto him, so that he went into a ship, and sat; and the whole multitude stood on the shore.

3 And he spake many things unto them in parables, saying, Behold, a sower went forth to sow;

4 And when he sowed, some seeds fell by the way side, and the fowls came and devoured them up:

5 Some fell upon stony places, where they had not much earth: and forthwith they sprung up, because they had no deepness of earth:

6 And when the sun was up, they were scorched;

արմատ չունենալուն համար չորցան :

7 Եւ ուրիշները ինկան փուշերու մէջ, և փուշերը ելան ու խեղդեցին զանոնք :

8 Եւ ուրիշները ինկան ազեկ հողի մէջ, ու պտուղ կուտային՝ որը ԺԷ-ն րեւը հարւար, որը վալթսուն, և որը երեսուն :

9 Ան որ լսելու ակամբ ունի՝ թող լսէ :

10 Ու աշակերտները մտանալով՝ ըսին իրեն, Ինչո՞ւ համար առականքով կը խօսիս անոնց :

11 Ան ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, անոր համար՝ որ ձեզի տրուած է գիտնալ երկնից թագաւորութեանը խորհուրդները, և անոնց տրուած չէ :

12 Վասն զի ով որ ունի, անոր պիտի տրուի ու պիտի աւելնայ . և ով որ չունի, ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի :

13 Անոր համար առականքով կը խօսիմ անոնց, որ կը տեսնեն՝ ու չեն

and because they had no root, they withered away.

7 And some fell among thorns; and the thorns sprung up, and choked them:

8 But other fell into good ground, and brought forth fruit, some a hundredfold, some sixtyfold, some thirtyfold.

9 Who hath ears to hear, let him hear.

10 And the disciples came, and said unto him, Why speakest thou unto them in parables?

11 He answered and said unto them, Because it is given unto you to know the mysteries of the kingdom of heaven, but to them it is not given.

12 For whosoever hath, to him shall be given, and he shall have more abundance: but whosoever hath not, from him shall be taken away even that he hath.

13 Therefore speak I to them in parables: because they seeing see not; and

տեսներ, և կը լսեն՝ ու չեն լսեր ու միտք չեն առներ :

14 Եւ անոնց վրայ կը կատարուի Եսայիին մարգարէութիւնը որ կ'ըսէ, Լսելով պիտի լսէք ու պիտի չիմանաք, և տեսնելով պիտի տեսնէք՝ ու պիտի չտեսնէք :

15 Ինչու որ սա ժողովուրդին սիրտը թանձրացաւ, և իրենց ականջներովը ծածր լսեցին, ու աչքերնին գոցեցին, որ չըլլայ թէ ընաւ աչքերով տեսնեն և ականջներով լսեն և սրտով իմանան ու դարձի գան, և ես անոնք բժշկեմ :

16 Բայց երանի է ձեր աչքերուն որ կը տեսնեն, ու ձեր ականջներուն որ կը լսեն :

17 Քանզի ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ շատ մարգարէներ և արդարներ փափաքեցան ձեր տեսածները տեսնելու՝ ու չտեսան, և ձեր լսածները լսելու՝ ու չլսեցին :

18 Հիմա դուք սերմի ցանողին առակը լսեցէք :

hearing they hear not, neither do they understand.

14 And in them is fulfilled the prophecy of Esaias, which saith, By hearing ye shall hear, and shall not understand; and seeing ye shall see, and shall not perceive:

15 For this people's heart is waxed gross, and their ears are dull of hearing, and their eyes they have closed; lest at any time they should see with their eyes, and hear with their ears, and should understand with their heart, and should be converted, and I should heal them.

16 But blessed are your eyes, for they see: and your ears, for they hear.

17 For verily I say unto you, That many prophets and righteous men have desired to see those things which ye see, and have not seen them; and to hear those things which ye hear, and have not heard them.

18 Hear ye therefore the parable of the sower.

19 Ան ամէնը որ թագաւուրու թեան խօսքը կը լսէ, ու միտք չառնէր, չարը կու գայ ու անոր սրտին մէջ ցանուածը կը յափըշտակէ. ասիկա ան է որ ճամբուէն քովը ցանուէցաւ:

20 Եւ անպատճառ տեղերու վրայ ցանուածը ան է՝ որ երբ կը լսէ խօսքը, շուտ մը ուրախութեամբ կ'ընդունի զանիկա:

21 Բայց իր մէջը արմատ չունենալով՝ քիչ ժամանակ կը կր տեսէ. ու երբոր նեղութիւն կամ հալածանք ըլլայ խօսքին համար, շուտ մը կը գայթակղի:

22 Եւ փուշերուն մէջ ցանուածը ան է՝ որ երբ կը լսէ խօսքը, աշխարհիս զբարմուտքը և հարստութեան խաբէութիւնը խօսքը կը խեղդեն, ու կ'ըլլայ անպտուղ:

23 Իսկ աղէկ հողի մէջ ցանուածը ան է՝ որ երբ կը լսէ խօսքը, միտք կ'առնէ, և պտուղ կուտայ որը հարելը, որը վաթսուէն,

19 When any one heareth the word of the kingdom, and understandeth it not, then cometh the wicked one, and catcheth away that which was sown in his heart. This is he which received seed by the way side.

20 But he that received the seed into stony places, the same is he that heareth the word, and anon with joy receiveth it;

21 Yet hath he not root in himself, but dureth for a while: for when tribulation or persecution ariseth because of the word, by and by he is offended.

22 He also that received seed among the thorns is he that heareth the word; and the care of this world, and the deceitfulness of riches, choke the word, and he becometh unfruitful.

23 But he that received seed into the good ground is he that heareth the word, and understandeth it; which also beareth fruit, and bringeth forth, some

ու որը երեսուն:

24 Ուրիշ առակ մին ալ յառաջ բերաւ անոնց ու ըսաւ, Երկնից թագաւորութիւնը նմանեցաւ մէկ մարդու մը, որ իր արտին մէջ բարի սերմ ցաննց:

25 Ու երբոր մարդիկ կը քնանային, իր թշնամին եկաւ ու ցորենին մէջ որոմ ցաննց և գնաց:

26 Ու երբոր խօսք բուսաւ ու պտուղ բերաւ, անիկ ետեւ որոմն ալ երեցաւ:

27 Ուստի տանուտիրոջը ծառաները մտնեցան ու իրեն ըսին, Տէր, չէ՞ որ դուն քու արտից մէջ բարի սերմ ցաննցիր, ուրիմն որոմը ուսկից ունի:

28 Եւ անիկա ըսաւ. անոնց, Ելէ՛ք թշնամի մարդ մը ըրած է ասիկա. Ծառաները իրեն ըսին, Հիմա կ'ուղէ՞ս որ երթանք ասիկա մէկդի քաղէք:

29 Ան ալ ըսաւ, Չէ, չըլլայ թէ որոմը քաղած ստեղծից ցորենն ալ անոր հետք վրայընէք:

30 Թող տուէք որ երկուքն ալ մէկտեղ աճին

a hundredfold, some sixty, some thirty.

24 Another parable put he forth unto them, saying, The kingdom of heaven is likened unto a man which sowed good seed in his field:

25 But while men slept, his enemy came and sowed tares among the wheat, and went his way.

26 But when the blade was sprung up, and brought forth fruit, then appeared the tares also.

27 So the servants of the householder came and said unto him, Sir, didst not thou sow good seed in thy field? from whence then bath it tares?

28 He said unto them, An enemy hath done this. The servants said unto him, Wilt thou then that we go and gather them up?

29 But he said, Nay; lest while ye gather up the tares, ye root up also the wheat with them.

30 Let both grow together until the harvest: and in

մինչև հունձքի ատենը . և հունձքին ատենը հնձողներուն պիտի բուսմ , Առաջ որովք քաղեցէք , և անիկա խուրձ խուրձ կա . պեցէք պրերու համար , իսկ ցորենը իմ ամբարս ժողրեցէք :

31 Ուրիշ առակ մըն ալ յառաջ բերու անոնց ուրաւ , Երկնից թագաւորութիւնը մանանեխի հասի նման է , որն որ մարդ մը առաւ իր արտին մէջը ցանեց .

32 Որ ամէն սերմերէն պզտիկ է , ու երբոր աճի ամէն խոտեղէններէն մեծ է , ու ծառ կ'ըլլայ , անանկ որ երկնից թռչունները կու գան և անոր ճիւղերուն վրայ կը հանդիին :

33 Ուրիշ առակ մըն ալ զրուցեց անոնց « Ըստ , Երկնից թագաւորութիւնը խմորի նման է , որն որ կնիկ մը առաւ երեք գրիւ արկուրի մէջ պահեց , մինչև որ ամէնն ալ խմորեցաւ :

34 Յիսուս աս ամէն բաները առականերով խօսեցաւ ժողովուրդին , ու առանց ժողովուրդին , և առանց առակի բան մը չէր խօսեր անոնց .

35 Որ կատարուի մարգա-

the time of harvest I will say to the reapers, Gather ye together first the tares, and bind them in bundles to burn them: but gather the wheat into my barn.

31 Another parable put he forth unto them, saying, The kingdom of heaven is like to a grain of mustard seed, which a man took, and sowed in his field:

32 Which indeed is the least of all seeds: but when it is grown, it is the greatest among herbs, and becometh a tree, so that the birds of the air come and lodge in the branches thereof.

33 Another parable spake he unto them; The kingdom of heaven is like unto leaven, which a woman took, and hid in three measures of meal, till the whole was leavened.

34 All these things spake Jesus unto the multitude in parables; and without a parable spake he not unto them:

35 That it might be ful-

րէին ձեռքով ըսուած խօսքը , Առականերով պիտի բանամ իմ բերանս , աշխարհի սկիզբէն ի վեր ծածկուած բաները յառաջ պիտի բերեմ :

36 Ան ատենը Յիսուս ժողովուրդները թողուց , ատենը եկաւ , և իր աշակերտները մտայցան իրեն ու ըսին , Արտին որոմներուն առակը մեկնէ մեզի :

37 Ան ալ պատասխանուած ու ըսաւ անոնց , Բարի սերմը ցանողը Որդին մարդայ է .

38 Եւ արտը աշխարհս է . իսկ բարի սերմը անոնք են որ թագաւորութեանը որդիքն են , բայց որովք չարին որդիքն են :

39 Եւ թշնամին որ անիկա ցանեց՝ Սատանան է , և հունձքը աշխարհիս վերջն է , ու հնձողները հրեշտակներն են :

40 Որդի ինչպէս որ որովք կը ժողովուրի ու կրակի մէջ կ'այրի , աշխարհիս վերջն ալ անանկ պիտի ըլլայ :

41 Որդին մարդայ իր հրեշտակները պիտի խրկէ ,

filled which was spoken by the prophet, saying, I will open my mouth in parables; I will utter things which have been kept secret from the foundation of the world.

36 Then Jesus sent the multitude away, and went into the house: and his disciples came unto him, saying, Declare unto us the parable of the tares of the field.

37 He answered and said unto them, He that soweth the good seed is the Son of man;

38 The field is the world; the good seed are the children of the kingdom; but the tares are the children of the wicked one;

39 The enemy that sowed them is the devil; the harvest is the end of the world; and the reapers are the angels.

40 As therefore the tares are gathered and burned in the fire; so shall it be in the end of this world.

41 The Son of man shall send forth his angels, and

ու պիտի ժողովեն անոր թագաւորութենէն բոլոր գայթակղութիւնները և անոնք որ անօրէնութիւն կը գործեն :

42 Ու կրակի հնոցին մէջ պիտի ձգեն զանոնք : Տին պիտի ըլլայ լալ ու սկռաներ կը ճատել :

43 Ոն ատենը արեւի պէտ պիտի փայլին արդարները իրենց շօրը թագաւորութեանը մէջ : Ոն որ լսելու ականջ ունի թող լսէ :

44 Գարձեալ երկնից թագաւորութիւնը արտի մէջ պահուած գանձի նման է, որ անիկա մէկ մարդ մը գտնելով կը ծածկէ, և ուրախութենէն կ'երթայ ըստ ունեցածը կը ծախսէ, ու ան արար կը գնէ :

45 Գարձեալ երկնից թագաւորութիւնը վաճառական մարդու մը նման է, որ գեղեցիկ մարգարտներ կը փնտռէ :

46 Եւ մէկ պատուական մարգարտ մը գտնելով գնաց իր բոլոր ունեցածը ծախսեց ու զանիկա գնեց :

47 Գարձեալ երկնից թագաւորութիւնը ծովը ձը-

they shall gather out of his kingdom all things that offend, and them which do iniquity;

42 And shall cast them into a furnace of fire: there shall be wailing and gnashing of teeth.

43 Then shall the righteous shine forth as the sun in the kingdom of their Father. Who hath ears to hear, let him hear.

44 Again, the kingdom of heaven is like unto treasure hid in a field; the which when a man hath found, he hideth, and for joy thereof goeth and selleth all that he hath, and buyeth that field.

45 Again, the kingdom of heaven is like unto a merchantman, seeking goodly pearls:

46 Who, when he had found one pearl of great price, went and sold all that he had, and bought it.

47 Again, the kingdom of heaven is like unto a net,

գուած ոււկանի մը նման է, որ ամէն տեսակէն կը ժողովէ :

48 Որ երբ լեցուեցաւ ցամաքը հանեցին, ու նըստան արեւկները ամաններու մէջ ժողովեցին և անշահը դուրս ձգեցին :

49 Ասանկ պիտի ըլլայ աշխարհի վերջը : Տրեշտակները պիտի լլկեն ու արդարներուն մէջէն չարերը պիտի զատեն :

50 Եւ պիտի ձգեն զանոնք կրակի հնոցին մէջ : Տին պիտի ըլլայ լալ ու սկռաներ կը ճատել :

51 Ըսաւ անոնց Յիսուս, Հասկըցա՞ք սո ամէն բաները : Ըսին անոր, Այո, Տէր :

52 Եւ անիկա ըսաւ անոնց, Անոր համար ամէն զպիբ որ երկնից թագաւորութեան արշակերտեալ է՝ նման է տանուտէր մարդու մը որ իր գանձէն նոր ու հին բաներ կը հանէ :

53 Ու երբոր կատարեց Յիսուս սո ասանկերը, անկէ մեկնեցաւ :

that was cast into the sea, and gathered of every kind:

48 Which, when it was full, they drew to shore, and sat down, and gathered the good into vessels, but cast the bad away.

49 So shall it be at the end of the world: the angels shall come forth, and sever the wicked from among the just,

50 And shall cast them into the furnace of fire: there shall be wailing and gnashing of teeth.

51 Jesus saith unto them, Have ye understood all these things? They say unto him, Yea, Lord.

52 Then said he unto them, Therefore every scribe which is instructed unto the kingdom of heaven, is like unto a man that is a householder, which bringeth forth out of his treasure things new and old.

53 And it came to pass, that when Jesus had finished these parables, he departed thence.

54 Եւ եկաւ իր գաւառը, ու անոնց կը սորվեցընէր իրենց ժողովարանին մէջը մինչեւ որ կը զարմանային անոնք ու կ'ըսէին, Աստիկա ուսկից ունի աս իմաստութիւնը և ճշմարէնքը .

55 Աստիկա հիւսիս որդին չէ՞. ասոր մայրը Մարիամ չը կոչուիր, ու ասոր եղբայրները՝ Յակոբոս և Յովակէս ու Սիմոն և Յուդա .

56 Ու ասոր քոյրերը աս մէր մեր քովը չե՞ն. ար ինքը ուսկից ունի աս ամէն բաները :

57 Եւ անոր վրայով կը գայթակղէին . բայց Յիսուս ըսաւ անոնց, Մարի, գարե մը անպատել չէ՛ բայց միայն իր գաւառին ու իր տանը մէջ :

58 Եւ հոն շատ ճշմարէնք չըրաւ անոնց անհաւատութեանը ճամբը :

ԳԼՈՒԻԽ ԺԳ

1 Ան ժամանակը Հերովդէս չորրորդապետը Յիսուսին համբաւը լսեց .

2 Ու իր ծառաներուն

54 And when he was come into his own country, he taught them in their synagogue, insomuch that they were astonished, and said, Whence hath this man this wisdom, and these mighty works?

55 Is not this the carpenter's son? is not his mother called Mary? and his brethren, James, and Joses, and Simon, and Judas?

56 And his sisters, are they not all with us? Whence then hath this man all these things?

57 And they were offended in him. But Jesus said unto them, A prophet is not without honour, save in his own country, and in his own house.

58 And he did not many mighty works there because of their unbelief.

CHAPTER XIV.

1 AT that time Herod the tetrarch heard of the fame of Jesus,

2 And said unto his serv-

ըսաւ, Անկիս Յովհաննէս մկրտիչն է. անկիս մեռել-ներէն յարութիւն առած է, և անոր համար ճշմարէնք կ'ըլլան անով :

3 Քանզի Հերովդէս Յովհաննէսը բռներ, զանկիս կապեր ու բանտը դրեր էր իր եղբոր Փիլիպպոսին կնիկանը Հերովդիսային համար :

4 Վասն զի Յովհաննէս անոր կ'ըսէր, Քեզի օրէնաւոր չէ անկիս Ինչ անեալ :

5 Ուստի կ'ուզէր զանկիս սպաննել, բայց ժողովուրդէն կը վաճառը, ինչու որ իբրեւ մարգարէ կ'ընդունէին զանկիս :

6 Ու երբոր Հերովդէսին ծննդեան օրը եղաւ, Հերովդիսային աղջկը խաղաց հանդէսէ բարձին մէջ, ու Հերովդէսին հաճելի եղաւ .

7 Ուստի երգումով խոստացաւ որ տայ անոր ինչ որ ուզելու ըլլայ :

8 Ինչ անկիս առաջ իր մօրմէն խրատուելով՝ ըսաւ, Տուր ինձի հաս Յովհաննէս մկրտչին գլուխը սկուտեղի մը վրայ :

9 Եւ թագաւորը արամեցաւ . բայց երգումներուն

ants, This is John the Baptist; he is risen from the dead; and therefore mighty works do shew forth themselves in him.

3 For Herod had laid hold on John, and bound him, and put him in prison for Herodias' sake, his brother Philip's wife.

4 For John said unto him, It is not lawful for thee to have her.

5 And when he would have put him to death, he feared the multitude, because they counted him as a prophet.

6 But when Herod's birthday was kept, the daughter of Herodias danced before them, and pleased Herod.

7 Whereupon he promised with an oath to give her whatsoever she would ask.

8 And she, being before instructed of her mother, said, Give me here John Baptist's head in a charger.

9 And the king was sorry: nevertheless for the oath's

Համար ու իր հետը նըստողներուն համար իջածն ըրաւ որ արուի :

10 Եւ խաբէր կրկեցով՝ Յովհաննէսը բանտին մէջ գլխատեց :

11 Եւ անոր գլուխը սկուտեղով բերուեցաւ ու տրուեցաւ աղջկանը, ան ալ իր մօրը տարաւ :

12 Եւ անոր աշակերտները եկան ու մտրմիր վերցընելով թաղեցին, և գացին Յիսուսին պատմեցին :

13 Ու երբոր լսեց Յիսուս, անկէ նաւով անապատ տեղ մը գնաց առանձին. երբոր լսեցին ժողովուրդները սարով անոր ետեւէն գացին իրենց քաղաքներէն :

14 Ու երբոր դուրս ելաւ, շատ ժողովուրդ տեսնելով խղճաց անոնց վրայ, ու անոնց հիւանդները բժշկեց :

15 Եւ իրիկուան ատեն իր աշակերտները իրեն եկան ու ըսին, Հոս անապատ տեղ մըն է, և ժամանակը ուշացած է. արձակէ ժողովուրդները, որ քեզերը երթան ու իրենց

sake, and them which sat with him at meat, he commanded it to be given her.

10 And he sent, and beheaded John in the prison.

11 And his head was brought in a charger, and given to the damsel: and she brought it to her mother.

12 And his disciples came, and took up the body, and buried it, and went and told Jesus.

13 When Jesus heard of it, he departed thence by ship into a desert place apart: and when the people had heard thereof, they followed him on foot out of the cities.

14 And Jesus went forth, and saw a great multitude, and was moved with compassion toward them, and he healed their sick.

15 And when it was evening, his disciples came to him, saying, This is a desert place, and the time is now past; send the multitude away, that they may go into the villages,

կերակուր գնեն :

16 Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ, Հարկ չէ որ ատնիք երթան, դուք տուէք ատնց որ ուտեն :

17 Անոնք ալ ըսին անոր, Հոս աբել բան է չուենիք, բայց միայն հինգ նկանակ ու երկու ձուկ :

18 Ու ըսաւ անոնց, Հոս ինծի բերէք զանոնք :

19 Եւ հրաման ըրաւ որ ժողովուրդները խոտին վրայ նստին. և հինգ նկանակը ու երկու ձուկը առաւ, ու դէպ ի երկինքը նայելով օրհնեց, ու կրարելով նկանակները աշակերտներուն տուաւ, և աշակերտները՝ ժողովուրդին :

20 Եւ ամէնքը կերան ու կշտացան. և տասուերկու կողով լեցուն աւելցած կտորուանքները վերցուցին :

21 Եւ անոնք որ կերան հինգ հազարի չափ երկի մարդիկ էին կնիկներէն և աղաքներէն ի զատ :

22 Եւ շուտ մը աշակերտները արտօրցուց որ նաւը մտնեն, և իրմէ առաջ անդիի կողմը անցնին, մինչև որ ինքը ժողովուրդը

and buy themselves victuals, 16 But Jesus said unto them, They need not depart; give ye them to eat.

17 And they say unto him, We have here but five loaves, and two fishes.

18 He said, Bring them hither to me.

19 And he commanded the multitude to sit down on the grass, and took the five loaves, and the two fishes, and looking up to heaven, he blessed, and brake, and gave the loaves to his disciples, and the disciples to the multitude.

20 And they did all eat, and were filled: and they took up of the fragments that remained twelve baskets full.

21 And they that had eaten were about five thousand men, beside women and children.

22 And straightway Jesus constrained his disciples to get into a ship, and to go before him unto the other

ները արձակէ :

23 Եւ ժողովուրդները ար-
ձակելէն ետքը ինքը լե-
ռը ելաւ առանձին աղօթք
ընելու . ու երբոր իրկերուն
եղաւ՝ հոն մինակ էր :

24 Իսկ նաւը արդէն ծո-
վուն մէջտեղը ակեոծու-
թեան մէջ էր, ինչու որ
հօվը դէմ էր :

25 Ու գիշերուան չորրորդ-
պահուն Յիսուս դէպ ի
անոնց դիաց՝ ծովուն վրայ
քայլելով :

26 Եւ աշակերտները եր-
բոր անիկա տեսան որ
ծովուն վրայ կը քայլէր,
խռովեցան, և ըսին թէ-
Աճքի երևոյթ բան մըն է .
ու վախերնուն կանչուրու-
տեցին :

27 Եւ շուտ մը Յիսուս
խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ,
Գաջ եղէք, ես եմ, մի
վախաբ :

28 Պետրոս պատասխան
տուաւ անոր ու ըսաւ,
Տէր, թէ որ դուն ես՝
հրաման ըրէ ինձի որ ըե-
զի դամ ջուրերուն վրա-
յէն :

29 Ան ալ ըսաւ, Եկուր .
Պետրոս ալ նաւէն իջաւ,

side, while he sent the
multitudes away.

23 And when he had sent
the multitudes away, he
went up into a mountain
apart to pray: and when
the evening was come, he
was there alone.

24 But the ship was now
in the midst of the sea,
tossed with waves: for the
wind was contrary.

25 And in the fourth
watch of the night Jesus
went unto them, walking
on the sea.

26 And when the dis-
ciples saw him walking on
the sea, they were troubled,
saying, It is a spirit; and
they cried out for fear.

27 But straightway Jesus
spake unto them, saying,
Be of good cheer; it is I;
be not afraid.

28 And Peter answered
him and said, Lord, if it
be thou, bid me come unto
thee on the water.

29 And he said, Come.
And when Peter was come

ջուրերուն վրայէն քայլց
որ Յիսուսի քովը երթայ :

30 Բայց հօվը սաստիկ
տեսնելով՝ վախցաւ, ու
երբոր սկսաւ ընկղմիլ, ա-
ղաղակեց ու ըսաւ, Տէր,
աղատէ զիս :

31 Եւ Յիսուս շուտ մը
իւր ձեռքը երկնցուց, ըր-
նեց զանիկա ու անոր ը-
սաւ, Թերահաստ, ինչո՞ւ
երկմտեցար :

32 Ու երբոր նաւը ելան,
հօվը դադարեցաւ :

33 Եւ անոնք որ նաւուն
մէջն էին՝ եկան երկրպա-
ղութիւն ըրին անոր ու
ըսին, Իրաւցրնէ՛ն Որդի
Աստուծոյ ես դուն :

34 Ու անդի ի կողմը անց-
նելով՝ Գեննեսարեթի երկի-
րը հասան :

35 Ու երբոր ան տեղի
մարդիկը ճանչցան զանիկա,
Խոր խրկեցին ըտը շրջա-
կայ տեղուանքը, ու բոլոր
հիւանդները անոր բերին :

36 Եւ կ'աղաչէին անոր,
որ միայն իւր հանդերձին
քղանջքին դպին, և ա-

down out of the ship, he
walked on the water, to
go to Jesus.

30 But when he saw the
wind boisterous, he was
afraid; and beginning to
sink, he cried, saying,
Lord, save me.

31 And immediately Jesus
stretched forth his hand,
and caught him, and said
unto him, O thou of little
faith, wherefore didst thou
doubt?

32 And when they were
come into the ship, the
wind ceased.

33 Then they that were
in the ship came and
worshipped him, saying,
Of a truth thou art the
Son of God.

34 And when they were
gone over, they came into
the land of Gennesaret.

35 And when the men
of that place had know-
ledge of him, they sent out
into all that country round
about, and brought unto
him all that were diseased;

36 And besought him
that they might only touch

հոնք որ դպան՝ բժշկուեցան :

the hem of his garment: and as many as touched were made perfectly whole.

ԳԼՈՒԽ ԺԵ

CHAPTER XV.

1 Ան ատենը Յիսուսի եկան դպիրները ու փարիսեցիները՝ որ Երուսաղեմէն էին, ու բռնի :

1 THEN came to Jesus scribes and Pharisees, which were of Jerusalem, saying,

2 Ինչո՞ւ չու աշակերտներդ ճերերուն աւանդութիւնը զանց կ'ընեն, ինչու որ ձեռքերնին չեն լուար, երբոր հաց կ'ուտեն :

2 Why do thy disciples transgress the tradition of the elders? for they wash not their hands when they eat bread.

3 Ան ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Հապա դուք ինչո՞ւ Աստուծոյ պատուիրանքը զանց կ'ընէք ձեր աւանդութեանը պատճառաւ :

3 But he answered and said unto them, Why do ye also transgress the commandment of God by your tradition?

4 Քանզի Աստուած պատուիրեց ըսելով, Քու հայրդ ու մայրդ պատուէ եւ Ով որ էր հայրը կամ մայրը անիծէ, մահով թող մեռնի :

4 For God commanded, saying, Honour thy father and mother: and, He that curseth father or mother, let him die the death.

5 Բայց դուք կ'ըսէք, Ով որ էր հորը կամ մորը ըսէ թէ Ան բանը որ ինծմէ պիտի շահիս Աստուծոյ արու՛ւր ընծայ է :

5 But ye say, Whosoever shall say to his father or his mother, It is a gift, by whatsoever thou mightest be profited by me;

6 Ու իր հայրը կամ էր մայրը չպատուէ, ապա է. և այսպէս ձեր ա-

6 And honour not his father or his mother, he shall be free. Thus have

ւանդութեանը պատճառաւ Աստուծոյ պատուիրանքը խախտած էք :

ye made the commandment of God of none effect by your tradition.

7 Կեղծաւորներ, այլէկ մարգարէութիւն ըրաւ ձեր վրայ Եսայի ու ըսաւ,

7 Ye hypocrites, well did Esaias prophesy of you, saying,

8 Աս ժողովուրդը Քիս չը թուճեցնեովը զին կը պատուէ, բայց իրենց սիրտը հեռացած զատուած է ինծմէ :

8 This people draweth nigh unto me with their mouth, and honoureth me with their lips; but their heart is far from me.

9 Ու պարսպ տեղը զես կը պաշտեն՝ մարդոց պատուիրած բաները իբէվարդապետութիւն սորվեցընելով :

9 But in vain they do worship me, teaching for doctrines the commandments of men.

10 Իւ ժողովուրդները իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց, Լսեցէք ու միտք աւելէք :

10 And he called the multitude, and said unto them, Hear, and understand:

11 Չէ թէ ինչ որ բերանը կը մտնէ՝ կը պղծէ մարդը, հապա ինչ որ բերանէն կ'ելլէ՝ անիկա կը պղծէ մարդը :

11 Not that which goeth into the mouth defileth a man; but that which cometh out of the mouth, this defileth a man.

12 Ան ատենը իր աշակերտները եկան՝ ըսին իրեն, Գիտես որ փարիսեցիները դայթակղեցան երբոր լսեցին ան խօսքը :

12 Then came his disciples, and said unto him, Knowest thou that the Pharisees were offended, after they heard this saying?

13 Ան ալ պատասխան

13 But he answered and

տայով ըսաւ, Ամէն տունի
որ իմ երկնաւոր Հայրս
չէ անկեր, պիտի խլուի:

14 Թող տուէք անոնք:
Էքէն կոյր են կոյրերու ա-
ռաջնորդ. իսկ թէ որ
կոյրը կոյրին առաջնորդէ,
երկուքն ալ փոքը պիտի
խշան:

15 Եւ Պետրոս պատաս-
խան տայով, անոր ըսաւ,
Մեկնէ մեզի առ առակը:

16 Ըսաւ Յիսուս, Դո՞ւք
ալ տակաւին անմտ եք:

17 Ու չէք հասկնար թէ
ամէն ինչ որ ըրերանը կը
մտնէ՝ փորը կ'երթայ ու
արտաբերոցը կը ձգուի:

18 Բայց ըրնէն էլած
ըսեցրը սրտէն յառաջ
կու գան, և անոնք կը
պղծեն մարդը:

19 Ինչու որ սրտէն կ'ել-
լեն չար խորհուրդներ,
սպանութիւններ, շուռ-
թիւններ, պոռնկութիւն-
ներ, գողութիւններ, սուս-
վկայութիւններ, հայհո-
յութիւններ:

20 Ասոնք են որ կը պղղ-
ծեն մարդը, բայց ան-
լուայ ձեռքով հոյ ուտե-
լը չպղծը մարդը:

said, Every plant, which my
heavenly Father hath not
planted, shall be rooted up.

14 Let them alone: they
be blind leaders of the
blind. And if the blind
lead the blind, both shall
fall into the ditch.

15 Then answered Peter
and said unto him, Declare
unto us this parable.

16 And Jesus said, Are
ye also yet without under-
standing?

17 Do not ye yet under-
stand, that whatsoever en-
tereth in at the mouth
goeth into the belly, and
is cast out into the draught?

18 But those things which
proceed out of the mouth
come forth from the heart;
and they defile the man.

19 For out of the heart
proceed evil thoughts,
murders, adulteries, forni-
cations, thefts, false witness,
blasphemies:

20 These are the things
which defile a man: but
to eat with unwashed
hands defileth not a man.

21 Եւ Յիսուս անկէ էլ-
լելով՝ Տերոսի ու Սիդոնի
կողմերը գնաց:

22 Եւ ա՛յա Գանանացի
կնիկ մը ան սա՛ճմաններէն
էլած՝ կ'աղաղակը անոր
ու կ'ըսէր, Որո՞րմէ ինձի,
Տէր՝ որդի Դաւթի, աղ-
ջիկս դեւէն սաստիկ կը
չարչարուի:

23 Եւ ինքը ընաւ պա-
տասխան մը չտուաւ ա-
նոր. ու իր աղաղակները
մտեհայով կ'աղաղէին ի-
րեն ու կ'ըսէին, Արձա՛կէ
ստիկա, վասն զի մեր ե-
տեւէն կ'աղաղակէ:

24 Եւ ինքը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Ես ու-
րե՛վ չէ չխրկուեցայ՝ բայց
միայն իսրայէլի տանը
կորուած ոչխարներուն:

25 Եւ անիկա կ'աւա-
երկրպագութիւն կ'ընէր
անոր ու կ'ըսէր, Տէր, օգ-
նէ ինձի:

26 Սէ ալ պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Աղէ՛կ չէ
տղոց հացը սունել ու
չուներուն ձգել:

27 Եւ անիկա ըսաւ, Այո,
Տէր, ինչու որ շուներն
ալ իրենց տերոջը սեղանէն
ինկած փշրանքներէն կը
կերակուին:

21 Then Jesus went
thence, and departed into the
coasts of Tyre and Sidon.

22 And, behold, a woman
of Canaan came out of
the same coasts, and cried
unto him, saying, Have
mercy on me, O Lord,
thou Son of David; my
daughter is grievously
vexed with a devil.

23 But he answered her
not a word. And his disci-
ples came and besought
him, saying, Send her away;
for she crieth after us.

24 But he answered and
said, I am not sent but
unto the lost sheep of the
house of Israel.

25 Then came she and
worshipped him, saying,
Lord, help me.

26 But he answered and
said, It is not meet to
take the children's bread,
and to cast it to dogs.

27 And she said, Truth,
Lord: yet the dogs eat of
the crumbs which fall from
their masters' table.

28 Ան ատենը Յիսուս պատասխան տուաւ անոր ու ըսաւ, Ով կին, քու հաւատքը մեծ է, քու ուղածիդ պէս ըլլայ քեզի. և նոյն ժամէն անոր աղջիկը բժշկուեցաւ:

29 Առ Յիսուս անկէ քնաց՝ Գալիլեայի ծովեզերք եկաւ, և լեռը ելլելով՝ հոն նստաւ:

30 Եւ շատ ժողովուրդներ իրեն եկան, որ իրենց հետ ունէին կողեր, կոշորեր, համբեր, հաշմանդամներ և ուրիշ շատեր. ու ձգեցին անոնք Յիսուսի ոտքը, և բժշկեց զանոնք:

31 Անանկ որ ժողովուրդները զարմացան, տեսնելով որ համբերը կը խօսէին, հաշմանդամները կը բժշկուէին, կողերը կը քալէին և կոշորը կը տեսնէին, ու խորայելի Աստուածը կը փառաւորէին:

32 Եւ Յիսուս իր աշակերտները քովը կանչելով ըսաւ, կը խղճամ ատ ժողովուրդին վրայ, ինչու որ հիմա երեք օր է որ իմ

28 Then Jesus answered and said unto her, O woman, great is thy faith: be it unto thee even as thou wilt. And her daughter was made whole from that very hour.

29 And Jesus departed from thence, and came nigh unto the sea of Galilee; and went up into a moutain, and sat down there.

30 And great multitudes came unto him, having with them those that were lame, blind, dumb, maimed, and many others, and cast them down at Jesus' feet; and he healed them:

31 Inasmuch that the multitude wondered, when they saw the dumb to speak, the maimed to be whole, the lame to walk, and the blind to see: and they glorified the God of Israel.

32 Then Jesus called his disciples unto him, and said, I have compassion on the multitude, because they continue with me

քսով են, և բան մը չունին ուտելու. ու անոնք անօթի արձակելէ մ' ուզեր, չըլլայ որ ճամբան մարին:

33 Իսկ աշակերտները անոր ըսին, Մենք անապատի մէջ ուսկից պիտի ունենանք այնչափ հաց, որ այսչափ լազմութիւնը կշտացնենք:

34 Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց, Քանի՞ նկանակ ունիք. անոնք ալ ըսին, Եօթը, ու քանի մը մանր ձուկեր:

35 Եւ հրաման ըրաւ ժողովուրդին որ գետնին վրայ նստին:

36 Ու եօթը նկանակը և ձուկերը առաւ, քոհացաւ և կտրեց ու տուաւ աշակերտներուն, աշակերտներն ալ ժողովուրդին:

37 Կերան ամէնքը և կըշտացան, ու եօթը զամբիւղ լեցուն՝ աւելցած կտորուանքները վերցուցին:

38 Եւ անոնք որ կերան՝ չորս հազար էրիկ մարդիկ էին՝ կնիկներէն և տղաքներէն ի զատ:

now three days, and have nothing to eat: and I will not send them away fasting, lest they faint in the way.

33 And his disciples say unto him, Whence should we have so much bread in the wilderness, as to fill so great a multitude?

34 And Jesus saith unto them, How many loaves have ye? And they said, Seven, and a few little fishes.

35 And he commanded the multitude to sit down on the ground.

36 And he took the seven loaves and the fishes, and brake them, and gave to his disciples, and the disciples to the multitude.

37 And they did all eat, and were filled: and they took up of the broken meat that was left seven baskets full.

38 And they that did eat were four thousand men, beside women and children,

39 Ու երբոր փողովոր-
դը արձակեց, նաւը մտաւ
ու Մագդաղայի սահման-
ները եկաւ:

ԳԼՈՒԽ ԺԶ

1 Եւ փարիսեցիները ու
սագուկեցիները քօփը ե-
կան, փորձելով իրմէն կ'ու-
զէին որ երկինքէն նշան մը
ցուցընէ իրենց:

2 Անիկա պատասխան
տուաւ ու ըստ անոնց,
Երբոր իրիկուն կ'ըլլայ,
կ'ըսէք թէ Պարզ պիտի
ըլլայ, ինչու որ երկինքը
կարմրած է:

3 Եւ առտուանց՝ Սուօր
մրբիկ պիտի ըլլայ, ինչու
որ երկինքը միգպպատ ու
կարմրած է: Կեղծաւոր-
ներ, երկինց երեսը քննե-
լը գիտէք, բայց ժամա-
նակներուն նշանները չէք
կրնար գէտնալ:

4 Չար ու շնացող սպգը
նշան կ'ուզէ, և սորէլ
նշան պիտի չարուի անոր,
բայց Յովնան մարգարէին
նշանը. և թողուց անոնք
ու գնաց:

5 Ու երբոր իր աշա-
կերաները անգիի կողմը

39 And he sent away the
multitude, and took ship,
and came into the coasts
of Magdala.

CHAPTER XVI.

1 THE Pharisees also
with the Sadducees came,
and tempting desired him
that he would shew them
a sign from heaven.

2 He answered and said
unto them, When it is
evening, ye say, *It will be*
fair weather: for the sky
is red.

3 And in the morning,
It will be foul weather to
day: for the sky is red
and lowering. O ye hypo-
crites, ye can discern the
face of the sky; but can
ye not discern the signs
of the times?

4 A wicked and adul-
terous generation seeketh
after a sign; and there
shall no sign be given
unto it, but the sign of
the prophet Jonas. And
he left them, and departed.

5 And when his disciples
were come to the other

անցան՝ Հաց առնելու մո-
ցեր էին:

6 Եւ Յիսուս անոնց ըստւ,
Նայեցէք ու զգուշացէք
փարիսեցւոց և սագուկեց-
ւոց խմորէն:

7 Անոնք մէջերնին կր
խորհէին ու կ'ըսէին թէ
Հաց չըբերնք հեռերէն:

8 Իսկ Յիսուս անոնց խ-
հարդ գիտնայով ըստւ
անոնց, Մէջերնիդ ինչու
կը խորհէք, թերահաւատ-
ներ, թէ Հաց չառւիք:

9 Տակաւին չէք հասկը-
նար և չէք յիշեր հինգ
նկանակը՝ հինգ հազարին,
ու քանի կողով վերցու-
ցիք:

10 Ո՛չ ալ եօթը նկանա-
կը՝ չորս հազարի, ու քա-
նի զամբիւղ վերցուցիք:

11 Ի՞նչպէս չէք հասկը-
նար թէ ես հացի համար
չըսի ձեզի՝ փարիսեցւոց և
սագուկեցւոց խմորէն
զէշչ կենալ:

side, they had forgotten
to take bread.

6 Then Jesus said unto
them, Take heed and
beware of the leaven of
the Pharisees and of the
Sadducees.

7 And they reasoned
among themselves, saying,
It is because we have taken
no bread.

8 *Which* when Jesus per-
ceived, he said unto them,
O ye of little faith, why
reason ye among your-
selves, because ye have
brought no bread?

9 Do ye not yet under-
stand, neither remember
the five loaves of the five
thousand, and how many
baskets ye took up?

10 Neither the seven
loaves of the four thou-
sand, and how many
baskets ye took up?

11 How is it that ye do
not understand that I
spake it not to you con-
cerning bread, that ye
should beware of the
leaven of the Pharisees
and of the Sadducees?

12 Ան ատենը հասկըցան որ հացի խմորէն զգուշանալ չըսաւ, հապա փարեմսեցւոց ու սադուկեցւոց վարդապետութենէն:

13 Եւ Յիսուս փելիպպոսի կեսարիպոլի կողմերը երթալով, եր աշակերտներուն հարցուց ու ըսաւ, Մարդիկ ո՞վ կ'ըսեն թէ եմ ես Որդի մարդի:

14 Ան անոնք ըսին, Ո մանք մ'ընէն Յէ Յովհաննէս մկրտիչն ես, ուրիշները՝ Եղիան, ուրիշներն ալ՝ Երեմիան կամ մարգարեաներէն մէկը:

15 Ըսաւ անոնց, Հապա դուք ինձի համար ո՞վ կ'ըսէք թէ եմ:

16 Սիմոն Պետրոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Դուն ես Քրիստոս կենդանի Աստուծոյ Որդին:

17 Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ աւոր, Երանի քեզ, Սիմոն, Յովնանի որդի, ինչու որ մարմինը և արևնը քեզի չյայտնեց առիւմ, հապա եմ Հայրս որ երկինքն է:

18 Եւ ես քեզի կ'ըսեմ

12 Then understood they how that he bade them not beware of the leaven of bread, but of the doctrine of the Pharisees and of the Sadducees.

13 When Jesus came into the coasts of Cesarea Philippi, he asked his disciples, saying, Whom do men say that I, the Son of man, am?

14 And they said, Some say that thou art John the Baptist; some, Elias; and others, Jeremias, or one of the prophets.

15 He saith unto them, But whom say ye that I am?

16 And Simon Peter answered and said, Thou art the Christ, the Son of the living God.

17 And Jesus answered and said unto him, Blessed art thou, Simon Bar-jona: for flesh and blood hath not revealed it unto thee, but my Father which is in heaven.

18 And I say also unto

որ Դուն Պետրոս ես, ուսա վէմին վրայ պիտի շինեմ իմ եկեղեցիս, և դժպիքին դռները անիկա պիտի չյայթեն:

19 Աւ երկնից թագաւորութեան բանալիները քեզի պիտի տամ. և ինչ որ երկրի վրայ կապես, երկնից մէջ կապուած պիտի ըլլայ. ու ինչ որ երկրի վրայ արձակես, երկնից մէջ արձակուած պիտի ըլլայ:

20 Ան ատենը աշակերտներուն պատուեցրց, որ մէկու մը ըսեն թէ ինքը Քրիստոսն է:

21 Անկէ ետեւ սկսաւ Յիսուս իր աշակերտներուն ցուցնել թէ պետք է որ ինքը Երուսաղէմ երթայ, ու շատ չարչարանքներ կրէ ծերերէն և քահանայապետներէն ու դպիրներէն, և սպանուի, ու երրորդ օրը յարութիւն առնէ:

22 Եւ Պետրոս մէկի յաւաւ զանիկա, և սկսաւ յանդիմանել զանիկա ու ըսել, Քաւ լեցի քեզ, Տէր, սա բանը քեզի չըլլայ:

23 Եւ ինքը դառնայով Պետրոսին ըսաւ, Ետիս

thee, That thou art Peter, and upon this rock I will build my church; and the gates of hell shall not prevail against it.

19 And I will give unto thee the keys of the kingdom of heaven: and whatsoever thou shalt bind on earth shall be bound in heaven; and whatsoever thou shalt loose on earth shall be loosed in heaven.

20 Then charged he his disciples that they should tell no man that he was Jesus the Christ.

21 From that time forth began Jesus to shew unto his disciples, how that he must go unto Jerusalem, and suffer many things of the elders and chief priests and scribes, and be killed, and be raised again the third day.

22 Then Peter took him, and began to rebuke him, saying, Be it far from thee, Lord: this shall not be unto thee.

23 But he turned, and said unto Peter, Get thee

գնա, Սատանայ, ինծի դայթակղուծ իւնն ես դուն. ինչու որ Աստուծոյ բաները չես մտածեր, հասցա մարդոց բաները :

24 Սն ասեալը Յիսուս էր աշակերտներուն ըսաւ, թէ որ մէկը իմ ետեւէս գալ կ'ուզէ, թող էր անձը ուրանայ և էր խաչը վերցընէ ու իմ ետեւէս գայ :

25 Վասն զի ով որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցընել, պիտի կորսնցընէ անկալ. և ով որ ինծի համար էր անձը կը կորսնցընէ, պիտի գտնէ զանկալ :

26 Քանզի ինչ կը շահի մարդ մը թէ որ բոլոր աշխարհը վաստակի և էր անձը կորսնցընէ, կամ էր անձին համար ինչ ազատ. չէք պիտի տայ մարդ :

27 Վասն զի Որդին մարդոյ էր Հօրը փառքովը պիտի գայ էր հրեշտակներուն հետ, և ան ասեալը ամէն մէկուն էր գործքերուն համեմատ հատուցում պիտի ընէ :

28 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձե. զի որ Հոս ներկայ եղողն ներքն մէկ քանիները կան որոնք մահուան համը պի-

behind me, Satan: thou art an offence unto me: for thou savourest not the things that be of God, but those that be of men.

24 Then said Jesus unto his disciples, If any man will come after me, let him deny himself, and take up his cross, and follow me.

25 For whosoever will save his life shall lose it: and whosoever will lose his life for my sake shall find it.

26 For what is a man profited, if he shall gain the whole world, and lose his own soul? or what shall a man give in exchange for his soul?

27 For the Son of man shall come in the glory of his Father with his angels; and then he shall reward every man according to his works.

28 Verily I say unto you, There be some standing here, which shall not taste of death, till they see the

տի չառնեն, մինչև որ տեսնեն Որդին մարդոյ էր թագաւորուծ իւնովը կած :

ԳԼՈՒԽ ԺԷ

1 Ե վեց օրէն ետեւ Յիսուս էր հետը առաւ Պետրոսը ու Յակոբոսը և անոր եղբայրը Յովհաննէսը, ու անոնք մէկ բարձր լեռ մը հանեց առանձին :

2 Եւ անոնց առջեւը պլակերպեցաւ, ու էր երէ. որ փայլեցաւ արեգակի պէս, ու էր հանդերձները ճերմըկան լուսոյ պէս :

3 Եւ ասջ երեւցան ա. նոնց Մովսէս ու Եղիա, ու էր հետը կը խօսէին :

4 Պատասխան առաւ Պետրոս ու ըսաւ Յիսուսին, Տէր, աղէկ է որ հոս կենանք. թէ որ կ'ուզես, երեք խրճիթ շինենք հոս, մէկը քեզի և մէկը Մովսէսին, ու մէկը Եղիային :

5 Եւ քանի որ անկալ կը խօսէր, ասջ լուսաւոր ամպ մը անոնց վրայ հոսանի եղաւ. և ասջ ամպէն ձայն մը եկաւ ըսելով, Ասիկա է իմ սերելի Որդին որուն

Son of man coming in his kingdom.

CHAPTER XVII.

1 AND after six days Jesus taketh Peter, James, and John his brother, and bringeth them up into a high mountain apart,

2 And was transfigured before them: and his face did shine as the sun, and his raiment was white as the light.

3 And, behold, there appeared unto them Moses and Elias talking with him,

4 Then answered Peter, and said unto Jesus, Lord, it is good for us to be here: if thou wilt, let us make here three tabernacles; one for thee, and one for Moses, and one for Elias.

5 While he yet spake, behold, a bright cloud overshadowed them: and behold a voice out of the cloud, which said, This is

Հաւաներ եմ, ատոր մտիկ
ըբէբ :

6 Աշակերտները երբոր
լսեցին՝ երեսնուն վրային.
կան ու խիստ վախցան :

7 Եւ Յիսուս մօտենալով
դպաւ անոնց ու ըսաւ,
Ելէք ու մի վախ՛նաք :

8 Աչքերնին վերցուցին ու
մէկը չտեսան, բայց միայն
Յիսուսը :

9 Ու երբոր ան լեռնէն
վար կ'իջնէին, Յիսուս
պատուիրեց անոնց ու
ըսաւ, Ատ տեսիրը մար-
դու մի զրուցէք, մինչեւ
Որդին մարդոյ մեռնեցերէն
յարուածիւն առնէ :

10 Եւ իր աշակերտները
իբն հարցուցին ու ըսին,
Ուրեմն ինչո՞ւ համար
դպիրները կ'ըսեն թէ
Պէտք է որ առաջ Եղիան
Գայ :

11 Պատասխան տուաւ
Յիսուս ու ըսաւ անոնց,
Յիրաւի առաջ Եղիան
կու գայ և ամէն բան կար-
գի կը դնէ :

12 Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ
Եղիան արդէն եկած է,
և անիկա չճանչցան, հա-
պա ինչ որ ուղեցին՝ ըրին

my beloved Son, in whom
I am well pleased; hear
ye him.

6 And when the disciples
heard it, they fell on their
face, and were sore afraid.

7 And Jesus came and
touched them, and said,
Arise, and be not afraid.

8 And when they had
lifted up their eyes, they
saw no man, save Jesus
only.

9 And as they came down
from the mountain, Jesus
charged them, saying, Tell
the vision to no man,
until the Son of man be
risen again from the dead.

10 And his disciples asked
him, saying, Why then
say the scribes that Elias
must first come?

11 And Jesus answered
and said unto them, Elias
truly shall first come, and
restore all things.

12 But I say unto you,
That Elias is come already,
and they knew him not,
but have done unto him

անոր . անանկ ալ Որդին
մարդոյ անոնցմէ պետի
չարչարուել :

13 Ան ատենը հասկըցան
աշակերտները, որ Յով-
Հաննէս մկրտչին համար
ըսաւ անոնց :

14 Ու երբոր ժողովուր-
դին քովը եկան, մարդ մը
մօտեցաւ անոր, և ծնկան
վրայ դալով՝ կ'ըսէր, Տէր .
Իմ որդւոյս ողորմէ, որ կը
լուսնոտի և չարաչար կը
տանջուի, քանզի շատ ան-
գամ կրակի մէջ կ'իջնայ
ու շատ անգամ ջուրի
մէջ :

15 Եւ անիկա քու աշա-
կերտներուդ բերի, ու
չըրցան զանիկա բժշկել :

16 Յիսուս պատասխան
տուաւ ու ըսաւ, Ով ան-
հաւատ և խտորեալ
աղբ, մինչեւ երբ ձեզի հետ
պիտի ըլլամ, մինչեւ երբ
ձեզի պիտի համբերեմ .
զոնիկա հոս ինծի բերէք :

17 Եւ Յիսուս ստոտեց
անոր, ու դէտը անիկ ե-
լաւ, և բժշկուեցաւ տղան
նոյն ժամէն :

18 Ան ատենը աշակերտ-
ները առանձին Յիսուսի

whatsoever they listed.
Likewise shall also the
Son of man suffer of them.

13 Then the disciples
understood that he spake
unto them of John the
Baptist.

14 And when they were
come to the multitude,
there came to him a certain
man, kneeling down to
him, and saying,

15 Lord, have mercy on
my son; for he is lunatic,
and sore vexed: for oft-
times he falleth into the
fire, and oft into the water.

16 And I brought him to
thy disciples, and they
could not cure him.

17 Then Jesus answered
and said, O faithless and
perverse generation, how
long shall I be with you?
how long shall I suffer
you? bring him hither to me.

18 And Jesus rebuked
the devil; and he departed
out of him: and the child
was cured from that very
hour.

19 Then came the dis-
ciples to Jesus apart, and

քովը երթալով ըսին, Մենք ինչո՞ւ չկրցանք անիկա հասնել:

19 Եւ Յիսուս ըսաւ տանոց, Ձեր թերահաւատութեանը համար. քանի զի ճշմարտ կ'ըսեմ ձեզի, թէ որ մանանեխի հասի չափ հաւատք ունենայ, աս լեռանս պիտի ըսէք, ասկէ անդին փոխադրուէ, և պիտի փոխադրուի. ու բան մը անհնարին պիտի չըլլայ ձեզի:

20 Սակայն աս տեսալք որքէ որք չէլլեր, ըսցան միայն աղօթքով և ծոմապահով թեամք:

21 Ու երբոր անոնք գաւ լիլեսայի մէջ կը պտորտէին Յիսուս ըսաւ անոց, Որդին մարդոց պիտի մատնուի մարդոց ձեռքը,

22 Եւ զանիկա պիտի մեռցնեն, ու երբորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ. ու խիստ արժանեցան:

23 Երբոր անոնք կափառնայում եկան, երկրորամեան որդի առնողները Պետրոսին եկան ու ըսին, Ձեր վարդապետը երկրորամեանը չը՞հատուցաներ. և անիկա ըսաւ, Այո, ինչ որ արդար է:

said, Why could not we cast him out?

20 And Jesus said unto them, Because of your unbelief: for verily I say unto you, If ye have faith as a grain of mustard seed, ye shall say unto this mountain, Remove hence to yonder place; and it shall remove: and nothing shall be impossible unto you.

21 Howbeit this kind goeth not out but by prayer and fasting.

22 And while they abode in Galilee, Jesus said unto them, The Son of man shall be betrayed into the hands of men:

23 And they shall kill him, and the third day he shall be raised again. And they were exceeding sorry.

24 And when they were come to Capernaum, they that received tribute money came to Peter, and said, Doth not your master pay tribute?

24 Ու երբոր տունը մտաւ, Յիսուս անոր դէմը ելաւ ու ըսաւ, Քեզի ինչպէս կ'երեւնայ, Սիմոն, երկրիս թագաւորները որմէն կ'առնեն հարկը կամ տուրքը, իրենց որդիներէն թէ օտարներէն:

25 Պետրոս անոր ըսաւ թէ Օտարներէն. Յիսուս անոր ըսաւ, Ուրեքն որդիքը ազատ են:

26 Բայց չըլլայ որ անոնք դայ թակղեցնենք, դնածովը և կարծի ձգէ, ու առջի ձուկը որ կ'իլլէ՛ առ, և անոր բերանը բանայով սատար մը պիտի դանեն. զանիկա առ՝ անոց տուրքն ձի և քեզի համար:

25 He saith, Yes. And when he was come into the house, Jesus prevented him, saying, What thinkest thou, Simon? of whom do the kings of the earth take custom or tribute? of their own children, or of strangers?

26 Peter saith unto him, Of strangers. Jesus saith unto him, Then are the children free.

27 Notwithstanding, lest we should offend them, go thou to the sea, and cast a hook, and take up the fish that first cometh up; and when thou hast opened his mouth, thou shalt find a piece of money: that take, and give unto them for me and thee.

ԳԼՈՒԽ ԺԸ

CHAPTER XVIII.

1 Մոյն ժամանակը աս շակերտները Յիսուսի քովը եկան ու ըսին, Ո՞վ է մեծ երկնից թագաւորութեանը մէջ:

2 Եւ Յիսուս աղայ մը կանչեց իրեն, զանիկա աս

1 AT the same time came the disciples unto Jesus, saying, Who is the greatest in the kingdom of heaven?

2 And Jesus called a little child unto him, and

նոնց մէջտեղը կայնեցոց,

3 Ուրաս, ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, Թե որ դարձի չգար և տղսց պէս չըլլաք, երկինց թագաւորութիւնը բնաւ պիտի չմտնէք:

4 Ուստի ով որ իր անձը աս տղուն պէս խոնարհեցընէ, անիկա է մեծ երկինց թագաւորութեանը մէջ:

5 Եւ ով որ ասանկ տղայ մը բնորունի իմ անունովս, զիս կ'ընդունի:

6 Եւ ով որ գայթակղեցընէ աս պղտիկներուն մէկը որ ինձի կը հաւատան, աղէկ է անոր որ իր պարանոցէն իշու ուղացիք քար մը կախուի, ու ձուկուն անդունդին մէջ ընկը ըմ:

7 Վասյ աշխարհին գայթակղութիւններու պատճառաւ վասն զի հարկ է որ գայթակղութիւնները գան, բայց վայ ան մարդուն որուն ձեռքովը գայթակղութիւնը կու գայ:

8 Արդ թէ որ քու ձեռքդ կամ ոտքդ քեզ կը գայթակղեցընէ, կտրէ անիկա

set him in the midst of them,

3 And said, Verily I say unto you, Except ye be converted, and become as little children, ye shall not enter into the kingdom of heaven.

4 Whosoever therefore shall humble himself as this little child, the same is greatest in the kingdom of heaven.

5 And whoso shall receive one such little child in my name receiveth me.

6 But whoso shall offend one of these little ones which believe in me, it were better for him that a millstone were hanged about his neck, and that he were drowned in the depth of the sea.

7 Woe unto the world because of offences! for it must needs be that offences come; but woe to that man by whom the offence cometh!

8 Wherefore if thy hand or thy foot offend thee, cut them off, and cast

ու քեզմէ ձգէ. աղէկ է քեզի կաղ կամ պակասաւոր մտնել կեանքը, քան թէ երկու ձեռք կամ երկու ոտք ունենայլ ու յաւիտենական կրակին մէջը ձգուի:

9 Եւ թէ որ աչքդ քեզ կը գայթակղեցընէ, հանէ անիկա և քեզմէ ձգէ. աղէկ է քեզի մէկ աչքով կեանքը մտնել, քան թէ երկու աչք ունենայլ ու կրակին գեհեմնը ձգուի:

10 Ձգոյշ կեցեք որ չանորդէք աս պղտիկներէն մէկը. քանզի կ'ըսեմ ձեզ որ երկինց մէջ անոնց հրեշտակները միշտ կը տեսնեն իմ հօրս երեսը որ երկինքն է:

11 Ինչու որ Որդին մարդոյ եկաւ կորսուածը փրկելու:

12 Ի՞նչպէս կերենայ ձեզի թէ որ մարդ մը հարիւր ոչխար ունենայ, և ասոնց մէկը մոլորի, ինչուո՞ւն. ունիւր ոչխար լեռները չը ձգէր, ու երթար մոլորածը փնտռեր:

them from thee: it is better for thee to enter into life halt or maimed, rather than having two hands or two feet to be cast into everlasting fire.

9 And if thine eye offend thee, pluck it out, and cast it from thee: it is better for thee to enter into life with one eye, rather than having two eyes to be cast into hell fire.

10 Take heed that ye despise not one of these little ones; for I say unto you, That in heaven their angels do always behold the face of my Father which is in heaven.

11 For the Son of man is come to save that which was lost.

12 How think ye? if a man have a hundred sheep, and one of them be gone astray, doth he not leave the ninety and nine, and goeth into the mountains, and seeketh that which is gone astray?

13 Եւ թէ որ գտնելու ըլլայ զանիկա, ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզին որ աւելի ուրախ կ'ըլլայ անոր վրայ, քան թէ հինասունուինին որ մարդած չեն:

14 Ասանկ ալ ձեր երկնաւոր Հայրը չհաճեր որ աս պզտիկներէն մէկը կորսուի:

15 Թէ որ քու եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ, քնա յանդիմանէ անիկա՝ երբոր գուն և ան մինակ էք. թէ որ քեզի մոտիկ ընէ, շահեցար քու եղբայրդ:

16 Հապա թէ որ մոտիկ չընէ իւրի, քու ճեռդ մէկ «-րէն մը կամ երկուք ալ առ, որ երկուս կամ երեք վկաներու բերնէ ամէն բան հաստատուի:

17 Եւ թէ որ անոնց ալ մոտիկ չընէ, եկեղեցիին ըսէ. Եսկ թէ որ եկեղեցիին ալ մոտիկ չընէ, հեթանոսի ու մարգաւորի պէս թող ըլլայ քեզի:

18 Եւ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձե.

13 And if so be that he find it, verily I say unto you, he rejoiceth more of that *sheep*, than of the ninety and nine which went not astray.

14 Even so it is not the will of your Father which is in heaven, that one of these little ones should perish.

15 Moreover if thy brother shall trespass against thee, go and tell him his fault between thee and him alone: if he shall hear thee, thou hast gained thy brother.

16 But if he will not hear thee, then take with thee one or two more, that in the mouth of two or three witnesses every word may be established.

17 And if he shall neglect to hear them, tell *it* unto the church: but if he neglect to hear the church, let him be unto thee as a heathen man and a publican.

18 Verily I say unto you,

զի, Երկրի վրայ ինչ որ կապէք, երկնից մէջ կապուած պիտի ըլլայ. ու երկրի վրայ ինչ որ արձակէք, երկնից մէջ արձակուած պիտի ըլլայ:

19 Դարձեալ կ'ըսեմ ձե. զի, թէ որ ձեզմէ երկու հոգի երկրի վրայ միաբանին ամէն ինչ բանի համար որ ինդրեն, պիտի ըլլայ անոնց իմ Հորմէս՝ որ երկնքն է:

20 Քանզի ուր որ երկու կամ երեք հոգի ժողովուած ըլլան իմ անունով, հոն եմ ես անոնց մէջը:

21 Ան առեղ Պետրոս մտաեցաւ անոր ու ըսաւ, Տէր, քանի՞ անգամ թէ որ եղբայրս ինծի դէմ մեղանչէ՝ ներեմ անոր. մինչեւ ե՞տ թը անգամ:

22 Յետու անոր ըսաւ, Քեզի չեմ ըսեր թէ մինչեւ ետ թը անգամ անգամ ետ թը:

23 Ասոր համար երկնից թագաւորութիւնը կը նըմանի թագաւորի մը, որ իր ծառաներէն հաշիւ առնելու զեց:

24 Ու երբոր սկսաւ առ.

Whatsoever ye shall bind on earth shall be bound in heaven; and whatsoever ye shall loose on earth shall be loosed in heaven.

19 Again I say unto you, That if two of you shall agree on earth as touching any thing that they shall ask, it shall be done for them of my Father which is in heaven.

20 For where two or three are gathered together in my name, there am I in the midst of them.

21 Then came Peter to him, and said, Lord, how oft shall my brother sin against me, and I forgive him? till seven times?

22 Jesus saith unto him, I say not unto thee, Until seven times: but, Until seventy times seven.

23 Therefore is the kingdom of heaven likened unto a certain king, which would take account of his servants.

24 And when he had

նել, տասը հազար տա- ղանդի պարտական մը բե- րուեցաւ իրեն :

begun to reckon, one was brought unto him, which owed him ten thousand talents.

25 Բայց անիկա վճարե- լու կարողութիւն չունե- նալով, իր տէրը հրաման ըրաւ որ անիկա և անոր կենը ու որդիքը և անոր բոլոր ունեցածը ծախուի, ու պարտը վճարուի :

25 But forasmuch as he had not to pay, his lord commanded him to be sold, and his wife, and children, and all that he had, and payment to be made.

26 Իսկ ծառան անոր առ- ջեւը իյնալով երկրպա- գութիւն կ'ընէր ու կ'ըսէր, Տէր, համբերէ ինծի և ա- մէնը քեզի կը վճարեմ :

26 The servant therefore fell down, and worshipped him, saying, Lord, have patience with me, and I will pay thee all.

27 Եւ ան ծառային տէ- րը վրան խղճալով արձա- կեց զանիկա, ու պարտքը շնորհեց անոր :

27 Then the lord of that servant was moved with compassion, and loosed him, and forgave him the debt.

28 Եւ նոյն ծառան ելաւ, իր ծառայակիցներէն մէկը գտաւ որ իրեն հարիւր դահեկան պարտք ունէր, ու զանիկա բռնելով կը խեղդէր ու կ'ըսէր, Վճա- րէ ինծի ունեցած պարտքդ :

28 But the same servant went out, and found one of his fellow servants, which owed him a hundred pence: and he laid hands on him, and took him by the throat, saying, Pay me that thou owest.

29 Ուստի անոր ծառա- յակիցը անոր ոտքը ինկաւ, կ'աղաչէր անոր ու կ'ըսէր,

29 And his fellow servant fell down at his feet, and besought him, saying, Have

համբերէ ինծի ու քեզի կը վճարեմ :

patience with me, and I will pay thee all.

30 Եւ ինքը չէր ուզէր, հապա զնաց բանտը դը- րաւ զանիկա, մինչեւ որ պարտքը վճարէ :

30 And he would not: but went and cast him into prison, till he should pay the debt.

31 Երբոր իր ծառայակից- ները տեսան եղած բանե- րը, խիտ տրտմեցան, ու եկան իրենց տիրոջը հա- կըցուցին բոլոր եղածը :

31 So when his fellow servants saw what was done, they were very sorry, and came and told unto their lord all that was done.

32 Այն ատենը անոր տէ- րը կանչեց զանիկա ու ըսաւ անոր, Չար ծառայ, ան բոլոր պարտքը եւ քե- զի շնորհեցի՝ ինծի աղաչե- լուդ համար :

32 Then his lord, after that he had called him, said unto him, O thou wicked servant, I forgave thee all that debt, because thou desiredst me:

33 Որե՞ն պետք չէր քե- զի ալ քու ծառայակիցդ ողորմիլ, ինչպէս որ ես քեզի ողորմեցայ :

33 Shouldst not thou also have had compassion on thy fellow servant, even as I had pity on thee?

34 Եւ անոր տէրը բարկա- նալով՝ դահիճներուն մատ- նեց զանիկա, մինչեւ որ բոլոր պարտքը վճարէ :

34 And his lord was wroth, and delivered him to the tormentors, till he should pay all that was due unto him.

35 Ասանկ ալ իմ երկ- նաւոր Հայրս պիտի ընէ ձեզի, թէ որ ձեր սրտե- րէն չէք ներեր ամէն մէկդ իր եղբորը իրենց յանցանք- ները :

35 So likewise shall my heavenly Father do also unto you, if ye from your hearts forgive not every one his brother their tres- passes.

ԳԼՈՒԻ . ԺԹ

CHAPTER XIX.

1 Ու եղաւ որ երբ Յիսուս աս խօսքերը լսնուց, Գալիլեայէն ելաւ ու եկաւ Հրեաստանի սահմանները Յորդանանու անդիկ կողմը:

1 AND it came to pass, that when Jesus had finished these sayings, he departed from Galilee, and came into the coasts of Judea beyond Jordan;

2 Եւ անոր ետեւէն շատ ժողովուրդներ գացին, ու հոն բժշկեց զանոնք:

2 And great multitudes followed him; and he healed them there.

3 Եւ փարիսեցիները ասնոր մօտենալով զանիկա կը փորձէին՝ ու կ'ըսէին թէ Արժան է որ մարդ մը իր կնիկը արձակէ ամէն պատճառի համար:

3 The Pharisees also came unto him, tempting him, and saying unto him, Is it lawful for a man to put away his wife for every cause?

4 Անիկա ալ պատասխան տուաւ ու անոնց ըսաւ, Չէք կարդացեր թէ ան որ սկիզբէն ստեղծեց, արոււ է էգ ստեղծեց անոնք՝ ու ըսաւ:

4 And he answered and said unto them, Have ye not read, that he which made them at the beginning made them male and female,

5 Ասոր համար մարդ էր հայրը ու մայրը պիտի ձգէ և իր կնիկանը պիտի յարի, ու երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան:

5 And said, For this cause shall a man leave father and mother, and shall cleave to his wife: and they twain shall be one flesh?

6 Ուստի ալ երկուք չեն, հասպ մէկ մարմին. ուրիշն ան որ Աստուած միաւորեց՝ մարդ թող չլսատէ:

6 Wherefore they are no more twain, but one flesh. What therefore God hath joined together, let not man put asunder.

7 Ըսին իրեն, Հասպ Մովսէս ինչո՞ւ պատուիրեց արձակման թուղթ տալ և արձակել:

7 They say unto him, Why did Moses then command to give a writing of divorcement, and to put her away?

8 Ըսաւ անոնց, Մովսէս ձեք սրտերուն կարծրութեանը համար ձեզի հրաման տուաւ կնիկներնիդ արձակել, ըսյց սկիզբէն անանկ չէղաւ:

8 He saith unto them, Moses because of the hardness of your hearts suffered you to put away your wives: but from the beginning it was not so.

9 Սակայն ձեզի կ'ըսեմ, Ով որ առանց պոռնկութեան պատճառի իր կնիկը արձակէ և ուրիշ մը առնէ, շնութիւն կ'ընէ. և ով որ արձակուածը առնէ՝ շնութիւն կ'ընէ:

9 And I say unto you, Whosoever shall put away his wife, except it be for fornication, and shall marry another, committeth adultery: and whoso marrieth her which is put away doth commit adultery.

10 Իր աշակերտները ըսին իրեն, Թէ որ առանկ ըսն կայ էրկան ու կնիկան մէջտեղը՝ չամուսնանալը աղէկ է:

10 His disciples say unto him, If the case of the man be so with his wife, it is not good to marry.

11 Եւ ինքը անոնց ըսաւ, Ամէնք բաւական չեն աս ըսնին, հասպ անոնք՝ որոնց տրուած է:

11 But he said unto them, All men cannot receive this saying, save they to whom it is given.

12 Ինչու որ կան ներքինիներ՝ որ երէն մօրը որովայնէն անանկ ծնան, և կան ներքինիներ՝ որ մարդոցմէ ներքինի եղան, և կան ներքինիներ՝ որ ինք.

12 For there are some eunuchs, which were so born from their mother's womb: and there are some eunuchs, which were made

գինքնին ներքին ըրին երկնից թագաւորութեանը համար: ով որ կրնայ տանիլ թող տանի:

13 Սն ատենը մանր տղաք բերուեցան իրեն, որ անոնց վրայ ձեռք դնէ և աղօթք ընէ, ու աշակերտները կը յանդիմանէին զանոնք:

14 Բայց Յիսուս ըսաւ, Թող տուէք աս մանր տղոցը, և մի արգիլէք ատենք ինծի գալին, ինչու որ երկնից թագաւորութիւնը ատանկներունն է:

15 Իւ անոնց վրայ ձեռք դնելէն ետեւ դնաց անկէ:

16 Իւ ահա մէկը մտնեալով ըսաւ անոր, Բարի վարդապետ, ինչ բարի գործեմ, որ յաւիտեական կեանքը ընդունիմ:

17 Իւ անիկա ըսաւ ատոր, Ինչո՞ւ զիս բարի կ'անուանես. մէկէն ի զատ բարի չկայ, ոչ է Աստուած. հետպա թէ որ կ'ուզես կեանքը մտնել, պատուիրանքները պահէ:

eunuchs of men: and there be eunuchs, which have made themselves eunuchs for the kingdom of heaven's sake. He that is able to receive it, let him receive it.

13 Then were there brought unto him little children, that he should put his hands on them, and pray: and the disciples rebuked them.

14 But Jesus said, Suffer little children, and forbid them not, to come unto me; for of such is the kingdom of heaven.

15 And he laid his hands on them, and departed thence.

16 And, behold, one came and said unto him, Good Master, what good thing shall I do, that I may have eternal life?

17 And he said unto him, Why callest thou me good? there is none good but one, that is, God: but if thou wilt enter into life, keep the commandments.

18 Ըսաւ անոր, Որո՞նք. և Յիսուս ըսաւ, Ասոնք. Սպանութիւն մի ընէր, Շնութիւն մի ընէր, Գողութիւն մի ընէր, Սուտ վկայութիւն մի ընէր,

19 Քու հայրդ ու մայրդ պատուէ, և քու ընկերդ քու անձիդ պէս սիրես:

20 Պատանին ըսաւ անոր, Ատենք ամէնը մանկութեանէս ի վեր պահէր եմ. այլ ինչ բանով պակաս եմ:

21 Ըսաւ անոր Յիսուս, Թէ որ կ'ուզես կատարեալ ըլլալ, գնա ունեցածդ ծախէ և տուր աղքատներուն, ու երկնիքը գանձ պիտի ունենաս, և եկուր իմ ետեւէս:

22 Երբոր պատանին խօսքը լսեց, արտմած դէնաց, ինչու որ շատ ստացուածք ունէր:

23 Իւ Յիսուս ըսաւ ատոր, ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ հարուստ ար դժուարաւ պիտի մտնէ երկնից թագաւորութիւնը

24 Գարձեալ կ'ըսեմ ձեզի, Գիւրինն է որ ուղար

18 He saith unto him, Which? Jesus said, Thou shalt do no murder, Thou shalt not commit adultery, Thou shalt not steal, Thou shalt not bear false witness,

19 Honour thy father and thy mother: and, Thou shalt love thy neighbour as thyself.

20 The young man saith unto him, All these things have I kept from my youth up: what lack I yet?

21 Jesus said unto him, If thou wilt be perfect, go and sell that thou hast, and give to the poor, and thou shalt have treasure in heaven: and come and follow me.

22 But when the young man heard that saying, he went away sorrowful: for he had great possessions.

23 Then said Jesus unto his disciples, Verily I say unto you, That a rich man shall hardly enter into the kingdom of heaven.

24 And again I say unto you, It is easier for a camel

ասեղին ծակէն անցնի | ըսն թէ հարուստը Աստուծոյ թաղաւորութիւնը մտնէ :

25 Աշակերտները երբոր լսեցին, շատ զարմացան ու ըսին, Ուրեմն ո՞վ կրնայ փրկուիլ :

26 Յիսուս անոնց նայելով ըսաւ, Ատիկա մարդոց կողմանէ անկարելի է, բայց Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան կարելի է :

27 Ան ատենը Պետրոս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր, Ահա մենք ամէն բան թողուցինք և ըստ ետեւէդ եկանք . ուստի մեզի է՞նչ պիտի ըլլայ :

28 Ըսաւ անոնց Յիսուս, Ճշմարիտ կրնեմ ձեզի թէ դուք որ իմ ետեւէս եկաք, միւսանգամ գալուստին երբոր Որդին մարդոյ իր փառաց ակօրուք նստի, դուք ալ տասուերկուս թառներու վրայ պիտի նըստիք : Իորայելի տասուերկու ցեղերը դատելու :

29 Եւ ով որ թողուց տուներ, կամ եղբայրներ, կամ քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ կին,

to go through the eye of a needle, than for a rich man to enter into the kingdom of God.

25 When his disciples heard it, they were exceedingly amazed, saying, Who then can be saved?

26 But Jesus beheld them, and said unto them, With men this is impossible; but with God all things are possible.

27 Then answered Peter and said unto him, Behold, we have forsaken all, and followed thee; what shall we have therefore?

28 And Jesus said unto them, Verily I say unto you, That ye which have followed me, in the regeneration when the Son of man shall sit in the throne of his glory, ye also shall sit upon twelve thrones, judging the twelve tribes of Israel.

29 And every one that hath forsaken houses, or brethren, or sisters, or father, or mother, or wife,

կամ որդիներ, կամ արտեր՝ իմ անուանս համար, հարիւրապատիկ պիտի առնէ, և յաւիտեական կեանք պիտի ժառանգէ :

30 Բայց շատ առաջիններ պիտի ըլլան յետին, և յետիններ՝ առաջին :

ԳԼՈՒԽ Ի

CHAPTER XX.

1 Քանզի երկնց թաղաւորութիւնը տանուտեր մարդու մը նման է, որ առտուանց կահուխ ելաւ իր այգիին համար բանուորներ բռնելու :

2 Եւ բանուորներուն հետ որը մէկ դահէկանի մը կտոր կապեց, ու ըսանք երկնց իր այգին :

3 Եւ ժամը երեքին ատեն ները ելաւ ուրիշները տեսաւ, որ շուկային մէջ պարապ կայներ էին :

4 Ու ըսաւ անոնց, Դուք ալ գացէք է՛մ այգիս, և ինչ որ արժան է՝ կու տամ ձեզի :

5 Անոնք ալ գացին . ու նորէն ժամը վեցին և ժամը իննին ատենները ելաւ անանկ ըրաւ :

or children, or lands, for my name's sake, shall receive a hundredfold, and shall inherit everlasting life.

30 But many that are first shall be last; and the last shall be first.

1 FOR the kingdom of heaven is like unto a man that is a householder, which went out early in the morning to hire labourers into his vineyard.

2 And when he had agreed with the labourers for a penny a day, he sent them into his vineyard.

3 And he went out about the third hour, and saw others standing idle in the marketplace,

4 And said unto them; Go ye also into the vineyard, and whatsoever is right I will give you. And they went their way.

5 Again he went out about the sixth and ninth hour, and did likewise.

6 Եւ ժամը տասնումէկին ատենները ելաւ, ուրիշները գտաւ որ պարսպ կայներ էին, ու անոնց ըսաւ, Ինչո՞ւ հոս ըստը օրը պարսպ կայներ էք :

7 Ըսին իրեն, Անոր համար որ մէկը մեզ վարձքով չըսնեց. ըսաւ անոնց, Դձուք ալ այդին գայեք, ու ինչ որ արժան է՝ պիտի առնէք :

8 Եւ իրիկուն օր եղաւ, այգիին տէրը իր անտեսին ըսաւ, Բանուորները կանչէ, և անոնց վարձքը ստուգելու համար անոնց սկսեց յանձնել անոնց :

9 Ու երբոր եկան անոնք որ ժամը տասնումէկին գայեցէն, մէյմէկ դահէկան առին .

10 Եւ անոնցները դարձով կը կարծէին որ աւելի պիտի առնեն, ու անոնք ալ առին մէյմէկ դահէկան :

11 Երբոր առին՝ տանը տիրոջը դէմ տրտուեց իրենցն ու կ'ըսէին թէ

6 And about the eleventh hour he went out, and found others standing idle, and saith unto them, Why stand ye here all the day idle?

7 They say unto him, Because no man hath hired us. He saith unto them, Go ye also into the vineyard; and whatsoever is right, that shall ye receive.

8 So when even was come, the lord of the vineyard saith unto his steward, Call the labourers, and give them their hire, beginning from the last unto the first.

9 And when they came that were hired about the eleventh hour, they received every man a penny.

10 But when the first came, they supposed that they should have received more; and they likewise received every man a penny.

11 And when they had received it, they murmured against the goodman of the house,

12 Աս ետքնները մէկ ժամ մը գործեցին, և անոնք հաստար ըրիք մեզի, որ օրուան ծանրութիւնը ու տարութիւնը քաշեցինք :

13 Անիկա պատասխան տուաւ անոնցմէ մէկուն ու ըսաւ, Ընկեր, ես քեզ չեմ գրկեր. չե՞ որ դուն իմ հետս մէկ դահէկանի մը խօսք կապեցեր .

14 Աւ քուզդ ու գնա. կ'ըսեմ որ աս ետքնին քեզի արտօն պէս տամ :

15 Մի՞թէ ես իշխանութիւն չունիմ իմ բաներուս վրայ ինչ որ ուզեմ ընելու. կամ թէ քու աչքդ չար է՝ որ ես բարեւոր եմ :

16 Այսպէս յետինները առաջին պիտի ըլլան, և անոնցները՝ յետին. քիչ չու որ կանուածները շատ են, ըսցց ընտրուածները քիչ :

17 Ու երբոր Յիսուս Երուսաղէմ կ'ելլէր, ճամբան տասուերկու աշակերտները հետը առաւ անանին, ու ըսաւ անոնց,

18 Ահա երուսաղէմ կ'ելլենք, և Որդին մարդոյ պի-

12 Saying, These last have wrought but one hour, and thou hast made them equal unto us, which have borne the burden and heat of the day.

13 But he answered one of them, and said, Friend, I do thee no wrong: didst not thou agree with me for a penny?

14 Take that thine is, and go thy way: I will give unto this last, even as unto thee.

15 Is it not lawful for me to do what I will with mine own? Is thine eye evil, because I am good?

16 So the last shall be first, and the first last: for many be called, but few chosen.

17 And Jesus going up to Jerusalem took the twelve disciples apart in the way, and said unto them,

18 Behold, we go up to Jerusalem; and the Son

տի մատնուի քահանայապետներուն ու գպրններուն, և զանիկա մահուան պիտի դատապարտեն:

of man shall be betrayed unto the chief priests and unto the scribes, and they shall condemn him to death,

19 Եւ զանիկա հեթանոսներուն պիտի մատնեն ծաղր ընելու ու ծեծելու և խաչը հանելու: ու երրորդ օրը յարուցիւն պիտի առնէ:

19. And shall deliver him to the Gentiles to mock, and to scourge, and to crucify him: and the third day he shall rise again.

20 Ան առնել Զեբեդէոսին որդւոցը մայրը եր որդւոցը հետ եկաւ անոր, երկրպագութիւն կ'ընէր ու բան մը կը խնդրէր անկէ:

20 Then came to him the mother of Zebedee's children with her sons, worshipping him, and desiring a certain thing of him.

21 Ան ալ ըսաւ անոր, Ի՞նչ կ'ուզես: Ըսաւ անոր, Ըսէ որ աս իմ երկու որդեքս մէկը աջ կողմէ, և միւսը ձախ կողմէ նստինքս թագաւորութեանդ մէջ:

21 And he said unto her, What wilt thou? She saith unto him, Grant that these my two sons may sit, the one on thy right hand, and the other on the left, in thy kingdom.

22 Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ, Չէք գիտեր ինչ կը խնդրէք: կըրնա՞ք խմել ան գաւաթը որ ես պիտի խմեմ, կամ ան մկրտութիւնով մկրտուիլ: որ ես պիտի մկրտուիմ: Ըսին իրեն, կըրնանք:

22 But Jesus answered and said, Ye know not what ye ask. Are ye able to drink of the cup that I shall drink of, and to be baptized with the baptism that I am baptized with? They say unto him, We are able.

23 Եւ ըսաւ անոնց, Իմ

23 And he saith unto

գաւաթս պիտի խմէք, և ան մկրտութիւնով որ ես մկրտուելու եմ, պիտի մկրտուիք: Ըսոյց իմ աջ կողմն ու ձախ կողմն նրս. տիլը՝ իմն չէ տալը, հապա որոնց որ պատրաստուած է իմ հօրմէս:

them, Ye shall drink indeed of my cup, and be baptized with the baptism that I am baptized with: but to sit on my right hand, and on my left, is not mine to give, but it shall be given to them for whom it is prepared of my Father.

24 Ու երբոր փառասիրտները լսեցին՝ ան երկու եղբայրներուն նեղացան:

24 And when the ten heard it, they were moved with indignation against the two brethren.

25 Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց զանոնք ու ըսաւ, Գիտէք որ ազգաց իշխանները կը տիրեն անոնց, և մեծամեծները կ'իշխեն անոնց:

25 But Jesus called them unto him, and said, Ye know that the princes of the Gentiles exercise dominion over them, and they that are great exercise authority upon them.

26 Բայց ձեր մէջը անանկ պիտի չըլլայ, հապա ձեզ մէ ով որ մեծ ըլլալ կ'ուզէ՝ թող անիկա ձեր սպասուորը ըլլայ:

26 And it shall not be so among you: but whosoever will be great among you, let him be your minister;

27 Ու ձեզմէ ով որ առաջին ըլլալ կ'ուզէ՝ թող անիկա ձեր ծառան ըլլայ:

27 And whosoever will be chief among you, let him be your servant:

28 Ինչպէս Որդին մարդոյ չէկաւ սպասուորութիւն ընդունելու, հապա սպասուորութիւն ընելու և

28 Even as the Son of man came not to be ministered unto, but to minister, and to give his life

Իր կեանքը շատերուն հա- մար փրկանք տալու :

a ransom for many .

29 Ու երբոր անոնք երե- քովէն ելան , մեծ բազմու- թիւն անոր ետեւէն գնաց :

29 And as they departed from Jericho, a great multi- tude followed him.

30 Եւ ահա ճամբուն քո- վը երկու կողմ նստած է- ին . երբոր լսեցին թէ Յի- սուս կ'անցնի , աղաղակե- ցին ու ըսին , Ողորմէ մե- զի , Տէր , որդի Դաւթի :

30 And, behold, two blind men sitting by the way- side, when they heard that Jesus passed by, cried out, saying, Have mercy on us, O Lord, thou Son of David .

31 Եւ բազմութիւնը կը յանդիմանէր զանոնք որ լուեն , բայց անոնք ալ ա- լելի կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին , Ողորմէ մեզի , Տէր , որդի Դաւթի :

31 And the multitude rebuked them, because they should hold their peace : but they cried the more, saying, Have mercy on us, O Lord, thou Son of David .

32 Եւ Յիսուս կանկ առ- նելով կանչեց զանոնք ու ըստ , Ի՞նչ կ'ուզէք որ ձեզի ընեմ :

32 And Jesus stood still, and called them, and said, What will ye that I shall do unto you ?

33 Ըսին անոր , Տէր , որ աչքերիս բացուին :

33 They say unto him, Lord, that our eyes may be opened .

34 Եւ Յիսուս խոջարով անոնց աչքերուն դպաւ , և շուտ մը անոնց աչքերը բացուեցան , ու անոր ե- տեւէն դացին :

34 So Jesus had compas- sion on them, and touched their eyes : and immediat- ily their eyes received sight, and they followed him .

ԳԼՈՒԻՒ ԻՍ

CHAPTER XXI.

1 Ու երբոր Երուսաղե- մին մտեցան ու Եկան Բեթփագէ դէպ ի Զեթեն- կաց լեռը , անատենը Յի- սուս Եւ աշակերտներէն երկուքը խրկեց .

1 AND when they drew nigh unto Jerusalem, and were come to Bethphage, unto the mount of Olives, then sent Jesus two dis- ciples,

2 Եւ ըստ անոնց , Գա- ցէք աս ձեր դիմացի գեղը , և շուտ մը պիտի գտնէք կապած էշ մը ու անոր հետ աւանակ մը . արձրկե- ցէք անոնք ու ինծի բերէք .

2 Saying unto them, Go into the village over a- gainst you, and straightway ye shall find an ass tied, and a colt with her : loose them, and bring them unto me .

3 Եւ թէ որ մէկը ձեզի բան մը ըսէ , ըսէք թէ Տէրոջը պէտք էն . և շուտ մը անոնք պիտի խրկէ :

3 And if any man say aught unto you, ye shall say, The Lord hath need of them; and straightway he will send them .

4 Աս ամէն բաները եղաւ , որ կատարուի մարգարէին խօսքը որ կ'ըսէ ,

4 All this was done, that it might be fulfilled which was spoken by the pro- phet, saying,

5 Ըսէք Սիոնի աղջկանը , Ահա քու թագաւորդ քե- ղի կու գայ , հեղձ ու իշու վրայ հեծած . և իշու ձա- զի աւանակի վրայ :

5 Tell ye the daughter of Sion, Behold, thy King cometh unto thee, meek, and sitting upon an ass, and a colt the foal of an ass .

6 Աշակերտները գացին , և ինտոր որ Յիսուս խրկեց պատուիրեր էր , ըրին .

6 And the disciples went, and did as Jesus com- manded them,

7 Ու բերին էլը և աւա- նակը, և անոնց վրայ ի- րենց հանդերձները դրին, ու նստաւ անոնց վրայ:

7 And brought the ass, and the colt, and put on them their clothes, and they set him thereon.

8 Եւ ժողովուրդէն շատե- րը իրենց հանդերձները ծամբուռն վրայ փռեցին, և ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը կտրէին ու ծամբուռն վրայ կը տարածէին:

8 And a very great multitude spread their garments in the way; others cut down branches from the trees, and strewed them in the way.

9 Եւ ժողովուրդները որ առջեւէն ու ետեւէն կ'երթային՝ կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին, Ովաննա որդւոյ Դաւթի, օրհնեալ է ան որ Տէրօջը անունովը կու գայ. Ովաննա ի բարձունս:

9 And the multitudes that went before, and that followed, cried, saying, Hosanna to the Son of David; Blessed is he that cometh in the name of the Lord; Hosanna in the highest.

10 Ու երբոր անիկա Երուսաղէմ մտաւ, բոլոր քաղաքը շարժեցաւ ու ըսաւ, Ո՞վ է աս:

10 And when he was come into Jerusalem, all the city was moved, saying, Who is this?

11 Եւ ժողովուրդները ըսին, Ասիկա Յիսուս մարգարէն է՝ Գալիլայի Նազարէթէն:

11 And the multitude said, This is Jesus the prophet of Nazareth of Galilee.

12 Եւ Յիսուս Աստուծոյ տաճարը մտաւ, ու դուրս հանեց ամէն անոնք որ տաճարին մէջ կը ծախէին ու կը գնէին, և ստակ փոխողներուն սեղանները

12 And Jesus went into the temple of God, and cast out all them that sold and bought in the temple, and overthrew the tables of the money changers,

ու աղաւնի ծախողներուն աթոռները կտրծանեց:

and the seats of them that sold doves,

13 Եւ ըսաւ անոնց, Գըրուած է թէ Իմ տունս աղօթքի տուն պիտի կուչուի, բայց դուք առիկա տւաղակներու սյր ըրիք:

13 And said unto them, It is written, My house shall be called the house of prayer; but ye have made it a den of thieves.

14 Եւ տաճարին մէջ կայրեր ու կաղեր եկան իրեն, և բժշկեց զանոնք:

14 And the blind and the lame came to him in the temple; and he healed them.

15 Երբոր քահանայապետները ու գրիւնները տեսան անոր ըրած հրաշքերն, և տղաք որ տաճարին մէջ կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին, Ովաննա որդւոյ Դաւթի, բարկասցան:

15 And when the chief priests and scribes saw the wonderful things that he did, and the children crying in the temple, and saying, Hosanna to the Son of David; they were sore displeased,

16 Ու ըսին անոր, Կը լսե՞ս ինչ կ'ըսեն ատոնք. և Յիսուս ըսաւ անոնց, Այո՛. բնաւ չէ՞ք կարդացեր, թէ Մանկանց ու կաթնկեր տղայոց բերնէն դուրս թիւն կատարեցիր:

16 And said unto him, Hearest thou what these say? And Jesus saith unto them, Yea; have ye never read, Out of the mouth of babes and sucklings thou hast perfected praise?

17 Եւ թողուց անոնք, քաղաքէն դուրս թեթանիա ելաւ, ու գիշերը հան կեցաւ:

17 And he left them, and went out of the city into Bethany; and he lodged there.

18 Եւ առտուանց երբոր քաղաքը կը դառնար՝ աթօթեցաւ:

18 Now in the morning, as he returned into the city, he hungered.

49 Ու ճամբուն վրայ թփերն մը տեսնելով՝ քովը գնաց, և անոր վրայ տերեւներէն ի զտաւ բան մը չգտաւ. ու ըսաւ աւնոր, Ասկէ ետեւ քեզմէ պտուղ չըլլայ յաւիտեան. և իսկոյն թփերն չորացաւ:

19 And when he saw a fig tree in the way, he came to it, and found nothing thereon, but leaves only, and said unto it, Let no fruit grow on thee henceforward for ever. And presently the fig tree withered away.

20 Եւ աշակերտները երբոր տեսան զարմացան ու ըսին թէ Ինտոր թփերն շուտ մը չորացաւ:

20 And when the disciples saw it, they marvelled, saying, How soon is the fig tree withered away!

21 Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, թէ որ հաւատք ունենաք ու չերկմտիք, չէ թէ միայն աս թփերին եղածը պիտի ընէք, հապա նաեւ թէ որ աս լեռանը ըսէք, Ելի՛ր ու ծովը ինկիր, պիտի ըլլայ:

21 Jesus answered and said unto them, Verily I say unto you, If ye have faith, and doubt not, ye shall not only do this which is done to the fig tree, but also if ye shall say unto this mountain, Be thou removed, and be thou cast into the sea; it shall be done.

22 Եւ ամէն ինչ որ արթիւն մէջ հաւատքով կը խնդրէք, պիտի առնէք:

22 And all things, whatsoever ye shall ask in prayer, believing, ye shall receive.

23 Ու երբոր անիկա տաճարը եկաւ, քահանայապետները և ժողովուրդին ծերերը անոր մօտեցան

23 And when he was come into the temple, the chief priests and the elders of the people came

երբոր կը սորվէցնէր, ու ըսին, Ինչ իշխանութիւնով կ'ընես աս բաները, և ո՞վ տուաւ քեզի աս իշխանութիւնը:

unto him as he was teaching, and said, By what authority doest thou these things? and who gave thee this authority?

24 Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի բան մը հարցնեմ, որ եթէ անիկա ինձի ըսէք, ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ թէ ինչ իշխանութիւնով կ'ընեմ աս բաները:

24 And Jesus answered and said unto them, I also will ask you one thing, which if ye tell me, I in like wise will tell you by what authority I do these things.

25 Յովճաննէսին մկրտութիւնը ուսկից էր, երկինքէն թէ մարդոցմէ. և անոնք մէջերնին կը խորհէին ու կ'ըսէին:

25 The baptism of John, whence was it? from heaven, or of men? And they reasoned with themselves, saying, If we shall say, From heaven; he will say unto us, Why did ye not then believe him?

26 Թէ որ ըսենք՝ երկինքէն, մեզի պիտի ըսէ թէ Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր. իսկ թէ որ ըսենք՝ Մարդոցմէ, ժողովուրդէն կը վախանիք, ինչու որ բոլորն ալ Յովճաննէսը իբրեւ մարգարէ կ'ընդունին:

26 But if we shall say, Of men; we fear the people; for all hold John as a prophet.

27 Եւ պատասխան տալով Յիսուսին ըսին, Չենք գիտեր. և ինքը ըսաւ անոնց, Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանութիւնով կ'ընեմ աս բաները:

27 And they answered Jesus, and said, We cannot tell. And he said unto them, Neither tell I you by what authority I do these things.

28 Բայց ի՞նչպէս կ'երեւանայ ձեզի. մէկ մարդ մը երկու որդի ունէր, ու դնաց առջինին ըսաւ, Որդեակ, գնա սյսոր սյսդին մէջ դործէ:

29 Անիկա պատասխանեալով ըսաւ, Չեմ ուզեր երթալ, բայց ետքը զղջացաւ ու գնաց:

30 Միւսին ալ գնաց և անանկ ըսաւ. անիկա պատասխանեալով ըսաւ, Կ'երթամ, տէր. և չգնաց:

31 Հիմա աս երկուքէն ո՞րը էր հօրը կամքը կատարեց ըսին անոր, Առջինը. Յիսուս ըսաւ անոնց, Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի որ մտքուտորները ու պոռնիկները ձեզմէ առաջ կը մտնեն Աստուծոյ թագաւորութիւնը:

32 Ինչու որ Յովնան ասարդարութեան ճամբայով եկաւ ձեզի, և դուք անոր չհաւատացիք. բայց մտքուտորները ու պոռնիկները անոր հաւատացին. և դուք տեսաք ու ետքը չզղջացիք անոր հաւատալու:

28 But what think ye? A certain man had two sons; and he came to the first, and said, Son, go work to day in my vineyard.

29 He answered and said, I will not; but afterward he repented, and went.

30 And he came to the second, and said likewise. And he answered and said, I go, sir; and went not.

31 Whether of them twain did the will of his father? They say unto him, The first. Jesus saith unto them, Verily I say unto you, That the publicans and the harlots go into the kingdom of God before you.

32 For John came unto you in the way of righteousness, and ye believed him not; but the publicans and the harlots believed him: and ye, when ye had seen it, repented not afterward, that ye might believe him.

33 Որիչ առակ մըն ալ լսեցէք. Մէկ տանուտէր մարդ մը կար՝ որ այգի մը տնկեց ու ցանդով պատեց զանիկա, և անոր մէջը հնձան փորեց ու աշտարակ շինեց, և զանիկա մշակներու յանձնեց, ու ինքը օտար երկիր մը գնաց:

34 Երբոր պտուղի ժամանակը մօտեցաւ, իր ծառաները մշակներուն խրկեց, որ անոր պտուղները առնեն:

35 Եւ մշակները անոր ծառաները բռնեցին, մէկը ձեծեցին, միւսը սպաննեցին, մէկ ուրիշը քարկծեցին:

36 Նորէն ուրիշ ծառաներ խրկեց առջիններէն շատ, և անոնց ալ անանկ ըրին:

37 Վերջը էր որդին խրկեց անոնց ըսելով, Գոչե՛ ամչնան իմ որդիէս:

38 Բայց մշակները երբոր տեսան որդին՝ իրարու ըսին, Ասիկա է ժառանգը. եկէք զանիկա սպաննե՛ք ու անոր ժառանգութեանը տիրե՛ք:

33 Hear another parable: There was a certain householder, which planted a vineyard, and hedged it round about, and digged a winepress in it, and built a tower, and let it out to husbandmen, and went into a far country:

34 And when the time of the fruit drew near, he sent his servants to the husbandmen, that they might receive the fruits of it.

35 And the husbandmen took his servants, and beat one, and killed another, and stoned another.

36 Again, he sent other servants more than the first: and they did unto them likewise.

37 But last of all he sent unto them his son, saying, They will reverence my son.

38 But when the husbandmen saw the son, they said among themselves, This is the heir; come, let us kill him, and let us seize on his inheritance.

39 Եւ առին զանիկա՛յ պղբիէն դուրս հանեցին ու սպաննեցին :

40 Ուստի երբոր պղբիին տէրը դայ, ինչ պիտի ընէ ան մշակներուն :

41 Րսին իրեն, Ան չարք. բը չարաչար պիտի կորսընցնէ, և պղբին պիտի յանձնէ ուրիշ մշակներու, որոնք պտուղները իրենց ժամանակին պիտի տան իրեն :

42 Րսաւ անոնց Յիսուս, Բնաւ չէ՞ք կարգացեր գրքին մէջ, Ան քարը որ շինողները անարգեցին, աշիկա անկիւնին գլուխը եղաւ. ասիկա Տէրոյմէ եղաւ և զարմանալի է մեր աչքերուն :

43 Ասոր համար կ'ըսեմ՝ ձեզի, որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզմէ պիտի առնուի, ու անանկ սպգի մը պիտի տրուի՝ որ անոր պտուղները բերէ :

44 Եւ ով որ աս քարիս վրայ իյնայ՝ պիտի կոտորի, և որու վրայ որ իյնայ՝ պիտի փտրէ զանիկա :

39 And they caught him, and cast *him* out of the vineyard, and slew *him*.

40 When the lord therefore of the vineyard cometh, what will he do unto those husbandmen?

41 They say unto him, He will miserably destroy those wicked men, and will let out *his* vineyard unto other husbandmen, which shall render him the fruits in their seasons.

42 Jesus saith unto them, Did ye never read in the Scriptures, The stone which the builders rejected, the same is become the head of the corner: this is the Lord's doing, and it is marvellous in our eyes?

43 Therefore say I unto you, The kingdom of God shall be taken from you, and given to a nation bringing forth the fruits thereof.

44 And whosoever shall fall on this stone shall be broken: but on whomsoever it shall fall, it will grind him to powder.

45 Ու երբոր քահանայապետները և փարիսեցիները անոր առակները լսեցին, իմացան որ իրենց համար կ'ըսէր :

46 Եւ կը փնտռէին ինչպէ՞ս բռնեն զանիկայ, ըսայց ժողովուրդէն վախցան, ինչու որ մարգարէի պէս կ'ընդունէին զանիկա :

ԳԼՈՒԽ ԻԲ

CHAPTER XXII.

1 Դարձեալ պատասխան տուաւ Յիսուս և առակներով ըսաւ անոնց :

2 Երկնից թագաւորութիւնը թագաւոր մարդու մը կը նմանի, որ իր որդւոյն համար հարսնիք ըրաւ :

3 Եւ իր ծառաները խրկեց՝ որ կանչեն հարսնիքի հրաւիրուածները, և անոնք չուղեցին գալ :

4 Երբն ուրիշ ծառաներ խրկեց ու ըսաւ, Ըսէք հրաւիրուածներուն, Ահա իմ ճաշ պատրաստեցի, զուարակներս ու գէր կենդանիներս մորթուած են, և ամէն բան պատրաստ է. հարսնիք եկէք :

45 And when the chief priests and Pharisees had heard his parables, they perceived that he spake of them.

46 But when they sought to lay hands on him, they feared the multitude, because they took him for a prophet.

1 AND Jesus answered and spake unto them again by parables, and said,

2 The kingdom of heaven is like unto a certain king, which made a marriage for his son,

3 And sent forth his servants to call them that were bidden to the wedding: and they would not come.

4 Again, he sent forth other servants, saying, Tell them which are bidden, Behold, I have prepared my dinner: my oxen and my fatlings are killed, and all things are ready: come unto the marriage.

5 Բայց անոնք անհոգութիւն ընելով գացին, մէկը էր արար, ու միւսը էր առուուորին .

6 Եւ ուրիշները անոր ծառաները ըռնեցին, նոսրատեցին ու սպաննեցին :

7 Թագաւորն ալ երբոր լսեց՝ բարկացաւ, և էր զօրքերը խրկեց ու ան սպանողները սատկեցուց, ու անոնց քաղաքը պորեց :

8 Ան ատենը էր ծառաներուն ըսաւ, Հարսնիկը պատրաստ է՝ բայց հրաւիրուածները արժանի չէին :

9 Ուստի գացէք ճամբու գլուխները, և ով որ գրուինելու ըլլաք՝ հարսնիքի հրաւիրեցէք :

10 Եւ ան ծառաները ելան ճամբաներուն վրայ, ու ով որ գտան թէ չար և թէ բարի՝ ամէնն ալ ժողվեցին, ու հարսնիկը հարսնուորներով լեցուեցաւ :

11 Եւ թագաւորը երբոր մտաւ հարսնուորները տես

5 But they made light of it, and went their ways, one to his farm, another to his merchandise:

6 And the remnant took his servants, and entreated them spitefully, and slew them .

7 But when the king heard thereof, he was wroth: and he sent forth his armies, and destroyed those murderers, and burned up their city.

8 Then saith he to his servants, The wedding is ready, but they which were bidden were not worthy.

9 Go ye therefore into the highways, and as many as ye shall find, bid to the marriage.

10 So those servants went out into the highways, and gathered together all as many as they found, both bad and good: and the wedding was furnished with guests.

11 And when the king came in to see the guests,

նելու, հոն մէկ մարդ մը տեսաւ որ հարսնիքի հանդերձ հագած չէր .

12 Եւ ըսաւ անոր, Ընկեր, ինչու համար հոս մտար՝ առանց հարսնիքի հանդերձ ունենալու . և անիկա պատանձեցաւ :

13 Ան ատենը թագաւորը սպասուորներուն ըսաւ, Կոպեցէք ասոր ոտքերը ու ձեռքերը, և առէք ու հանեցէք զանիկա դուրսի խաւարը . հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակռաներ կրճատել :

14 Ինչու որ կանչուածները շատ են ու ընտրուածները քիչ :

15 Ան ատենը փարիսեցիները գացին խորհուրդ ըրին, թէ ինչպէս անոր որոգոյթ մը դնեն խօսքով :

16 Եւ իրենց աշակերտները Հերովդեսեաններուն չհետ մէկտեղ խրկեցին ասոր ու ըսին, Վարդապետ, գիտե՞իր որ ճշմարիտ էս, և ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցընես, ու մէկու մը համար հոգի չէ, քանի՞ մարդոց երեսպաշտու թիւն չէս ըներ :

he saw there a man which had not on a wedding garment :

12 And he saith unto him, Friend, how camest thou in hither not having a wedding garment? And he was speechless.

13 Then said the king to the servants, Bind him hand and foot, and take him away, and cast him into outer darkness; there shall be weeping and gnashing of teeth.

14 For many are called, but few are chosen.

15 Then went the Pharisees, and took counsel how they might entangle him in his talk.

16 And they sent out unto him their disciples with the Herodians, saying, Master, we know that thou art true, and teachest the way of God in truth, neither carest thou for any man: for thou regardest not the person of men.

17 Ուստի մեղի ըսէ, քեզ ի՞նչպէս կ'երեւնայ, կայսրին տուրք տալ արժան է՝ թէ չէ:

18 Յիսուս գիտնալով անոնց խորամանկութիւնը, ըսաւ, Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք, կեղծաւորներ:

19 Յուցուցէք ինձի տուրքին դրամը. և անոնք դասեցան մը բերին իրեն:

20 Ու ըսաւ անոնց, Որ՞ւնն է աս պատկերը ու գրերը:

21 Ըսին անոր, կայսրին. անստենը ըսաւ անոնց, Ուրեմն ան որ կայսրինն է՝ կայսրին տուէք, և ան որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք:

22 Երբոր լսեցին զարմացան, և թողուցին զանիկա ու գացին:

23 Նոյն օրը անոր քովը եկան սադուկեցիները, որոնք կ'ըսեն թէ յարութիւն չկայ, և անոր հարցուցին

24 Ըսելով, Վարդապետ, Մովսէս ըսաւ, Թէ

17 Tell us therefore, What thinkest thou? Is it lawful to give tribute unto Cesar, or not?

18 But Jesus perceived their wickedness, and said, Why tempt ye me, ye hypocrites?

19 Shew me the tribute money. And they brought unto him a penny.

20 And he saith unto them, Whose is this image and superscription?

21 They say unto him, Cesar's. Then saith he unto them, Render therefore unto Cesar the things which are Cesar's; and unto God the things that are God's.

22 When they had heard these words, they marvelled, and left him, and went their way.

23 The same day came to him the Sadducees, which say that there is no resurrection, and asked him,

24 Saying, Master, Moses said, If a man die,

որ մէկը առանց զաւակի մեռնելու ըլլայ, անոր եղբայրը առնէ անոր կնիկը, և իր եղբօրը զաւակ հանէ:

25 Արդ եօթը եղբայրներ կային մեր մէջը, և առջինը կնիկ առաւ՝ ու մեռաւ, և զաւակ չունենալուն համար՝ իր կնիկը ձգեց իր եղբօրը:

26 Նոյնպէս ալ երկրորդը՝ ու երրորդը՝ մինչև եօթներորդը:

27 Մյսնէն ետքը կնիկն ալ մեռաւ:

28 Ուրեմն յարութեան աստենը ան եօթնէն որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ, ինչու որ ամէնքն ալ զանիկա քննեցան:

29 Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ, Դուք մտրած էք, որ ոչ գերբերը գիտէք՝ և ոչ Աստուծոյ զօրութիւնը:

30 Քանզի յարութեան աստենը ոչ կնիկ կ'առնեն՝ և ոչ երկան կը արուին, հասպա երկնից մէջ Աստուծոյ հրեշտակներուն պէս են:

31 Բայց մեռնելուն յարութիւն առնելուն հա-

having no children, his brother shall marry his wife, and raise up seed unto his brother.

25 Now there were with us seven brethren: and the first, when he had married a wife, deceased, and, having no issue, left his wife unto his brother:

26 Likewise the second also, and the third, unto the seventh.

27 And last of all the woman died also.

28 Therefore in the resurrection, whose wife shall she be of the seven? for they all had her.

29 Jesus answered and said unto them, Ye do err, not knowing the Scriptures, nor the power of God.

30 For in the resurrection they neither marry, nor are given in marriage, but are as the angels of God in heaven.

31 But as touching the resurrection of the dead,

մար՛ չէ՞ք կարդացեր Աստուծմէ ձեզի ըսուած խօսքը :

32 Ես եմ՝ Աբրահամին Աստուածը, և Իսահակին Աստուածը, ու Յակոբին Աստուածը. Աստուած մեռելներուն Աստուածը չէ՛ հապա կենդանիներուն :

33 Ու ժողովուրդները լսելով՝ կը զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ :

34 Բայց փարիսեցիները երբոր լսեցին թէ անիկա պատանձեցուց սաղուկեցիները, մէկտեղ ժողովուրդացան :

35 Եւ անոնցմէ մէկը՝ օրինական մը հարցուց, զանիկա փորձելով, ու ըսաւ,

36 Վարդապետ, որ պատուիրանքը մեծ է օրէնքին մէջ :

37 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտովդ և քու բոլոր անձովդ՝ ու քու բոլոր մտքովդ :

38 Աս է առաջին ու մեծ պատուիրանքը :

have ye not read that which was spoken unto you by God, saying,

32 I am the God of Abraham, and the God of Isaac, and the God of Jacob? God is not the God of the dead, but of the living.

33 And when the multitude heard *this*, they were astonished at his doctrine.

34 But when the Pharisees had heard that he had put the Sadducees to silence, they were gathered together.

35 Then one of them; *which was a lawyer*, asked him a question, tempting him, and saying,

36 Master, which is the great commandment in the law?

37 Jesus said unto him, Thou shalt love the Lord thy God with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy mind.

38 This is the first and great commandment.

39 Ու երկրորդը ասոր նման՝ Քու ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս :

40 Աս երկու պատուիրանքէս կախուած են բոլոր օրէնքը և մարդարէնքը :

41 Ու երբոր փարիսեցիները ժողովուրդան, Յիսուս հարցուց անոնց ու ըսաւ,

42 Քրիստոսի վրայով ի՞նչ կարծիք ունիք. անիկա որո՞ւ որդին է: Ըսին իրեն, Դաւիթին:

43 Ըսաւ անոնց Յիսուս, Հապա ի՞նչպէս Դաւիթ չ'որով զանիկա Տէր կը կոչէ ու կ'ըսէ,

44 Տէրը իմ՝ Տէրոջս ըսաւ, Նստի՛ւ իմ աջ կողմս, մինչեւ որ քու թշնամիներդ սոքերուդ պատուանդան ընեմ:

45 Ուրեմն թէ որ Դաւիթ զանիկա Տէր կը կոչէ, ի՞նչպէս անիկա անոր որդին կ'ըլլայ :

46 Եւ մէկը չէր կրնար ասել ասոք մը պատասխանել. ու ան օրէն ետեւ մէկը չէր համարձակեր անոր բան մը հարցնելու :

39 And the second is like unto it, Thou shalt love thy neighbour as thyself.

40 On these two commandments hang all the law and the prophets.

41 While the Pharisees were gathered together, Jesus asked them,

42 Saying, What think ye of Christ? whose son is he? They say unto him, The son of David.

43 He saith unto them, How then doth David in spirit call him Lord, saying,

44 The Lord said unto my Lord, Sit thou on my right hand, till I make thine enemies thy footstool?

45 If David then call him Lord, how is he his son?

46 And no man was able to answer him a word, neither durst any man from that day forth ask him any more questions.

ԳԼՈՒԽ ԻԳ

CHAPTER XXIII.

1 Անատենը Յիսուս խօսեցաւ ժողովուրդներուն և իր աշակերտներուն ու բնակիչներուն:

1 THEN spake Jesus to the multitude, and to his disciples,

2 Մօսէսին և փարիսեցիները նստած են:

2 Saying, The scribes and the Pharisees sit in Moses' seat:

3 Ուրեմն ինչ որ ձեզի կ'ըսեն որ պահէք, պահէք: Գործքերուն պէս մի ընէք, ինչու որ կ'ըսեն ու չեն ընէր:

3 All therefore whatsoever they bid you observe, that observe and do; but do not ye after their works: for they say, and do not.

4 Քանզի ծանր և տանելու դժուար բեռներ կը կապեն ու կը դնեն մարդոց ուսերուն վրայ, և իրենց մատովը չեն ուզէր զանոնք շարժել:

4 For they bind heavy burdens and grievous to be borne, and lay them on men's shoulders; but they themselves will not move them with one of their fingers.

5 Եւ իրենց ամէն գործքերը մարդոց երեսնալու համար կ'ընեն. կը լայնցընեն իրենց գրաստանակները ու կ'երկնցընեն իրենց հանդերձներուն քրտնցքները:

5 But all their works they do for to be seen of men: they make broad their phylacteries, and enlarge the borders of their garments,

6 Ընթրիքներու մէջ առաջին բազմոցները կը սերեն, և ժողովարաններուն մէջ՝ առաջին աթոռաները, ու շուկաներուն մէջ՝ բարեւերը:

6 And love the uppermost rooms at feasts, and the chief seats in the synagogues,

7 Եւ մարդոց մէջ Ռաբբի Ռաբբի կոչուել:

7 And greetings in the markets, and to be called of men, Rabbi, Rabbi.

8 Տայց դուք Ռաբբի մի կոչուէք, ինչու որ ձեր Ուսուցիչը մէկ մըն է՝ այսօր ինքն Քրիստոս, և դուք ամէնքդ եղբայր եք:

8 But be not ye called Rabbi: for one is your Master, even Christ; and all ye are brethren.

9 Ու երկրի վրայ չէ՛ւ ձեռք չ'առ մի կոչէք, ինչու որ ձեր Հայրը մէկ մըն է՝ որ երկինքն է:

9 And call no man your father upon the earth: for one is your Father, which is in heaven.

10 Եւ դուք ուսուցիչներ մի կոչուիք, ինչու որ ձեր Ուսուցիչը մէկ մըն է՝ այսօր ինքն Քրիստոս:

10 Neither be ye called masters: for one is your Master, even Christ.

11 Եւ ձեր մեջէն մեծը ձեր սպասուուրը պիտի ըլլայ:

11 But he that is greatest among you shall be your servant.

12 Ով որ իր անձը կը բարձրացընէ՝ պիտի խոնարհուի, և ով որ իր անձը կը խոնարհեցընէ՝ պիտի բարձրանայ:

12 And whosoever shall exalt himself shall be abased; and he that shall humble himself shall be exalted.

13 Բայց վայ՛ ձեզի, կեղծաւոր գովիչներ ու փարիսեցիներ, որ երկնից թաքաւորութիւնը մարդոց առջեւը կը գոցէք. քանզի դուք չէք մտնիր, և մտնողներն ալ չէք թաքուր որ մտնեն:

13 But woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye shut up the kingdom of heaven against men: for ye neither go in yourselves, neither suffer ye them that are entering to go in.

14 Վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ որբեւարիներուն տուները կ'ուտեք, ու յարգոյ երեւնալու համար աղօթքը կ'երկընցընէք: անոր համար աւելի դատապարտուածիւն պիտի ընդունիք:

15 Վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ ծով ու ցամաք կը պարտիք մէկը նորահաստ ընելու, ու երբոր քլլայ, զանկիա ձեղմէ երկու անգամ աւելի գէհհնի որդի կ'ընէք:

16 Վա՛յ ձեզի, կոյր աւաճնորդներ, որ կ'ըսէք թէ Ով որ տաճարին վրայ երդում ընէ՝ բան մը չէ, բայց ով որ տաճարին մէջի ոսկիին վրայ երդում ընէ՝ պարտաւոր կ'ըլլայ:

17 Ով յիմարներ ու կոյրեր, ո՞րը մեծ է՝ ոսկին եթէ տաճարը որ կը սըբրացընէ ոսկին:

18 Եւ թէ՛ Ով որ սեղաւնի վրայ երդում ընէ՝ բան մը չէ, բայց ով որ սեղանին վրայի պատարագին վրայ երդում ընէ՝ պարտաւոր կ'ըլլայ:

19 Յիմարներ ու կոյրեր,

14 Woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye devour widows' houses, and for a pretence make long prayer: therefore ye shall receive the greater damnation.

15 Woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye compass sea and land to make one proselyte; and when he is made, ye make him twofold more the child of hell than yourselves.

16 Woe unto you, ye blind guides, which say, Whosoever shall swear by the temple, it is nothing; but whosoever shall swear by the gold of the temple, he is a debtor!

17 Ye fools and blind: for whether is greater, the gold, or the temple that sanctifieth the gold?

18 And, Whosoever shall swear by the altar, it is nothing; but whosoever sweareth by the gift that is upon it, he is guilty.

19 Ye fools and blind:

որը մեծ է՝ պատարագը եթէ սեղանը որ կը սըբացընէ պատարագը:

20 Ուստի ով որ սեղանին վրայ երդում ընէ, երդում կ'ընէ անոր վրայ՝ և անոր վրայի ամէն բաներուն վրայ:

21 Եւ ով որ տաճարին վրայ երդում ընէ, երդում կ'ընէ անոր վրայ՝ և անոր մէջ ընակողին վրայ:

22 Եւ ով որ երկնից վրայ երդում ընէ, երդում կ'ընէ Աստուծոյ աթոռին վրայ՝ և անոր վրայ նստողին վրայ:

23 Վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ անանուխն ու սամիթին ու չամանին տասնորդը կը վճարէք, ու կը ձգէք օրէնքին ծանր ծանր բաները՝ դատաստանը և ողորմութիւնը ու հաւատքը: ասոնք պէտք էր ընել, և անոնք չձգել:

24 կոյր աւաճնորդներ, որ մօղուկը կը քամէք և ուղտը կը կլկէք:

25 Վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ դաւաթին ու գնակին

for whether is greater, the gift, or the altar that sanctifieth the gift?

20 Whoso therefore shall swear by the altar sweareth by it, and by all things thereon.

21 And whoso shall swear by the temple, sweareth by it, and by him that dwelleth therein.

22 And he that shall swear by heaven, sweareth by the throne of God, and by him that sitteth thereon.

23 Woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye pay tithe of mint and anise and cummin, and have omitted the weightier matters of the law, judgment, mercy, and faith: these ought ye to have done, and not to leave the other undone.

24 Ye blind guides, which strain at a gnat, and swallow a camel.

25 Woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye make clean the

դուքսի կողմը կը մաքրէք, ու ներսէն յափշտակութեամբ և անիրաւութեամբ լեցուն են :

26 Կոյր փարիսեցի, առաջ դաւաթին ու պիսկիկն ներսի կողմը մաքրէ, որ անոնց դուքսի կողմն ալ մաքուր ըլլայ :

27 Վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ կը նմանիք ծեփած գերեզմաններու, որոնք դուքսէն գեղեցիկ կ'երեւան, և ներսէն մեռելներու սկզբնորով և ամէն իւրապրծութիւնով լեցուն են :

28 Նոյնպէս ալ դուք դուրսէն մարդոց արդար կ'երեւայք, ու ներսէն կեղծաւորութեամբ և անորէնութեամբ լեցուն եք :

29 Վա՛յ ձեզի, կեղծաւոր դպիրներ ու փարիսեցիներ, որ մարգարէներուն տապանները կը շինէք, և արդարներուն գերեզմանները կը զարդարէք :

30 Ու կ'ըսէք, Թէ որ մեր հայրերուն օրերը ըլլայինք, անոնց հետ մարգարէնե-

outside of the cup and of the platter, but within they are full of extortion and excess.

26 *Thou* blind Pharisee, cleanse first that *which is* within the cup and platter, that the outside of them may be clean also.

27 Woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! for ye are like unto whitened sepulchres, which indeed appear beautiful outward, but are within full of dead men's bones, and of all uncleanness.

28 Even so ye also outwardly appear righteous unto men, but within ye are full of hypocrisy and iniquity.

29 Woe unto you, scribes and Pharisees, hypocrites! because ye build the tombs of the prophets, and garnish the sepulchres of the righteous,

30 And say, If we had been in the days of our fathers, we would not have been partakers with

ընէն արեանը մասնակից չէինք ըլլար :

31 Ուրեմն դուք ձեր վրայ կը վկայէք թէ անոնց զաւակներն էք՝ որ մարգարէները կը սպաննէին :

32 Ուրի՛ք դուք ալ ձեր հայրերուն չափը լեցունցէք :

33 Օձեր՝ իժերու ծնունդներ, ինչպէս պիտի փախչիք գեհենին դատապարտութիւնէն :

34 Ատոր համար ահա ես կը իրկեմ ձեզի մարգարէներ և իմաստուններ ու դպիրներ, և անոնցմէ ձեռնալուծ պիտի սպաննէք ու խաչը հանէք, և մէկ քանիները ձեր ժողովարաններուն մէջը պիտի ծեծէք, ու քաղաքէ քաղաք հալածէք :

35 Որպէս զի երկրի վրայ թափուած ռոյրը արդար արեւը ձեր վրայ գայ՝ արդար Աբելին արեւնէն մինչև Բարաքիայի որդւոյն Չաքարիային արեւը, որ տաճարին ու սեղանին մէջ տեղը սպաննեցէք :

36 Ճմարտաւ կ'ըսեմ ձե.

them in the blood of the prophets.

31 Wherefore ye be witnesses unto yourselves, that ye are the children of them which killed the prophets.

32 Fill ye up then the measure of your fathers.

33 Ye serpents, ye generation of vipers, how can ye escape the damnation of hell?

34 Wherefore, behold, I send unto you prophets, and wise men, and scribes: and some of them ye shall kill and crucify; and some of them shall ye scourge in your synagogues, and persecute them from city to city:

35 That upon you may come all the righteous blood shed upon the earth, from the blood of righteous Abel unto the blood of Zacharias son of Barachias, whom ye slew between the temple and the altar.

36 Verily I say unto you,

զի, Աս ամէն բաները պիտի գան աս ազգիս վրայ :

37 Ով Երուսաղէմ՝ Երուսաղէմ, որ մարգարէները կը սպաննէիր, ուքեղի խրկուածնները կը քարկոծէիր, քանի անգամ քու տղաքներդ ժողովել ուղեցի՛ն՝ ինչպէս որ հաւը իր ձագերը թեւերուն տակը կը ժողովէ, և դուք չուղեցիք :

38 Ահա ձեր տունը ձեզի ուներակ պիտի մնայ :

39 Ինչու որ ձեզի կ'ըսեմ որ ալ ասկէ ետեւ պիտի չտեսնէք զիս, մինչեւ որ ըսէք, Օրհնեալ է ան որ Տէրոջը անունովը կու գայ :

ԳԼՈՒԻՍ ԻԳ

1 Եւ Յիսուս տաճարէն դուրս ելլելով՝ կ'երթար, ու աշակերտները անոր քովը գացին՝ տաճարին շէնքերը իրենց ցուցընելու :

2 Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ, Չէք տեսներ աս ամէն բաները. Շչմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի, պիտի չմնայ հոս

All these things shall come upon this generation.

37 O Jerusalem, Jerusalem, thou that killest the prophets, and stonest them which are sent unto thee, how often would I have gathered thy children together, even as a hen gathereth her chickens under her wings, and ye would not!

38 Behold, your house is left unto you desolate.

39 For I say unto you, Ye shall not see me henceforth, till ye shall say, Blessed is he that cometh in the name of the Lord.

CHAPTER XXIV.

1 AND Jesus went out, and departed from the temple: and his disciples came to him for to shew him the buildings of the temple.

2 And Jesus said unto them, See ye not all these things? verily I say unto you, There shall not be left here one stone upon

քար քարի վրայ՝ որ չքակուի :

3 Ու երբոր անիկա Չիթենեաց լեռը նստեր էր, աշակերտները իրեն եկան ասանձին ու ըսին, Ըսէ՛ մեզի՛ ե՞րբ պիտի ըլլան աս բաները. և քու գալըստեանդ ու աշխարհիս վերջին նշանը ի՞նչ պիտի ըլլայ :

4 Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց, Չգոյշ կեցէ՛ք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ :

5 Ինչու որ շատերը պիտի գան իմ անունովը ու ըսեն թէ Ես եմ՝ Քրիստոսը, ու շատերը պիտի մոլորցընեն :

6 Եւ պիտի լսէք պատերազմներ ու պատերազմներու լուրեր. գոյշ կեցէք որ չխառվիք, ինչու որ ան ամէն բաները պետք է որ ըլլան, բայց դեռ վերջը չէ :

7 Վասնզի ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն թագաւորութեան վրայ, և տեղ տեղ սովեր ու մահտարածութիւններ պիտի ըլլան :

another, that shall not be thrown down.

3 And as he sat upon the mount of Olives, the disciples came unto him privately, saying, Tell us, when shall these things be? and what shall be the sign of thy coming, and of the end of the world?

4 And Jesus answered and said unto them, Take heed that no man deceive you.

5 For many shall come in my name, saying, I am Christ; and shall deceive many.

6 And ye shall hear of wars and rumours of wars: see that ye be not troubled: for all these things must come to pass, but the end is not yet.

7 For nation shall rise against nation, and kingdom against kingdom: and there shall be famines, and pestilences, and earthquakes, in divers places.

8 Բայց ասոնք ամէնը ցաւերուն սկիզբն են :

9 Սն ատենը ձեզ նեղութեան պիտի մատնեն և ձեզ պիտի սպանեն, ու իմ անուանս համար ամէն ազգերուն ատելի պիտի ըլլայ :

10 Եւ ան ատենը շատերը պիտի դայթաղին, ու մէկզմէկ պիտի մատնեն և մէկզմէկ պիտի ատեն :

11 Եւ շատ սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն ու շատերը պիտի մոլորցնեն :

12 Եւ անորէնութիւնը շատնայունս համար շատերուն սէրը պիտի պաղի :

13 Բայց ով որ մինչև վերջը համբերէ, անիկա պիտի ապրի :

14 Եւ արքայութեան աս աւետարանը բոլոր աշխարհի մէջ պիտի բարձրուի, բայց ազգերուն վկայութիւն ըլլալու, և անիէ ետեւ վերջը պիտի գայ :

15 Ուստի երբոր տեսնէք ավերմունքին պղծութիւնը՝ որ Գանիէլ մարգարէին ձեռքովը բուսած է, թէ սուրբ տեղը կը կենայ :

8 All these are the beginning of sorrows.

9 Then shall they deliver you up to be afflicted, and shall kill you: and ye shall be hated of all nations for my name's sake.

10 And then shall many be offended, and shall betray one another, and shall hate one another.

11 And many false prophets shall rise, and shall deceive many.

12 And because iniquity shall abound, the love of many shall wax cold.

13 But he that shall endure unto the end, the same shall be saved.

14 And this gospel of the kingdom shall be preached in all the world for a witness unto all nations; and then shall the end come.

15 When ye therefore shall see the abomination of desolation, spoken of by Daniel the prophet, stand in the holy place, (whoso

(ով որ կարգայ՝ թող հասկընայ .)

16 Սն ատենը Հրէաստանի մէջ եղողները լեռները թող փախնին .

17 Եւ ան որ տանիքին վրայ է՝ թող չիջնէ իր տունէն բան մը առնելու .

18 Եւ ան որ արտին մէջն է՝ թող ետ չդառնայ իր հանգերձները առնելու .

19 Բայց վա՛յ ան օրերը յղի եղողներուն ու ծիծառողներուն :

20 Եւ աղօթք ըրէք որ ձեր փախչիլը ձմեռը չըլլայ, ոչ ալ շաբաթ օրը .

21 Քանզի ան ատենը տնանկ մեծ նեղութիւն պիտի ըլլայ, որուն նմանը աշխարհի սկիզբէն մինչև հիմա եղած չէ, ոչ ալ պիտի ըլլայ :

22 Եւ թէ որ ան օրերը չքիջնային, բնաւ մէկ մարմին մը պիտի չապրէր . բայց ընտրեալներուն համար ան օրերը պիտի քիջնան .

23 Սն ատենը թէ որ մէկը ձեղն ըսէ թէ՛ Սէ՛սա

readeth, let him understand,)

16 Then let them which be in Judea flee into the mountains:

17 Let him which is on the housetop not come down to take any thing out of his house:

18 Neither let him which is in the field return back to take his clothes.

19 And woe unto them that are with child, and to them that give suck in those days!

20 But pray ye that your flight be not in the winter, neither on the sabbath day:

21 For then shall be great tribulation, such as was not since the beginning of the world to this time, no, nor ever shall be.

22 And except those days should be shortened, there should no flesh be saved: but for the elect's sake those days shall be shortened.

23 Then if any man shall say unto you, Lo, here is

Հոս է Գրիստոսը կամ Հոս, մի հաւատաք .

24 Ինչու որ սոււտ Գրիստոսները և սոււտ մարգարէներ պիտի ելլեն, ու մեծ նշաններ և հրաշքներ պիտի ցուցնեն, որ եթէ կարելի էր ընտրեալներն ալ մոլորցընեն :

25 Ահա ձեզի առաջըջ ըսի :

26 Ուստի թէ որ ձեզի ըսեն թէ՛ Ահա անապատին մէջն է, մի ելլէք . եւ թէ՛ Ահա ներքին սենեակներուն մէջն է, մի հաւատաք :

27 Վասն զի ինչպէս որ փայտակը արեւելքէն կ'ելլէ ու մինչև արեւմուտք կ'երեւնայ, անանկ պիտի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ գալուստը :

28 Քանզի ուր որ մեռած մարմին կայ, Հոս պիտի ժողվուին արեւնեւը :

29 Եւ շուտ մը ան նեղութեան օրերէն ետեւ աւրեգակը պիտի խաւարի, ու լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ, և աստղերը երկինքէն պիտի իյնան, ու երկ-

Christ, or there; believe it not.

24 For there shall arise false Christs, and false prophets, and shall shew great signs and wonders; insomuch that, if it were possible, they shall deceive the very elect .

25 Behold, I have told you before.

26 Wherefore if they shall say unto you, Behold, he is in the desert; go not forth: behold, he is in the secret chambers; believe it not.

27 For as the lightning cometh out of the east, and shineth even unto the west; so shall also the coming of the Son of man be .

28 For wheresoever the carcass is, there will the eagles be gathered together.

29 Immediately after the tribulation of those days shall the sun be darkened, and the moon shall not give her light, and the

նից զօրութիւնները պիտի շարժին :

30 Եւ ան ատենը Որդւոյ մարդոյ նշանը պիտի երեւնայ երկնից մէջ, ու ան ատենը երկրիս բոլոր ազգերը կոծ պիտի ընեն, ու պիտի ատենեն Որդին մարդոյ երկնից ամպերուն վրայ եկած զօրութիւնով ու մեծ փառքով :

31 Եւ անիկա իր հրեշտակները պիտի խրկէ մեծաձայն փողով, ու պիտի ժողվին իր ընտրեալները չորս հովերէն երկնից մէկ ծայրէն մինչև և միւս ծայրը :

32 Թղթնիէն առակ մը սորցնէք . որ երբ անոր ստերը կը կապուղնան ու տերեւները կը ցցուին, դիտէք թէ ամառը մօտ է :

33 Նոյնպէս ալ դուք երբ որ աս ամէն բաները տեսնէք, գիտցէք որ մօտ է դռներուն քովը :

34 ձմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ աս ազգը պիտի չանցնի մինչև որ աս ամէն բաները ըլլան :

stars shall fall from heaven, and the powers of the heavens shall be shaken :

30 And then shall appear the sign of the Son of man in heaven: and then shall all the tribes of the earth mourn, and they shall see the Son of man coming in the clouds of heaven with power and great glory.

31 And he shall send his angels with a great sound of a trumpet, and they shall gather together his elect from the four winds, from one end of heaven to the other.

32 Now learn a parable of the fig tree; When his branch is yet tender, and putteth forth leaves, ye know that summer is nigh :

33 So likewise ye, when ye shall see all these things, know that it is near, even at the doors.

34 Verily I say unto you, This generation shall not pass, till all these things be fulfilled.

35 Երկինք ու երկիր պիտի անցնին, բայց իմ խօսքերս ընաւ պիտի չանցնին :

36 Իսկ ան օրուան և ան ժամուն չամար մէկը չգիտեր, ոչ ալ երկնից ճշտութիւնները, չապա միայն իմ Հայրս :

37 Բայց ինչպէս որ Նոյի օրերը եղաւ, Որդւոյ մարդոյ գալուստն ալ այնպէս պիտի ըլլայ :

38 Քանզի ինչպէս էին ան օրերը ջրհեղեղէն առաջ, կ'ուտէին, կը խմէին, կ'իկողորմէին ու երկան կ'ուտային, մինչև ան օրը որ Նոյ տապանը մտաւ,

39 Եւ չգիտցան՝ մինչև որ ջրհեղեղը եկաւ ու ամէնը վերցուց. Որդւոյ մարդոյ գալուստն ալ այնպէս պիտի ըլլայ :

40 Ան ատենը Բէ որ երկու հոգի արտի մը մէջ ըլլան, մէկը պիտի առնուի ու միւսը ձգուի .

41 Եւ Բէ որ երկու կնիկ մէկ աղօրիքի մէջ աղալու վրայ պահուին, մէկը պիտի առնուի ու միւսը ձըգուի :

35 Heaven and earth shall pass away, but my words shall not pass away.

36 But of that day and hour knoweth no man, no, not the angels of heaven, but my Father only.

37 But as the days of Noe were, so shall also the coming of the Son of man be.

38 For as in the days that were before the flood they were eating and drinking, marrying and giving in marriage, until the day that Noe entered into the ark,

39 And knew not until the flood came, and took them all away; so shall also the coming of the Son of man be.

40 Then shall two be in the field; the one shall be taken, and the other left.

41 Two women shall be grinding at the mill; the one shall be taken, and the other left.

42 Ուրիմն արթուն կեցէք, ինչու որ չէք գիտեր թէ որ ժամուն ձեր Տէրը կու գայ :

43 Բայց աս գիտցէք, որ թէ մանուտէրը գիտնար թէ զիւրաւն որ պահուն գողը կու գայ, արթուն կը կենար և թող չէր տար որ իր տունը ծակեն :

44 Անոր համար գուք ալ պատրաստ կեցէք, քանզի Որդին մարդոյ կու գայ անանկ ժամաւ մէջ, որ գուք չէք կարծեր :

45 Ուստի ո՛վ է ան հաւատարիմ ու կամատուն ծառան՝ որն որ իր տերը իր ծառաներուն վրայ դրաւ, որ ատենին անոնց կերակուր տայ :

46 Երանի է ան ծառային, որն որ իր տերը եկած ատենը անանկ ըրած պիտի գտնէ :

47 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզիս որ իր բոլոր ունեցածին վրայ պիտի կեցընէ զանկա :

48 Հապա թէ որ ան չար ծառան իր սրտին մէջ ըսէ, Իմ տերս իր գալը կ'ուշացընէ .

42 Watch therefore; for ye know not what hour your Lord doth come.

43 But know this, that if the goodman of the house had known in what watch the thief would come, he would have watched, and would not have suffered his house to be broken up.

44 Therefore be ye also ready: for in such an hour as ye think not the Son of man cometh.

45 Who then is a faithful and wise servant, whom his lord hath made ruler over his household, to give them meat in due season?

46 Blessed is that servant, whom his lord when he cometh shall find so doing.

47 Verily I say unto you, That he shall make him ruler over all his goods.

48 But and if that evil servant shall say in his heart, My lord delayeth his coming;

49 Եւ սկսի իր ծառայոյս. կիցնեքը ծծեւել, ու զինով- ներուն հետ ուտել ու խմել,

50 Ան ծառային տերը պիտի դայ անանկ մէկ որ մը՝ որ չսպասեր, և անանկ մէկ Ժամ մը՝ որ չգիտեր,

51 Եւ զանիկա մէջտեղէն պիտի կտրէ, ու անոր բաժինը կեղծաւորներուն հետ պիտի դնէ. հոն պիտի բլլայ լալ ու ակոսանք կրճատել:

ԳԼՈՒԻՒ ԻԵ

1 Ան ատենը երկնից թագաւորութիւնը պիտի նմանի տասը կոյսերու, որոնք իրենց լապտերները առնելով՝ փեսան զիմասուրելու ելան:

2 Աստիցմէ հինգը իմաստուն էին, և հինգը յիմար,

3 Որ յիմարները առին իրենց լապտերները, ու հետերնին եղ չառին:

4 Բայց իմաստունները իրենց լապտերներուն հետ ամաններով եղ ալ առին,

5 Եւ փեսան որ ուշացաւ:

49 And shall begin to smite his fellow servants, to eat and drink with the drunken;

50 The lord of that servant shall come in a day when he looketh not for him, and in an hour that he is not aware of,

51 And shall cut him asunder, and appoint him his portion with the hypocrites: there shall be weeping and gnashing of teeth.

CHAPTER XXV.

1 THEN shall the kingdom of heaven be likened unto ten virgins, which took their lamps, and went forth to meet the bridegroom.

2 And five of them were wise, and five were foolish.

3 They that were foolish took their lamps, and took no oil with them:

4 But the wise took oil in their vessels with their lamps.

5 While the bridegroom

ամէնն ալ թմրեցան ու քնացան:

6 Եւ կէս գիշերին ձայն մը եղաւ, Ահա փեսան կու գայ: զանիկա զիմասուրելու ելէք:

7 Ան ատենը բոլոր կոյսերը ելան ու իրենց լապտերները շիտկեցին:

8 Եւ յիմարները ըսին իմաստուններուն, Տուէք մեզի ձեր եղէն, ինչու որ մեր լապտերները մարելու վրայ են:

9 Պատասխան տուին իմաստունները ու ըսին, Չբլլայ որ մեզի ու ձեզի չբաւականանայ: այլ յաւէտ ծախողներուն դացէք և զնեցէք ձեզի համար:

10 Երբոր անոնք դացին զնելու փեսան եկաւ, ու պատրաստ եղողները անոր հետ հարսնիքը մտան, և դուռը գոցուեցաւ:

11 Ետքը միւս կոյսերը եկան ու ըսին, Տէր, Տէր, բաց մեզի:

12 Բայց անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ, ձմարիտ կ'ըսեմ՝ ձեզի թէ ես ձեզ չեմ ճանչար:

married, they all slumbered and slept.

6 And at midnight there was a cry made, Behold, the bridegroom cometh; go ye out to meet him.

7 Then all those virgins arose, and trimmed their lamps.

8 And the foolish said unto the wise, Give us of your oil; for our lamps are gone out.

9 But the wise answered, saying, Not so; lest there be not enough for us and you: but go ye rather to them that sell, and buy for yourselves.

10 And while they went to buy, the bridegroom came; and they that were ready went in with him to the marriage: and the door was shut.

11 Afterward came also the other virgins, saying, Lord, Lord, open to us.

12 But he answered and said, Verily I say unto you, I know you not.

13 Ուրեմն արթուն կե-
ցէք, ինչու որ ոչ օրը գի-
տէք և ոչ ժամը :

13 Watch therefore; for
ye know neither the day
nor the hour wherein the
Son of man cometh.

14 Քանզի ինչպէս օտար
երկիր գացող մարդ մը
կանչեց իր ծառաները, և
իւր ունեցածը անոնց յանձ-
նեց :

14 For the kingdom of
heaven is as a man travel-
ling into a far country,
who called his own ser-
vants, and delivered unto
them his goods.

15 Մէկուն տուաւ չինգ
տաղանդ, ու մէկուն
երկուք, և մէկուն մէկ,
ամէն մէկուն իր կարողու-
թեանը չափ, ու անմիջա-
պէս ճամբոյ ելաւ :

15 And unto one he gave
five talents, to another
two, and to another one;
to every man according to
his several ability; and
straightway took his jour-
ney.

16 Եւ ան որ չինգ տա-
ղանդը առած էր, գնաց
անոնցմով գործ տեսաւ,
և ուրիշ չինգ տաղանդ
չաճեցաւ :

16 Then he that had
received the five talents
went and traded with the
same, and made them
other five talents.

17 Վմանապէս ան որ
երկուքը առած էր, ուրիշ
երկուք ալ չաճեցաւ :

17 And likewise he that
had received two, he also
gained other two.

18 Իսկ ան որ մէկը ա-
ռած էր, գնաց գետինը
փորեց, ու իր տիրոջը
ստակը պահեց :

18 But he that had
received one went and
dugged in the earth, and
hid his lord's money.

19 Շատ ժամանակէ ետեւ
ան ծառաներուն տէրը ե-
կաւ, և անոնցմէ հաշիւ
ուղեց :

19 After a long time
the lord of those servants
cometh, and reckoneth
with them.

20 Եւ չինգ տաղանդը
աւանդը եկաւ ուրիշ չինգ
տաղանդ ալ բերաւ, ու
բաւաւ, Տէր, չինգ տաղանդ
յանձնեցիր ինծի, ա՛հա
ուրիշ չինգ տաղանդ ալ
անոնց վրայ շաճեցայ :

20 And so he that had
received five talents came
and brought other five
talents, saying, Lord, thou
deliveredst unto me five
talents: behold, I have
gained beside them five
talents more.

21 Ըսաւ անոր իր Տէրը,
Ապրիս, բարի ու հաւա-
տարիմ ծառայ. դուն որ
քիչ բանին մէջ հաւատա-
րիմ եղար, քեզ շատ
բաներու վրայ պիտի կե-
ցընեմ. մտիք քու տիրոջը
ուրախութեանը մէջ :

21 His lord said unto
him, Well done, thou good
and faithful servant: thou
hast been faithful over a
few things, I will make
thee ruler over many
things: enter thou into
the joy of thy lord.

22 Երկու տաղանդը աւ-
նորն ալ եկաւ ու բաւաւ,
Տէր, երկու տաղանդ
յանձնեցիր ինծի, ա՛հա ու-
րիշ երկու տաղանդ ալ ա-
նոնց վրայ շաճեցայ :

22 He also that had
received two talents came
and said, Lord, thou deli-
veredst unto me two
talents: behold, I have
gained two other talents
beside them.

23 Ըսաւ անոր իր Տէրը,
Ապրիս, բարի ու հաւա-
տարիմ ծառայ. դուն որ
քիչ բանին մէջ հաւատա-
րիմ եղար, քեզ շատ բա-
ներու վրայ պիտի կեցընեմ.
մտիք քու տիրոջը ուրա-
խութեանը մէջ :

23 His lord said unto
him, Well done, good and
faithful servant: thou hast
been faithful over a few
things, I will make thee
ruler over many things:
enter thou into the joy of
thy lord.

24 Մէկ տաղանդը աւ-
նորն ալ եկաւ ու բաւաւ,

24 Then he which had
received the one talent

Տէր, գիտէի որ դուն խիստ մարդ մըն ես, չսերմանած տեղէդ կը հնձես ու չցանած տեղէդ կը ժողվես .

25 Ուստի վտինալով՝ գացի քու տաղանդդ գետնին տակը պահեցի . ուստի ահա քուկդ քեզի :

26 Պատասխան տուաւ անոր տէրը ու ըսաւ անոր, Չար և ծոյլ ծառայ, զի տէրը որ չսերմանած տեղէս կը հնձեմ ու չցանած տեղէս կը ժողվեմ .

27 Ուրեմն պէտք էր քեզի որ իմ ստակս սեղանաւորներուն տայիր, որ ես եկած ատենս շահովը առնէի իմն :

28 Արդ առէք ամէկ տաղանդը, ու տասր տաղանդ ունեցողին տուէք :

29 Ինչու որ ամէն ունեցողին պիտի տրուի, ու պիտի աւելնայ, և չունե-

came and said, Lord, I knew thee that thou art a hard man, reaping where thou hast not sown, and gathering where thou hast not strewed:

25 And I was afraid, and went and hid thy talent in the earth: lo, there thou hast that is thine.

26 His lord answered and said unto him, Thou wicked and slothful servant, thou knewest that I reap where I sowed not, and gather where I have not strewed:

27 Thou oughtest therefore to have put my money to the exchangers, and then at my coming I should have received mine own with usury.

28 Take therefore the talent from him, and give it unto him which hath ten talents.

29 For unto every one that hath shall be given, and he shall have abundance: but from him that hath not shall be taken

ցողին ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի :

30 Եւ ատ անպիտան ծառան դուրսի խաւարը հանեցէք . հոն պիտի ըլլայ լալ ու ակռաներ կրճտել :

31 Ու երբոր Որդին մարդոյ իր փառքովը գայ, և բոլոր սուրբ հրեշտակները իր հետը, ան աստեղը իր փառաց աթոռը պիտի նստի .

32 Եւ անոր առջեւը պիտի ժողվուին բոլոր ազգերը, ու զանոնք իրարմէ պիտի զատէ, ինչպէս որ հովիւ մը ոչխարները այծերէն կը զատէ .

33 Եւ ոչխարները իր աջ կողմը պիտի կայնեցնէ, ու այծերը՝ ձախ կողմը :

34 Ան աստեղը Թագաւորը իր աջ կողմը եղողներուն պիտի ըսէ, Իկէք, իմ Հօրս օրհնածները, այխարհի սկիզբէն ձեզի համար պատրաստուած Թագաւորութիւնը ժառանգեցէք .

35 Ինչու որ անթեցայ, և ինծի ուտելիք տուէք :

away even that which he hath.

30 And cast ye the unprofitable servant into outer darkness: there shall be weeping and gnashing of teeth.

31 When the Son of man shall come in his glory, and all the holy angels with him, then shall he sit upon the throne of his glory:

32 And before him shall be gathered all nations: and he shall separate them one from another, as a shepherd divideth his sheep from the goats:

33 And he shall set the sheep on his right hand, but the goats on the left.

34 Then shall the King say unto them on his right hand, Come, ye blessed of my Father, inherit the kingdom prepared for you from the foundation of the world:

35 For I was a hungered, and ye gave me meat: I

Ժարակեցայ, ու ինծի խմմացուցրէք. օտարական էի, և զիս ներս առիք:

36 Մերկ էի, և զիս հագուեցուցրէք. հիւանդ էի, ու ինծի տես եկաք. բանտի մէջ էի, և ինծի եկաք:

37 Ան ատենը արդարնորը անոր պատասխան պետի տան ու բռնէ, Տէր, երբ քեզ անօթեցած տեսանք ու կերակրեցինք, կամ ծարւած՝ ու խմցուցինք:

38 Երբ քեզ օտարական տեսանք և ներս առինք, կամ մերկ ու հագուեցուցինք:

39 Երբ քեզ հիւանդ կամ բանտի մէջ տեսանք, ու քեզի եկանք:

40 Եւ Թագաւորը պատասխան տալով պիտի բռնէ անոնց, ճշմարտ կ'ըսեմ ձեզի, Որովհետեւ աս իմ եզրայրներուս պիտի պղտիկներէն մէկուն ըրէք, ինծի ըրէք:

41 Ան ատենը ձախ կողմը եղողներուն ալ պիտի բռնէ, Մեկէն դացէք ինծմէ. առնիծեալներ, յաւիտեանակա

was thirsty, and ye gave me drink: I was a stranger, and ye took me in:

36 Naked, and ye clothed me: I was in prison, and ye came unto me.

37 Then shall the righteous answer him, saying, Lord, when saw we thee a hungered, and fed thee? or thirsty, and gave thee drink?

38 When saw we thee a stranger, and took thee in? or naked, and clothed thee?

39 Or when saw we thee sick, or in prison, and came unto thee?

40 And the King shall answer and say unto them, Verily I say unto you, Inasmuch as ye have done it unto one of the least of these my brethren, ye have done it unto me.

41 Then shall he say also unto them on the left hand, Depart from me, ye cursed, into everlasting

կրակին մէջը՝ որ պատրաստուած է Ստանային ու իր հրեշտակներուն:

42 Ինչպէս որ անօթեցայ, և ինծի ուտելիք չտուիք. ծարւակեցայ, ու ինծի չխմցուցրէք:

43 Օտարական էի, և զիս ներս չառիք. մերկ էի, և զիս չհագուեցուցրէք. հիւանդ ու բանտի մէջ էի, և ինծի տես չեկաք:

44 Ան ատենը անոնք ալ պատասխան պիտի տան ու բռնէ, Տէր, երբ տեսանք քեզ անօթեցած՝ կամ ծարւած՝ կամ օտարական կամ մերկ կամ հիւանդ կամ բանտի մէջ, ու քեզի սպասաւորութիւն չըրինք:

45 Ան ատենը պատասխան պիտի տայ անոնց ու բռնէ, Ճշմարտ կ'ըսեմ ձեզի, Որովհետեւ ասոնց պիտի պղտիկներէն մէկուն չըրէք, ինծի ալ չըրէք:

46 Եւ ասոնք պիտի երթան յաւիտեանական տանջանքը, իսկ արդարնորը յաւիտեանական կեանքը:

fire, prepared for the devil and his angels:

42 For I was a hungered, and ye gave me no meat: I was thirsty, and ye gave me no drink:

43 I was a stranger, and ye took me not in: naked, and ye clothed me not: sick, and in prison, and ye visited me not.

44 Then shall they also answer him, saying, Lord, when saw we thee a hungered, or athirst, or a stranger, or naked, or sick, or in prison, and did not minister unto thee?

45 Then shall he answer them, saying, Verily I say unto you, Inasmuch as ye did it not to one of the least of these, ye did it not to me.

46 And these shall go away into everlasting punishment: but the righteous into life eternal.

ԳԼՈՒԽ ԻԶ

CHAPTER XXVI.

1 Ու երբոր Յիսուս լմնցուց աս բոլոր խօսքերը, ըստ էր աշակերտաներուն,

1 AND it came to pass, when Jesus had finished all these sayings, he said unto his disciples,

2 Գիտէք որ երկու օրէն ետեւ զատիկ կ'ըլլայ, և Որդին մարդոյ կը մատնուի խաչը ելլելու:

2 Ye know that after two days is the feast of the passover, and the Son of man is betrayed to be crucified.

3 Ան ատենը քահանայապետները ու դպիրները և ժողովուրդին ծերերը ժողովուեցան քահանայապետին սրահը, որուն անունը կաս յիսփա էր:

3 Then assembled together the chief priests, and the scribes, and the elders of the people, unto the palace of the high priest, who was called Caiaphas,

4 Ու խորհուրդ ըրին որ նենդութեամբ բռնեն Յիսուսը ու մեռցընեն:

4 And consulted that they might take Jesus by subtilty, and kill him.

5 Բայց կ'ըսէին թէ Ոչ տօնին ատենը, որ ժողովուրդին մէջ խռովութիւն չըլլայ:

5 But they said, Not on the feast day, lest there be an uproar among the people.

6 Ու երբոր Յիսուս Բեթանիա էր բերտ Սիմոնի տանը,

6 Now when Jesus was in Bethany, in the house of Simon the leper,

7 Կնիկ մը եկաւ անոր՝ որ ունէր ծանրագին եղի շէշ մը, և թափեց անոր գլուխուն վրայ՝ երբոր անիկա

7 There came unto him a woman having an alabaster box of very precious ointment, and poured it

տեղան նստած էր:

on his head, as he sat at meat.

8 Եւ անոր աշակերտները տեսնելով դժուարեցան, ու ըսին, Ինչո՞ւ աս կուրուստը ըլլայ:

8 But when his disciples saw it, they had indignation, saying, To what purpose is this waste?

9 Քանզի ատ եղը կրնար սուղ գնով ծախուիլ, ու աղքատներուն տրուիլ:

9 For this ointment might have been sold for much, and given to the poor.

10 Եւ Յիսուս իմանալով ըստ անոնց, Ինչո՞ւ անհանգիստ կ'ընէք ինիկը. քանզի ատիկա բարի գործ մը գործեց ինծի:

10 When Jesus understood it, he said unto them, Why trouble ye the woman? for she hath wrought a good work upon me.

11 Ինչու որ աղքատները ամէն ատեն ձեր հետը ունիք, բայց զիս ամէն ատեն չունիք:

11 For ye have the poor always with you; but me ye have not always.

12 Վասն զի ատիկա որ ատ եղը իմ մարմինս վրայ թափեց, իմ թաղմանս համար ըրաւ:

12 For in that she hath poured this ointment on my body, she did it for my burial.

13 Ճշմարիտ կ'ըսեմ՝ Ըստ զի թէ ըլլոր աշխարհի մէջ ուր որ աս աւետարանն քարոզուի, ատոր ըրածն ալ պիտի խօսուի՝ իրեն յիշատիկ ըլլալու համար:

13 Verily I say unto you, Wheresoever this gospel shall be preached in the whole world, there shall also this, that this woman hath done, be told for a memorial of her.

14 Ան ատենը ասուեց կուսքէն մէկը՝ որ Յուդա Խակարտիտացի կ'ըսուէր,

14 Then one of the twelve, called Judas

գնաց քահանայապետներուն ու ըստւ,

15 Ի՞նչ կ'ուզէք ինձի տալ, ու ես ձեզի մատնեմ զանիկա. և անոնք երեսունս քիչ արծաթ խոստացան անոր.

16 Եւ անկէ ետեւ պատեհուեթ ինչ կը փնտուէր, որ զանիկա մատնէ անոնց:

17 Եւ բաղարջակերաց ատջի օր աշակերտները Յիսուսի եկան ու անոր ըսին, Ո՞ւր կ'ուզես որ քեզի պատրաստենք՝ զատիկը ուտելու համար:

18 Եւ անիկա ըսաւ, Գացէք քաղաք այս ինչ մարդուն ու ըսէք անոր, Վարդապետը կ'ըսէ, Ժամանակս մտէ. աշակերտներուս հետ մէկտեղ քու քովդ պիտի ընեմ զատիկը:

19 Աշակերտներն ալ ըրին ինչպէս որ Յիսուս իրենց հրամանս ըրաւ, ու պատրաստեցին զատիկը:

20 Ու երբ որ իրիկունս եղաւ՝ տասուերկուքին հետ սեղան նստաւ:

Iscariot, went unto the chief priests,

15 And said unto them, What will ye give me, and I will deliver him unto you? And they covenanted with him for thirty pieces of silver.

16 And from that time he sought opportunity to betray him.

17 Now the first day of the feast of unleavened bread the disciples came to Jesus, saying unto him, Where wilt thou that we prepare for thee to eat the passover?

18 And he said, Go into the city to such a man, and say unto him, The Master saith, My time is at hand; I will keep the passover at thy house with my disciples.

19 And the disciples did as Jesus had appointed them; and they made ready the passover.

20 Now when the even was come, he sat down with the twelve.

21 Եւ քանի որ կ'ուտէին՝ ըսաւ, Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի որ ձեզմէ մէկը զիս պիտի մատնէ:

22 Ու շատ տրտմեցան, և անոնցմէ ամէն մէկը սկսաւ ըսել անոր, Տէր, յի՞թէ էս եմ:

23 Անիկա պատասխան տուաւ ու ըսաւ, Ան որ իմ հետս իր ձեռքը պնակը խօթեց, նոյնը պիտի մատնէ զիս:

24 Յիբաւի Որդին մարդոյ կ'երթայ՝ ինչպէս որ զըրուած է իրեն համար, բայց վայ ան մարդուն՝ որուն ձեռքովը Որդին մարդոյ կը մատնուի. աղէկ էր ան մարդուն որ ծնած չըլլար:

25 Պատասխան տուաւ Յուդա որ զանիկա պիտի մատնէր՝ ու ըսաւ, Վարդապետ, յի՞թէ էս եմ: Ըսաւ անոր, Գուն ըսիր:

26 Եւ քանի որ անոնք կ'ուտէին, Յիսուս հաց առաւ, օրհնեց ու կտրեց, և տուաւ աշակերտներուն ու ըսաւ, Առէք: Կերէք. աս է իմ մարմինս:

21 And as they did eat, he said, Verily I say unto you, that one of you shall betray me.

22 And they were exceeding sorrowful, and began every one of them to say unto him, Lord, is it I?

23 And he answered and said, He that dippeth his hand with me in the dish, the same shall betray me.

24 The Son of man goeth as it is written of him: but woe unto that man by whom the Son of man is betrayed! it had been good for that man if he had not been born.

25 Then Judas, which betrayed him, answered and said, Master, is it I? He said unto him, Thou hast said.

26 And as they were eating, Jesus took bread and blessed it, and brake it, and gave it to the disciples, and said, Take, eat; this is my body.

27 Եւ գաւաթը առաւ, գոՏացաւ, ու տուաւ աւնոնց և ըսաւ, Ամէնքդ ալ խմեցէք ասկէ:

27 And he took the cup, and gave thanks, and gave it to them, saying, Drink ye all of it;

28 Ինչու որ ապիկա է իմ արինն նոր ուխտի, որ շատերու համար կը թափուի մեզու համար թողութեան համար:

28 For this is my blood of the new testament, which is shed for many for the remission of sins.

29 Բայց կ'ըսեմ ձեզի, Ասկէ ետեւ որթին բերքէն ընաւ պիտի չխմեմ մինչեւ ան որը երբոր ձեր հետք անիկա նոր խմեմ իմ Հորս թագաւորութեանը մէջ:

29 But I say unto you, I will not drink henceforth of this fruit of the vine, until that day when I drink it new with you in my Father's kingdom.

30 Եւ օրհնութիւն մը երգելէն ետեւ Զերթնեաց Լեռը ելան:

30 And when they had sung a hymn, they went out into the mount of Olives.

31 Ան ատենը Յիսուս ըսաւ անոնց, Դուք ամէնքդ աս զիշեր իմ վրայովս պիտի գայթակղէք: Ինչու որ զբուած է թէ Հովիւք պիտի զարնեմ, ու հօտին ոչխարները պիտի ցրուին:

31 Then saith Jesus unto them, All ye shall be offended because of me this night: for it is written, I will smite the Shepherd, and the sheep of the flock shall be scattered abroad.

32 Բայց յարութիւն առնելու ետեւ ձեզմէ առաջ Գալիլեա պիտի երթամ:

32 But after I am risen again, I will go before you into Galilee.

33 Պատասխան տուաւ Պետրոս ու ըսաւ անոր, Թեպէտ ամէնքն ալ քու վրայովք գայթակղին, բայց

33 Peter answered and said unto him, Though all men shall be offended

ես ընաւ պիտի չգայթակղիմ:

because of thee, yet will I never be offended.

34 Ըսաւ անոր Յիսուս, շնորհիտ կ'ըսեմ քեզի, Աս զիշեր դեռ հաւը չխօսած: Երեք անգամ զիս պիտի ուրանաս:

34 Jesus said unto him, Verily I say unto thee, That this night, before the cock crow, thou shalt deny me thrice.

35 Ըսաւ անոր Պետրոս, Թէեւ քեզի հետ մեռնելու ալ ըլլամ՝ ընաւ քեզ պիտի չուրանամ: ասանկ կ'ըսէին նաեւ ամէն աշակերտները:

35 Peter said unto him, Though I should die with thee, yet will I not deny thee. Likewise also said all the disciples.

36 Ան ատենը Յիսուս անոնց հետ տեղ մը եկաւ որուն անունը Գեթսեմանի էր, ու ըսաւ աշակերտներուն, Հոս նստեցէք մինչեւ որ ես երթամ հոն աղօթք ընեմ:

36 Then cometh Jesus with them unto a place called Gethsemane, and saith unto the disciples, Sit ye here, while I go and pray yonder.

37 Եւ իր հետք առնելով Պետրոսը ու Զեբեթէոսին երկու որդիքը, սկսաւ տրտմիլ և վշտանալ:

37 And he took with him Peter and the two sons of Zebedee, and began to be sorrowful and very heavy.

38 Ան ատենը ըսաւ անոնց, իմ անձս մեռնելու չափ արտուամ է: Հոս կեցէք և ինձի հետ արթուն մնացէք:

38 Then saith he unto them, My soul is exceeding sorrowful, even unto death: tarry ye here, and watch with me.

39 Ու քիչ մը առաջ երթալով՝ իր երեսին վրայ ինկաւ և աղօթք ըրաւ ըսելով, Ով Հայր իմ, թէ որ կարելի է, թող աս գաւաթը ինձմէ անցնի:

39 And he went a little further, and fell on his face, and prayed, saying, O my Father, if it be possible, let this cup pass

բայց չէ թէ ինչպէս որ ես կ'ուզեմ, հասցաւ ինչպէս որ դուն կ'ուզես :

40 Եւ եկաւ աշակերտներուն ու զանոնք քնացած գտաւ, և ըսաւ Պետրոսին, Այդպէս մէկ ժամ մըն ալ չկրցա՞ք ինձի հետ արթուն կենալ :

41 Արթուն կեցէք և աղօթք բրէք, որ փորձու թեման մէջ չմտնէք . հոգին յօժար է, բայց մարմինը տկար :

42 Դարձեալ երկրորդ անգամ գնաց աղօթք բրաւ բսելով, Ով չայլ իմ, եթէ անկարելի է որ աս գաւաթը ինձի անցնի առանց անկէ խմելուս, թող քու կամքդ բլլայ :

43 Եւ եկաւ զանոնք նորէն քնացած գտաւ, ինչու որ աչքերնին ծանրացած էր :

44 Եւ թողուց անոնք, ու նորէն գնաց երրորդ անգամ աղօթք բրաւ նոյն խօսքը բսելով :

45 Ան ատենը եկաւ իր աշակերտներուն ու ըսաւ անոնց, Ասկէ ետեւ քնացէք ու հանգչեցէք . ահա ժամը հասաւ, և Որ-

from me: nevertheless, not as I will, but as thou *will* .

40 And he cometh unto the disciples, and findeth them asleep, and saith unto Peter, What, could ye not watch with me one hour?

41 Watch and pray, that ye enter not into temptation: the spirit indeed is willing, but the flesh is weak.

42 He went away again the second time, and prayed, saying, O my Father, if this cup may not pass away from me, except I drink it, thy will be done.

43 And he came and found them asleep again: for their eyes were heavy.

44 And he left them, and went away again, and prayed the third time, saying the same words.

45 Then cometh he to his disciples, and saith unto them, Sleep on now, and take *your* rest: behold,

դին մտրոյ մեղաւորներուն ձեռքը կը մատնուի :

46 Ելէք ասկէ երթանք . ահա մտեցաւ անիկա որ զիս պետի մատնել :

47 Եւ գեռ անիկա աս որ կը խօսէր, ահա Յուդա՛ տասներկուքէն մէկը եկաւ, և իր հետը շատ բարձու թիւն սուրբով ու բարերով քահանայապետներէն և ժողովուրդին ծերերէն :

48 Եւ զանիկա մատնողը անոնց նշան մը տուեր էր ըսելով, Ով որ ես համբուրեմ՝ ան է, բռնեցէք անիկա :

49 Եւ շուտ մը Յիսուսին մօտենայով ըսաւ, Ողջոյն քեզ, վարդապետ, ու համբուրեց զանիկա :

50 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Ընկեր, ինչո՞ւ համար եկար դուն . ան ատենը մտեցան ձեռք զարկին Յիսուսին ու բռնեցին զանիկա :

51 Եւ ահա Յիսուսի հետ եղօղներուն մէկը ձեռքը երկընցուց և իր սուրբ հանելով զարկաւ քահա-

the hour is at hand, and the Son of man is betrayed into the hands of sinners.

46 Rise, let us be going: behold, he is at hand that doth betray me.

47 And while he yet spake, lo, Judas, one of the twelve, came, and with him a great multitude with swords and staves, from the chief priests and elders of the people.

48 Now he that betrayed him gave them a sign, saying, Whomsoever I shall kiss, that same is he; hold him fast.

49 And forthwith he came to Jesus, and said, Hail, Master; and kissed him.

50 And Jesus said unto him, Friend, wherefore art thou come? Then came they, and laid hands on Jesus, and took him.

51 And, behold, one of them which were with Jesus stretched out his hand, and drew his sword,

նայապետին ծառային, և անոր ականջը մէկգէի հանեց:

and struck a servant of the high priest, and smote off his ear.

52 Ան ատենը Յիսուս բառ անոր, Սուրբ եր տեղը դարձուր, ինչու որ ամէն սուր առնողները սրով պիտի կորսուին:

52 Then said Jesus unto him, Put up again thy sword into his place: for all they that take the sword shall perish with the sword.

53 Կը կարծե՞ս թէ չեմ կրնար հիմա իմ Հօրս ազակել, և ինձի հասցընէ տասուերկու դունդէն աւելի հրեշտակներ:

53 Thinkest thou that I cannot now pray to my Father, and he shall presently give me more than twelve legions of angels?

54 Բայց ի՞նչպէս պիտի կատարուին գիրքերը, թէ պէտք է տասնկ ըլլալ:

54 But how then shall the Scriptures be fulfilled, that thus it must be?

55 Ան ատենը Յիսուս բառ ան բազմուցութեանը, իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելլաք սուրբերով ու բիրբրով զիս բռնելու. ամէն որ տաճարին մէջ ձեզի հետ կը նստէի ու կը սորվեցընէի, և զիս չբռնեցիք:

55 In that same hour said Jesus to the multitudes, Are ye come out as against a thief with swords and staves for to take me? I sat daily with you teaching in the temple, and ye laid no hold on me.

56 Բայց աս ամէն բաները եղաւ՝ որ կատարուին մարգարէից գիրքերը, Ան ատենը բոլոր աշակերտները թողուցին անկա ու փախան:

56 But all this was done, that the Scriptures of the prophets might be fulfilled. Then all the disciples forsook him, and fled.

57 Եւ անոնք որ Յիսուսը

57 And they that had

բռնեցին՝ կայիափա քահանայապետին տարին, ուր որ դպրոցները ու ծերերը ժողովուրդ էին:

laid hold on Jesus led him away to Caiaphas the high priest, where the scribes and the elders were assembled.

58 Եւ Պետրոս հեռուանց անոր ետեւէն գնաց մինչեւ քահանայապետին դաւիթը, ու ներս մտաւ սպասուորներուն հետ նստաւ որ վերջը տեսնէ:

58 But Peter followed him afar off unto the high priest's palace, and went in, and sat with the servants, to see the end.

59 Իսկ քահանայապետները ու ծերերը և բոլոր ժողովքը Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւն մը կը փրնտուէին, որ անկա մեռցնեն:

59 Now the chief priests, and elders, and all the council, sought false witness against Jesus, to put him to death;

60 Ու չգտան. թէեւ շատ սուտ վկաներ ալ եկան, բայց չգտան. ետքը երկու սուտ վկայ եկան,

60 But found none, yet though many false witnesses came, yet found they none. At the last came two false witnesses,

61 Ու ըսին թէ Ասիկա բառաւ, Ես կրնամ Աստուծոյ տաճարը քակել, և զանիկա երէք օրուան մէջ շինել:

61 And said, This fellow said, I am able to destroy the temple of God, and to build it in three days.

62 Եւ քահանայապետը ստք ելլելով բառ անոր, Պատասխան մը չե՞ս տար ինչ կը վկայեն ասոնք քեզի դէմ:

62 And the high priest arose, and said unto him, Answerest thou nothing? what is it which these witnesses say against thee?

63 Եւ Յիսուս լուս կը կենար, Պատասխան տուաւ քահանայապետը ու բառաւ

63 But Jesus held his peace. And the high priest answered and said unto

անոր, Կենդանի Աստու-
ծակ քեզ կ'երգանցնեմ որ
մեկ ըսես, թէ դո՞ւն ես
Քրիստոս Որդին Աստուծոյ:

64 Ըսաւ անոր Յիսուս,
Դուն ըսիր. բայց կ'ըսեմ
ձեզի, Ասկէ ետեւ պիտի
տեսնէք Որդին մարդոյ Զ-
ըսեմէք ան աջ կողմը նստած,
ու երկնից ամպերուն վրայ
եկած:

65 Անաստեղը քահանա-
սպաւաբը իր հանդերձները
պատուեց ու ըսաւ, Հայ-
հոյութիւն ըրաւ. ալ ի՞նչ
պէտք է մեզի վկաներ. ա-
հա հինա լսեցիք ասոր
հայհոյութիւնը:

66 Զեզի ինչպէս կ'երեւ-
նայ. աննք պատասխան
տուին ու ըսին, Մահա-
պարտ է:

67 Անաստեղը անոր երեսը
թուքին, ու ըսուցով ծե-
ծեցին անիկա. ոմանք ալ
ապտակ զարնելով՝ ըսին

68 Մարդարեացիք մեզի,
դուն Քրիստոս, ո՞վ է ան
որ քեզի զարկաւ:

69 Իսկ Պետրոս դուրսը
գաւելթը նստեր էր, և մեկ

him, I adjure thee by the
living God, that thou tell
us whether thou be the
Christ, the Son of God.

64 Jesus saith unto him,
Thou hast said: never-
theless I say unto you,
Hereafter shall ye see the
Son of man sitting on the
right hand of power, and
coming in the clouds of
heaven.

65 Then the high priest
rent his clothes, saying,
He hath spoken blasphemy;
what further need
have we of witnesses?
behold, now ye have
heard his blasphemy.

66 What think ye? They
answered and said, He is
guilty of death.

67 Then did they spit
in his face, and buffeted
him; and others smote
him with the palms of
their hands,

68 Saying, Prophecy
unto us, thou Christ, Who
is he that smote thee?

69 Now Peter sat without
in the palace: and a dam-

աղաթին մը եկաւ անոր ու
ըսաւ, Դուն ալ Գալիլ-
եացի Յիսուսին հետն էիր:

70 Բայց անիկա ամենուն
առջեւը ուրացաւ ու ըսաւ,
Զեմ՝ դիտեր դուն ինչ կը
խօսիս:

71 Ու երբոր դուռը ելաւ,
ուրեջ աղէկ մը զանիկա
տեսաւ, և հոն եղողնե-
րուն ըսաւ, Ասիկա ալ
Յիսուս Նազովրեցիին հետն
էր:

72 Եւ Պետրոս նորէն եր-
դում՝ ընելով ուրացաւ,
թէ իս ան մարդը չեմ
ճանչար:

73 Ու քիչ մը ատենէն
ետեւ հոն եղողները եկան
և ըսին Պետրոսին, Յիրա-
ւի դուն ալ անոնցմէ ես,
ինչու որ քու զրուցուածքդ
ալ քեզ յայտնի կ'ընէ:

74 Անաստեղը սկսաւ ա-
նիծել ու երդում ընել՝
ըսելով թէ իս ան մարդը
չեմ ճանչար. և խսկոյն
հաւը խօսեցաւ:

75 Եւ Պետրոս միտքը բե-
րաւ Յիսուսի խօսքը որ ի-
րեն բեր էր թէ Դեռ հա-
ւը չխօսած՝ երեք անգամ
պիտի ուրանաս զիս. ու

sel came unto him, saying,
Thou also wast with Je-
sus of Galilee.

70 But he denied before
them all, saying, I know
not what thou sayest.

71 And when he was
gone out into the porch,
another maid saw him,
and said unto them that
were there, This fellow
was also with Jesus of
Nazareth.

72 And again he denied
with an oath, I do not
know the man.

73 And after a while
came unto him they that
stood by, and said to Pe-
ter, Surely thou also art
one of them; for thy
speech bewrayeth thee.

74 Then began he to
curse and to swear, saying,
I know not the man. And
immediately the cock crew.

75 And Peter remem-
bered the word of Jesus,
which said unto him,
Before the cock crow,
thou shalt deny me thrice.

Դուրս ելլելով դառնապէս լացաւ :

And he went out, and wept bitterly.

ԳԼՈՒԽ ԻԷ

CHAPTER XXVII.

1 Երբոր առառւ եղաւ՝ բոլոր քահանայապետները ու Ժողովուրդին ծերերը Յիսուսի դէմ խորհուրդ քննեցին որ զանհկա մեռցնեն :

1 WHEN the morning was come, all the chief priests and elders of the people took counsel against Jesus to put him to death :

2 Եւ կապելով զանհկա տարին, ու Պոնտացի Պիլատոս կուսակալին ձեռքը տուին :

2 And when they had bound him, they led him away, and delivered him to Pontius Pilate the governor.

3 Անտոնը Յուդա՝ որ զանհկա մատնեց, տեսնելով թէ դատապարտուելցաւ, զեղջի եկաւ, ու երեսուն արծաթը ետ դարձուց քահանայապետներուն և ծերերուն,

3 Then Judas, which had betrayed him, when he saw that he was condemned, repented himself, and brought again the thirty pieces of silver to the chief priests and elders,

4 Ու ըսաւ, Մեղայ, որ անմեղ արին մատնեցի. և անոք ըսին, Մեղի է՞նչ, դուն նայէ :

4 Saying, I have sinned in that I have betrayed the innocent blood. And they said, What is that to us? see thou to that.

5 Եւ արծաթը տաճարին մէջ ձգեց ու դուրս ելաւ, և դնաց ինքզինքը խեղդեց :

5 And he cast down the pieces of silver in the temple, and departed, and went and hanged himself.

6 Քահանայապետներն ալ արծաթը առնելով ըսին, Արժան չէ տանկա կործանին մէջ դնել, ինչու որ արեան զին է :

6 And the chief priests took the silver pieces, and said, It is not lawful for to put them into the treasury, because it is the price of blood.

7 Ուստի խորհուրդ քննեցին, և անով բրուտին արտը ծախու առին՝ օտարներու գերեզմանատուն ըլլալու համար :

7 And they took counsel, and bought with them the potter's field, to bury strangers in.

8 Աս պատճառով ան արտը արեան արտ ըսուեցաւ մինչեւ այսօր :

8 Wherefore that field was called, The field of blood, unto this day.

9 Ան տոնը կատարուեցաւ Երեմիա մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը, եւ առին երեսուն արծաթը՝ զին կարուածին զինը, որ Խորայիլի որդւոցմէն Կին կարեցին :

9 Then was fulfilled that which was spoken by Jeremy the prophet, saying, And they took the thirty pieces of silver, the price of him that was valued, whom they of the children of Israel did value;

10 Ու տուին անհկա բրուտին արտին, ինչպէս որ ինծի հրաման ըրաւ Տէրը :

10 And gave them for the potter's field, as the Lord appointed me.

11 Եւ Յիսուս կուսակալին առջեւը կայնեցաւ. և կուսակալը հարցուց անոր ու ըսաւ, Հրեկ թագաւորը դո՞ւն ես : Եւ Յիսուս ըսաւ անոր, Դուն կ'ըսես :

11 And Jesus stood before the governor: and the governor asked him, saying, Art thou the King of the Jews? And Jesus said unto him, Thou sayest.

12 Ու քահանայապետներէն և ծերերէն ամբաստ

12 And when he was accused of the chief priests

տանուած ատենը ընաւ պատասխան մը չտուաւ :

13 Անտենը Պիղատոս ըսաւ անոր, Չե՞ս լսեր թէ որչափ քեզի դէմ կը վկայեն ատոնք :

14 Եւ անոր բան մը պատասխան չտուաւ, մինչեւ շատ զարմացաւ կուսակալը :

15 Բայց կուսակալը սովորութիւն ունէր որ սօսին տանը կապուած մը արձակէր ժողովուրդին ով որ ուզէին :

16 Անտանը Բարաբբաս անուանով մէկ երեւելի բանտարկեալ մը ունէին :

17 Երբոր ժողովուեցան ըսաւ անոնց Պիղատոս, Ո՞րը կ'ուզէք որ ձեզի արձակեմ . Բարաբբասն, թէ Յիսուսը որ Քրիստոս կ'ըսուի :

18 Քանզի զիտէր թէ նախանձի համար մատնեցին զանիկա :

19 Ու երբոր անիկա ատենը նստեր էր, անոր կնիկը Էլէւ խրկեց անոր ու ըսաւ, Կու՛ն ան արդարին

and elders, he answered nothing.

13 Then said Pilate unto him, Hearst thou not how many things they witness against thee?

14 And he answered him to never a word; insomuch that the governor marvelled greatly.

15 Now at that feast the governor was wont to release unto the people a prisoner, whom they would.

16 And they had then a notable prisoner, called Barabbas.

17 Therefore when they were gathered together, Pilate said unto them, Whom will ye that I release unto you? Barabbas, or Jesus which is called Christ?

18 For he knew that for envy they had delivered him.

19 When he was set down on the judgment seat, his wife sent unto him, saying, Have thou

չեա բան մը չուճենաս, ինչու որ այսօր երազիս մէջ շատ դեպուածներ անցան զլիւեւ անոր համար :

20 Բայց քահանայապետները և ծերերը ժողովուրդը համոզեցին որ Բարաբբան խնդրեն ու Յիսուսը կորսնցընեն :

21 Պատասխան տուաւ կուսակալը ու ըսաւ անոնց, Աս երկուքէս ո՞րը կ'ուզէք որ ձեզի արձակեմ . և անոնք ըսին, Բարաբբան :

22 Ըսաւ անոնց Պիղատոս, Հապա ի՞նչ ընեմ Յիսուսը, որ Քրիստոս կ'ըսուի :

23 Ամէնքն ալ ըսին ասոր, Թող խաչուի . և կուսակալը ըսաւ, Բայց ի՞նչ չար գործ ըրաւ . և անոնք եւս առաւել կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին, Թող խաչուի :

24 Եւ Պիղատոս տեսնելով որ օգուտ մը չըլլար, հապա ալ աւելի խռովութիւն կ'ըլլայ, շուր առաւ՝ ձեռքերը լուաց ժողովուրդին առջեւը ու ըսաւ, Ես

nothing to do with that just man: for I have suffered many things this day in a dream because of him.

20 But the chief priests and elders persuaded the multitude that they should ask Barabbas, and destroy Jesus.

21 The governor answered and said unto them, Whether of the twain will ye that I release unto you? They said, Barabbas.

22 Pilate saith unto them, What shall I do then with Jesus which is called Christ? They all say unto him, Let him be crucified.

23 And the governor said, Why, what evil hath he done? But they cried out the more, saying, Let him be crucified.

24 When Pilate saw that he could prevail nothing, but that rather a tumult was made, he took water, and washed his hands before the multitude, saying,

ատ արդարին արևունէն ան-
պարտ եմ . դուք մտածե-
ցէք :

25 Եւ բոլոր ժողովուրդը
պատասխան տալով ըսաւ,
Ասոր արևունք մեր վրայ ու
մեր որդւոցը վրայ ըլլայ :

26 Անատենը Բարաբբան
արձակեց անոնց, և ցի-
սուսը ծեծելով անոնց ձեռ-
քը տուաւ որ խաչուի :

27 Անատենը կուսակա-
լին զինուորները պալատին
ներսը առին ցիսուսը, ու
բոլոր վնասութեան գտնողը
անոր վրայ ժողվեցին .

28 Եւ զանիկա մերկացը-
նելով կարմիր վերարկու
մը հագցուցին անոր :

29 Ու փուշերէ պսակ մը
հետևելով անոր գլուխը
դրին, ու եղէգ մը անոր
աջ ձեռքը . և անոր առ-
ջեւը ծնկան վրայ դառնով
ծաղր կ'ընէին զանիկա, ու
կ'ըսէին, Ողջոյն քեզ,
Հրէից Թագաւոր :

30 Եւ Թքնելով անոր
վրայ եղէգը կ'առնէին ու
անոր գլուխը կը ծեծէին .

I am innocent of the
blood of this just person:
see ye to it.

25 Then answered all
the people, and said, His
blood be on us, and on
our children.

26 Then released he Bar-
abbas unto them: and
when he had scourged Jes-
us, he delivered him to
be crucified.

27 Then the soldiers of
the governor took Jesus
into the common hall, and
gathered unto him the
whole band of soldiers.

28 And they stripped
him, and put on him a
scarlet robe.

29 And when they had
platted a crown of thorns,
they put it upon his head,
and a reed in his right
hand: and they bowed
the knee before him, and
mocked him, saying, Hail,
King of the Jews!

30 And they spit upon
him, and took the reed,
and smote him on the
head.

31 Ու երբոր ծաղր ըրին
անիկա՝ վերարկուն վրա-
յէն հանեցին ու իր հան-
դերձները հագցուցին ա-
նոր, և տարին զանիկա
խաչը հանելու :

32 Եւ դուրս ելլելով կիւ-
րենացի մարդ մը գտան
Սիմոն անունով, զանիկա
պահակ բռնեցին որ անոր
խաչը վերցընէ :

33 Ու եկան Գողգոթա
ըսուած տեղը, որ է գան-
կի տեղ .

34 Եւ լեղիով խառնած
քացոսի տուին անոր որ
խմէ . ու երբոր համը ա-
ռաւ խմել չէր ուզեր :

35 Եւ զանիկա խաչը հա-
նելով, անոր հանդերձնե-
րը վիճակով բաժնեցին .
[որ մարգարէէն ըսուածը
կատարուի, իմ հանդերձ-
ներս իրենց մէջը բաժնե-
ցին, և իմ պատմուածանիս
վրայ վիճակ ձգեցին .]

36 Ու նստեր անիկա կը
պահէին .

37 Եւ անոր զլուռն վրայ

31 And after that they
had mocked him, they
took the robe off from
him, and put his own
raiment on him, and led
him away to crucify him.

32 And as they came
out, they found a man of
Cyrene, Simon by name:
him they compelled to
bear his cross.

33 And when they were
come unto a place called
Golgotha, that is to say,
a place of a skull,

34 They gave him vine-
gar to drink mingled with
gall: and when he had
tasted thereof, he would
not drink.

35 And they crucified
him, and parted his gar-
ments, casting lots: that
it might be fulfilled which
was spoken by the pro-
phet, They parted my
garments among them,
and upon my vesture did
they cast lots.

36 And sitting down they
watched him there;

37 And set up over his

եր յանցանքը դրուած գրին, թէ ԱՍԻԿԱ է ՅԻՍՈՒՍ ԶՐԷԻՅ ԹԱԳԱՒՈՐԸ :

38 Ան ատենը անոր չէտ երկու աւաղակ խաչուեցան, մէկը անոր աջ կողմէն, ու մէկը ձախ կողմէն :

39 Եւ անոնք որ կանցնէին կը հայհոյէին անոր, գլուխներն կը շարժէին,

40 Ու կ'ըսէին, Գուշ որ տաճարը կը քակէիր և երեք օրուան մէջ կը շինէիր, ինքզինքդ ազատէ : Թէ որ Աստուծոյ Որդին ես, իջիր սա խաչէդ :

41 Նոյնպէս ալ քահանայակազմները զպիղծներուն ու ծերերուն չէտ ծաղրընելով կ'ըսէին,

42 Ուրիշները ազատեց, ինքզինքը չկրնար ազատել : Թէ որ Իսրայելի Թագաւոր է՝ Թող հիմա իջնէ խաչէն, և իրեն հաւատանք :

43 Աստուծոյ յուսացեր է, հիմա թող փրկէ ատիկա՝ եթէ կ'ուզէ ատիկա : Ինչու որ բաւ, թէ ես Որդի Աստուծոյ եմ :

44 Իր չէտը խաչուած ա-

head his accusation written, THIS IS JESUS THE KING OF THE JEWS.

38 Then were there two thieves crucified with him; one on the right hand, and another on the left.

39 And they that passed by reviled him, wagging their heads,

40 And saying, Thou that destroyed the temple, and buildest it in three days, save thyself. If thou be the Son of God, come down from the cross.

41 Likewise also the chief priests mocking him, with the scribes and elders, said,

42 He saved others; himself he cannot save. If he be the King of Israel, let him now come down from the cross, and we will believe him.

43 He trusted in God; let him deliver him now, if he will have him: for he said, I am the Son of God.

44 The thieves also, which

աւաղակներն ալ նոյնպէս կը նախատէին զանիկա :

38 Եւ վեցերորդ ժամէն մինչեւ իններորդ ժամը ընտր երկրին վրայ խաւար եշու :

46 Եւ ժամը իննին ատեն ները Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց ու ըսաւ, Էլի, Էլի, լամա սաբաքթանի . որ ըսել է՝ Աստուած իմ, Աստուած իմ, ինչու՞ զիս թողուցիր :

47 Անոնցմէ ոմանք՝ որ հոն կայներ էին, երբոր լսեցին կ'ըսէին, Ատիկա Եղիան կը կանչէ :

48 Եւ շուտ մը անոնցմէ մէկը վազեց սպունգ մը առաւ՝ քացախով լեցուց, ու եղէգի մը անցընելով սուսաւ անոր որ խմէ :

49 Ու միւսները կ'ըսէին, Թող տուր՝ տեսնենք թէ Եղիան կու գա՞յ ատիկա ազատելու :

50 Եւ Յիսուս դարձեալ մեծ ձայնով աղաղակեց ու հօգին աւանդեց :

51 Եւ ահա տաճարին վարագոյրը վերէն ի վար

were crucified with him, cast the same in his teeth.

45 Now from the sixth hour there was darkness over all the land unto the ninth hour .

46 And about the ninth hour Jesus cried with a loud voice, saying, Eli, Eli, lama sabachthani? that is to say, My God, my God, why hast thou forsaken me?

47 Some of them that stood there, when they heard that, said, This man calleth for Elias.

48 And straightway one of them ran, and took a sponge, and filled it with vinegar, and put it on a reed, and gave him to drink.

49 The rest said, Let be, let us see whether Elias will come to save him.

50 Jesus, when he had cried again with a loud voice, yielded up the ghost.

51 And, behold, the vail of the temple was rent in

երկուքի ճեղքուեցաւ, ու երկիրը շարժեցաւ, և քարերը պատուեցան,

52 Եւ գերեզմանները բացուեցան, ու շատ սուրբ ննջեցեալներու մարմինները յարուժիւն առին,

53 Եւ գերեզմաններէն ելան անոր յարուժեանէն ետեւ, մտան սուրբ քաղաքը ու շատերուն երեւցան:

54 Բայց հարիւրապետը և անոր հետ Յիսուսը պահողները երբոր տեսան երկրաշարժը ու եղած բաները, շատ վախցան ու ըսին, Յիսուսի ասիկա Որդի Աստուծոյ էր:

55 Եւ հոն շատ կնիկներ կային որ հեռուէն կը նայէին, որոնք Գալիլեայէն Յիսուսի ետեւէն եկան իրեն ծառայութիւն ընելու:

56 Որոնց մէջ էր Մարիամ Մագդաղենացին, և Յակոբոսին ու Յովսէսին մայրը Մարիամ և Զեբեդէոսի որդւոցը մայրը:

57 Ու երբոր իրեկուսն եղաւ, Արիմատիայէն հառուստ մարդ մը եկաւ ու

twain from the top to the bottom; and the earth did quake, and the rocks rent;

52 And the graves were opened; and many bodies of the saints which slept arose,

53 And came out of the graves after his resurrection, and went into the holy city, and appeared unto many.

54 Now when the centurion, and they that were with him, watching Jesus, saw the earthquake, and those things that were done, they feared greatly, saying, Truly this was the Son of God.

55 And many women were there beholding afar off, which followed Jesus from Galilee, ministering unto him:

56 Among which was Mary Magdalene, and Mary the mother of James and Joses, and the mother of Zebedee's children.

57 When the even was come, there came a rich man of Arimathea, named

ըուն անունը Յովսէփ էր, որ ինքն ալ Յիսուսի աշակերտ էր:

58 Ասիկա Պիղատոսին քովը երթալով Յիսուսին մարմինը խնդրեց. անաստեանը Պիղատոս հրաման ըրաւ որ մարմինը տրուի:

59 Եւ Յովսէփ մարմինը առաւ, մաքուր կտաւով պատնեց,

60 Ու գրաւ իր նոր գերեզմանին մէջ որն որ քարէ փորած էր. և գերեզմանին դուռը մեծ քար մը զլարոցընելով գնաց:

61 Եւ հոն էր Մարիամ Մագդաղենացին և միւս Մարիամը գերեզմանին դիմացը նստած:

62 Եւ հետեւեալ օրը՝ որ ուրբաթէն ետեւ էր, քահանայապետները ու փարիսեցիները ժողովուեցան Պիղատոսին քովը,

63 Ու ըսին, Տէր, կը յիշե՞ք որ ան մարդեցուցիչը իր կենդանութեան ատեն նը կ'ըսէր թէ երեք օրէն ետեւ յարուժիւն կ'առնեմ:

64 Ուստի հրաման ըրէ որ

Joseph, who also himself was Jesus' disciple:

58 He went to Pilate, and begged the body of Jesus. Then Pilate commanded the body to be delivered.

59 And when Joseph had taken the body, he wrapped it in a clean linen cloth,

60 And laid it in his own new tomb, which he had hewn out in the rock: and he rolled a great stone to the door of the sepulchre, and departed.

61 And there was Mary Magdalene, and the other Mary, sitting over against the sepulchre.

62 Now the next day, that followed the day of the preparation, the chief priests and Pharisees came together unto Pilate,

63 Saying, Sir, we remember that that deceiver said, while he was yet alive, After three days I will rise again.

64 Command therefore

մինչև երբորդ որը գերեզմանին զգուշութիւն ընեն. չըլլայ թէ իր աշակերտները գերեզմով գան՝ զանիկա գողնան, և ժողովուրդին բան թէ Մեռելներէն յարուածին առաւ. ու ետքի մըրուածիւնը առջինէն գէշըլլայ:

65 Պիղատոս անոնց ըսաւ, Գուք ունիք պահապան զինուորներ. դացէք՝ զգուշութիւն ըրէք ինչպէս որ գիտէք:

66 Անոնք ալ դացին գերեզմանին զգուշութիւն ըրին, քարը կնքելով ու պահապան զինուորներ Դիւլուլ:

ԳԼՈՒԽ ԻԸ

1 Եւ շաբաթ գիշերը որ մեկշաբթին կը լուսնար, եկաւ Մարիամ Մագդաղենացին ու մեւ Մարիամը գերեզմանը տեսնելու:

2 Եւ ահա մեծ երկրաշարժ մը եղաւ, ինչու որ Տէրոջը հրեշտակը երկինքէն իջնելով գնաց դռնէն մեկգի գլտորցուց քարը, ու անոր վրայ նստաւ:

that the sepulchre be made sure until the third day, lest his disciples come by night, and steal him away, and say unto the people, He is risen from the dead: so the last error shall be worse than the first.

65 Pilate said unto them, Ye have a watch: go your way, make it as sure as ye can.

66 So they went, and made the sepulchre sure, sealing the stone, and setting a watch.

CHAPTER XXVIII.

1 IN the end of the sabbath, as it began to dawn toward the first day of the week, came Mary Magdalene and the other Mary to see the sepulchre.

2 And, behold, there was a great earthquake: for the angel of the Lord descended from heaven, and came and rolled back the stone from the door, and sat upon it.

3 Եւ անոր տեսքը փայլակի պէս էր, ու անոր հանդերձները՝ ձիւնի պէս ճերմակ:

4 Եւ անոր վախէն պահապանները խռովեցան, ու մեռածի պէս եղան:

5 Պատասխան տուաւ հրեշտակը ու ըսաւ կնիկներուն, Գուք մի վախնաք, քանզի գիտեմ որ կը փնտռէք Յիսուսը՝ որ խաչուեցաւ:

6 Անկա հոս չէ, ինչու որ յարուածին առաւ, ինչպէս որ ըսաւ. եկէք տեսէք ան տեղը՝ ուր որ Տէրը պառկած էր:

7 Եւ շուտ մը դացէք աս նոր աշակերտներուն ըսէք թէ անիկա մեռելներէն յարուածին առաւ, և ահա ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ'երթայ, հան պիտի տեսնէք անիկա. ահա ձեզի գրուցեցի:

8 Եւ անոնք շուտ մը գերեզմանէն ելան վախով ու մեծ ուրախութիւնով. և կը վազէին աշակերտներուն պատմելու:

9 Ու երբոր կ'երթային աս նոր աշակերտներուն պատմելու, ահա Յիսուս անոնց դէմը ելաւ՝ ու ըսաւ, Ողջոյն ձեզ: Եւ անոնք մեծ

3 His countenance was like lightning, and his raiment white as snow:

4 And for fear of him the keepers did shake, and became as dead men.

5 And the angel answered and said unto the women, Fear not ye: for I know that ye seek Jesus, which was crucified.

6 He is not here: for he is risen, as he said. Come, see the place where the Lord lay.

7 And go quickly, and tell his disciples that he is risen from the dead; and, behold, he goeth before you into Galilee; there shall ye see him: lo, I have told you.

8 And they departed quickly from the sepulchre with fear and great joy; and did run to bring his disciples word.

9 And as they went to tell his disciples, behold, Jesus met them, saying, All hail. And they came

տեսնալով՝ անոր ոտքերը բռնեցին, ու երկրպագութիւն ըրին անոր:

and held him by the feet, and worshipped him.

10 Անտեսնը Յիսուս ըսաւ անոնց, Մի վախճաք, գացէք իմ եղբայրներու ըսէք որ Գալիլեա երթան, ու հսն զիս պիտի տեսնեն:

10 Then said Jesus unto them, Be not afraid: go tell my brethren that they go into Galilee, and there shall they see me.

11 Երբոր անոնք կ'երթան յին՝ ահա պահապան զինուորներէն մէկ քանին քաշաքը եկան, ու քահանայապետներուն պատմեցին ըսլոր եղած բաները:

11 Now when they were going, behold, some of the watch came into the city, and shewed unto the chief priests all the things that were done.

12 Եւ անոնք ծերերուն հետ մէկտեղ ժողովելով ու խորհուրդ ընելով շատ ստակ տուին զինուորներուն,

12 And when they were assembled with the elders, and had taken counsel, they gave large money unto the soldiers,

13 Ու ըսին, Բռէք թէ Անոր աշակերտները գիշերով եկան անիկա գողցան երբոր մենք կը քնանայինք:

13 Saying, Say ye, His disciples came by night, and stole him away while we slept.

14 Եւ թէ որ ատ ըանը կուսակալին ականջը հասնի, մենք անիկա կը հաճեցընենք, և ձեզ ապահով կ'ընենք:

14 And if this come to the governor's ears, we will persuade him, and secure you.

15 Անոնք ալ ստակը առին՝ ու սորվածնուն պէս ըրին. և այս ձայնը Հրեից մէջ տարածուեցաւ մինչեւ աս օրս:

15 So they took the money, and did as they were taught: and this saying is commonly reported among the Jews until this day.

16 Իսկ տասնումէկ աշակերտները գացին Գալիլեան լեռը ուր որ Յիսուս երեսնց որոշէր էր:

16 Then the eleven disciples went away into Galilee, into a mountain where Jesus had appointed them.

17 Ու երբոր զանիկա տեսան, երկրպագութիւն ըրին անոր, բայց ոմանք տարակուսեցան:

17 And when they saw him, they worshipped him: but some doubted.

18 Եւ Յիսուս մտնելով խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ, Ամէն իշխանութիւն ինծի տրուեցաւ երկնից ու երկրի մէջ:

18 And Jesus came and spake unto them, saying, All power is given unto me in heaven and in earth.

19 Ուրեմն գացէք բոլոր ազգերը աշակերտեցէք, մկրտեցէք զանոնք յանուն Հոր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ:

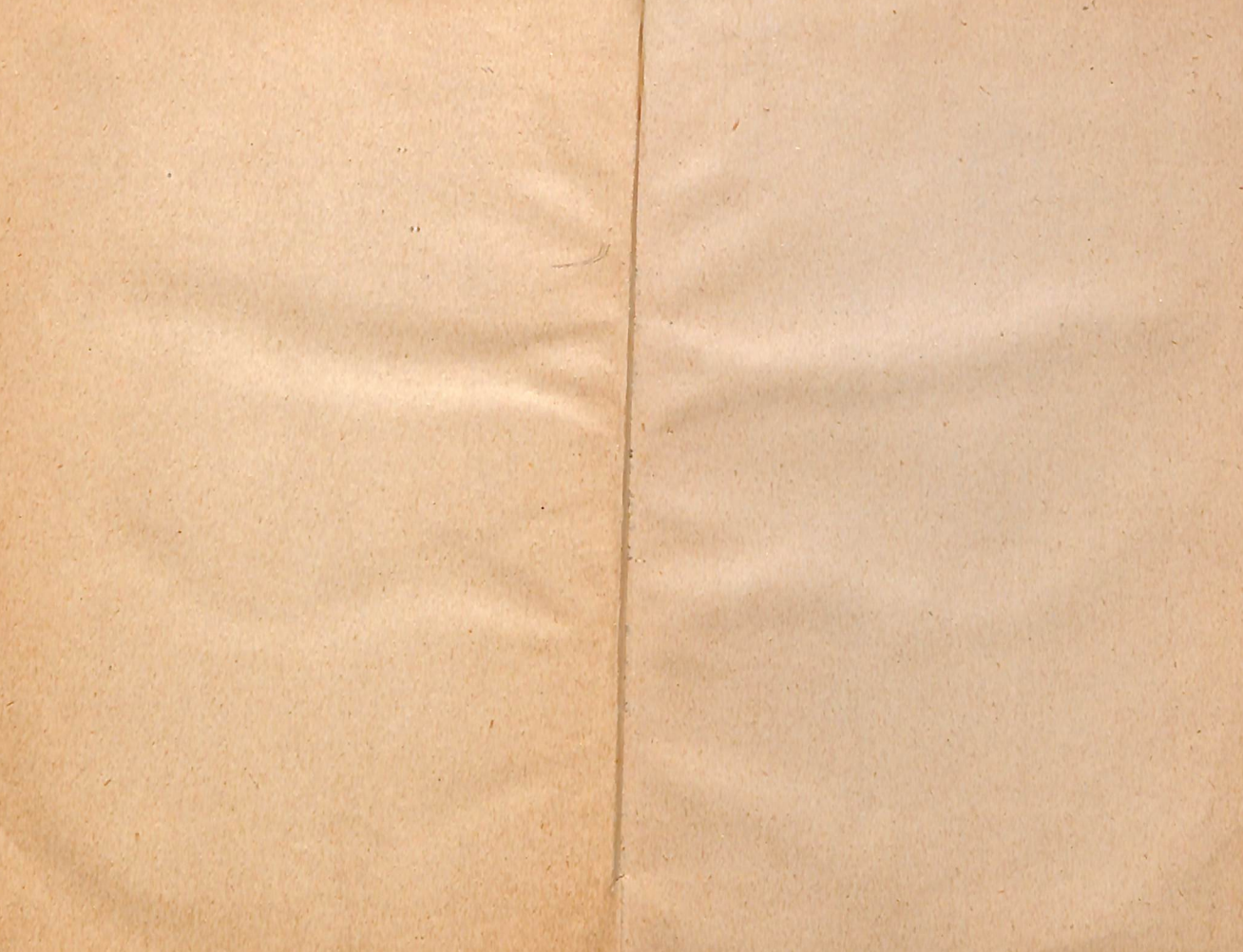
19 Go ye therefore, and teach all nations, baptizing them in the name of the Father, and of the Son, and of the Holy Ghost:

20 Սորվեցուցէք անոնց որ ան ամէն բաները պահեն՝ ինչ որ ես ձեզի պատուիրեցի. և ահա ամէն օր ես ձեզի հետ եմ մինչեւ աշխարհիս վերջը: Ամէն:

20 Teaching them to observe all things whatsoever I have commanded you: and, lo, I am with you alway, even unto the end of the world. Amen.

ԱՐԾ ԵՈՎԿԱՆՆԻՍԵԱՆ
1960
ՆԱԲ - ԶԱՌԱՅ

23 (1)

14/3

ՄՄ Հայագիտական գրադարան

MAL031778

